

SÉANCES DU JEUDI 23 NOVEMBRE 1995
VERGADERINGEN VAN DONDERDAG 23 NOVEMBER 1995

MATIN**SOMMAIRE:****EXCUSÉS:**

Page 199.

PROPOSITION DE LOI (Discussion):

Proposition de loi visant à accélérer la procédure devant la Cour de cassation.

Discussion générale. — *Orateurs*: **MM. Vandenberghe**, rapporteur, **Lallemand, Coveliers, Erdman, Mme Milquet, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 199.

Discussion et vote des articles, p. 205.

APRÈS-MIDI**SOMMAIRE:****EXCUSÉS:**

Page 211.

MESSAGES:

Page 211.

1. Chambre des représentants.
2. Évocation.

COMMUNICATIONS:

Page 211.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1995-1996
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1995-1996**OCHTEND****INHOUDSOPGAVE:****VERONTSCHULDIGD:**

Bladzijde 199.

WETSVOORSTEL (Bespreking):

Wetsvoorstel strekkende om de procedure voor het Hof van cassatie te bespoedigen.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: **de heren Vandenberghe**, rapporteur, **Lallemand, Coveliers, Erdman, mevrouw Milquet, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 199.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 205.

NAMIDDAG**INHOUDSOPGAVE:****VERONTSCHULDIGD:**

Bladzijde 211.

BOODSCHAPPEN:

Bladzijde 211.

1. Kamer van volksvertegenwoordigers.
2. Evocatie.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 211.

1. Cour d'arbitrage.
2. Parlement européen.
3. Commission parlementaire de concertation.
4. Conseil central de l'économie.
5. Organisme national des déchets radioactifs et des matières fissiles enrichies (ONDRAF).
6. Banque-carrefour de la sécurité sociale.
7. Comités permanents de contrôle des services de renseignements et de police.

PÉTITION :

Page 213.

PROPOSITIONS (Prise en considération) :

Pages 214 et 232.

Mme Dardenne et consorts. — Proposition de loi relative à la fourniture au réseau public de courant électrique, produit à partir des sources d'énergie renouvelables.

M. Vandenbroeke. — Proposition de loi établissant un prix fixe pour les livres.

M. De Decker. — Proposition de loi portant création d'une École royale d'administration.

M. Goovaerts. — Proposition de loi modifiant et complétant les dispositions du Code civil relatives à la copropriété.

M. Anciaux. — Proposition de loi modifiant l'article 22 de la loi du 3 janvier 1933 relative à la fabrication, au commerce et au port des armes et au commerce des munitions, en ce qui concerne le stockage et la destruction des mines anti-personnel et pièges ou dispositifs de même nature.

M. Caluwé et consorts. — Proposition de loi abrogeant la loi du 16 juillet 1973 organisant la protection des tendances idéologiques et philosophiques.

M. Daras et consorts. — Proposition de loi visant à appliquer le régime fiscal commun aux dividendes versés par des intercommunales à des sociétés résidentes.

M. Goris. — Proposition de loi portant abrogation de l'article 72 de la loi du 18 germinal an X (8 avril 1802) relative à l'organisation des cultes.

M. Verreycken. — Proposition de résolution relative au génocide au Tibet.

Mme Mayence-Goossens. — Proposition de résolution relative à la reprise des relations bilatérales entre la Belgique et le Zaïre.

M. Goris. — Proposition de résolution tendant à créer un cadre légal pour les initiatives en matière de patrouilles de vigiles.

QUESTIONS ORALES :

Question orale de M. Weyts au Premier ministre sur «la stimulation des investissements à risques».

Orateurs : **M. Weyts, M. Dehaene**, Premier ministre, p. 214.

Question orale de Mme Milquet au Premier ministre sur «la création au sein du nouveau Sénat d'une commission pour le fonctionnement des nouvelles structures fédérales».

1. Arbitragehof.
2. Europees Parlement.
3. Parlementaire Overlegcommissie.
4. Centrale Raad voor het bedrijfsleven.
5. Nationale Instelling voor radioactief afval en verrijkte splijtstoffen (NIRAS).
6. Kruispuntbank van de sociale zekerheid.
7. Vaste Comités van toezicht op de inlichtingen- en politiediensten.

VERZOEKSCRIFT :

Bladzijde 213.

VOORSTELLEN (Inoverwegingneming) :

Bladzijden 214 en 232.

Mevrouw Dardenne c.s. — Wetsvoorstel betreffende de levering aan het openbare net van elektriciteit opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen.

De heer Vandenbroeke. — Wetsvoorstel tot instelling van een vaste boekenprijs.

De heer De Decker. — Wetsvoorstel tot oprichting van een Koninklijke School voor bestuurskunde.

De heer Goovaerts. — Wetsvoorstel tot wijziging en aanvulling van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende de medeïgendom.

De heer Anciaux. — Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 22 van de wet van 3 januari 1933 op de vervaardiging van, de handel in en het dragen van wapens en op de handel in munitie, inzake het stockeren en vernietigen van anti-personenmijnen en valstrikmijnen of soortgelijke mechanismen.

De heer Caluwé c.s. — Wetsvoorstel tot opheffing van de wet van 16 juli 1973 waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt.

De heer Daras c.s. — Wetsvoorstel strekkende om het algemeen belastingstelsel toe te passen op de dividendendie intercommunale verenigingen aan binnenlandse vennootschappen uitkeren.

De heer Goris. — Wetsvoorstel tot opheffing van artikel 72 van de wet van 18 germinal jaar X (8 april 1802) betreffende de organisatie der erediensten.

De heer Verreycken. — Voorstel van resolutie betreffende de volkerenmoord in Tibet.

Mevrouw Mayence-Goossens. — Voorstel van resolutie betreffende de hervatting van de bilaterale betrekkingen tussen België en Zaïre.

De heer Goris. — Voorstel van resolutie betreffende een wettelijk kader voor burgerwachtinitiatieven.

MONDELINGE VRAGEN :

Mondelinge vraag van de heer Weyts aan de Eerste minister over «het stimuleren van risicodragende investeringen».

Sprekers : **de heer Weyts, de heer Dehaene**, Eerste minister, blz. 214.

Mondelinge vraag van mevrouw Milquet aan de Eerste minister over «het instellen in de schoot van de nieuwe Senaat van een commissie voor de werking van de nieuwe federale structuren».

Question orale de M. Verreycken au Premier ministre sur «la création au sein du nouveau Sénat d'une commission pour le fonctionnement des nouvelles structures fédérales».

Orateurs: **Mme Milquet, M. Verreycken, M. Dehaene**, Premier ministre, p. 214.

Question orale de M. Foret au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «la publicité faite par ECOTEC dans les bureaux de poste».

Orateurs: **M. Foret, M. Flahaut**, ministre de la Fonction publique, p. 216.

Question orale de M. Coene au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «le management à Belgacom».

Orateurs: **M. Coene, M. Flahaut**, ministre de la Fonction publique, p. 216.

Question orale de M. Anciaux au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «l'étude scientifique 'Un avenir sans énergie nucléaire en Belgique: options et conséquences' faite par le centre d'étude 'Stem' de l'Université d'Anvers».

Orateurs: **M. Anciaux, M. Flahaut**, ministre de la Fonction publique, p. 217.

Question orale de M. Jonckheer au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «l'urgence invoquée et le rôle futur du Parlement en matière de définition du service universel dans le domaine des télécommunications».

Orateurs: **M. Jonckheer, M. Flahaut**, ministre de la Fonction publique, p. 218.

Question orale de M. Olivier au ministre des Affaires sociales sur «la concrétisation de la responsabilité financière des mutualités».

Orateurs: **M. Olivier, M. Flahaut**, ministre de la Fonction publique, p. 219.

Question orale de M. Santkin au secrétaire d'État à la Sécurité et secrétaire d'État à l'Intégration sociale et à l'Environnement sur «l'insécurité de l'habitat — problème des expulsions».

Orateurs: **M. Santkin, M. Peeters**, secrétaire d'État à la Sécurité, à l'Intégration sociale et à l'Environnement, p. 219.

Question orale de M. Happart au ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises sur «les jardins d'essais en arboriculture fruitière».

Orateurs: **M. Happart, M. Pinxten**, ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises, p. 221.

Question orale de Mme Van der Wildt au ministre de la Justice sur «le droit de consultation des dossiers par les parents, notamment dans le cas de disparition d'enfants».

Orateurs: **Mme Van der Wildt, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 222.

Question orale de M. Desmedt au ministre de la Santé publique et des Pensions sur «les obligations imposées aux centres publics d'aide sociale dans le cadre des agences locales pour l'emploi».

Orateurs: **M. Desmedt, M. Peeters**, secrétaire d'État à la Sécurité, à l'Intégration sociale et à l'Environnement, p. 223.

Mondelinge vraag van de heer Verreycken aan de Eerste minister over «het instellen in de schoot van de nieuwe Senaat van een commissie voor de werking van de nieuwe federale structuren».

Sprekers: **mevrouw Milquet, de heer Verreycken, de heer Dehaene**, Eerste minister, blz. 214.

Mondelinge vraag van de heer Foret aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «ECOTEC-reclame in postkantoren».

Sprekers: **de heer Foret, de heer Flahaut**, minister van Ambtenarenzaken, blz. 216.

Mondelinge vraag van de heer Coene aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «het Belgacom-management».

Sprekers: **de heer Coene, de heer Flahaut**, minister van Ambtenarenzaken, blz. 216.

Mondelinge vraag van de heer Anciaux aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «de wetenschappelijke studie 'Een toekomst zonder atoomenergie in België: opties en gevolgen' gemaakt door het Studiecentrum Technologie, Energie en Milieu (Stem) van de Universiteit Antwerpen».

Sprekers: **de heer Anciaux, de heer Flahaut**, minister van Ambtenarenzaken, blz. 217.

Mondelinge vraag van de heer Jonckheer aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «de urgentie die wordt ingeroepen en de toekomstige rol van het Parlement inzake het definiëren van de universele dienstverlening op het gebied van telecommunicatie».

Sprekers: **de heer Jonckheer, de heer Flahaut**, minister van Ambtenarenzaken, blz. 218.

Mondelinge vraag van de heer Olivier aan de minister van Sociale Zaken over «de concretisering van de financiële verantwoordelijkheid van de ziekenfondsen».

Sprekers: **de heer Olivier, de heer Flahaut**, minister van Ambtenarenzaken, blz. 219.

Mondelinge vraag van de heer Santkin aan de staatssecretaris voor Veiligheid en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu over «het gebrek aan woonzekerheid — uitzetting van huurders».

Sprekers: **de heer Santkin, de heer Peeters**, staatssecretaris voor Veiligheid, Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, blz. 219.

Mondelinge vraag van de heer Happart aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen over «de proeftuinen in de fruitboomkwekerij».

Sprekers: **de heer Happart, de heer Pinxten**, minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, blz. 221.

Mondelinge vraag van mevrouw Van der Wildt aan de minister van Justitie over «het inzagerecht bij slachtofferhulp in dossiers van vermiste kinderen».

Sprekers: **mevrouw Van der Wildt, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 222.

Mondelinge vraag van de heer Desmedt aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen over «de verplichtingen van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn in het kader van de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen».

Sprekers: **de heer Desmedt, de heer Peeters**, staatssecretaris voor Veiligheid, Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, blz. 223.

PROPOSITION (Discussion):

Proposition tendant à insérer dans le Règlement du Sénat un article 77bis, instituant un Comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes.

Discussion. — *Orateurs*: **Mme Delcourt-Pêtre**, rapporteuse, **M. Vandenberghe**, **Mmes Leduc**, **Vander Wildt**, **M. Ceder**, p. 223.

ORDRE DES TRAVAUX:

Page 228.

PROPOSITIONS (Votes):

Proposition de loi visant à accélérer la procédure devant la Cour de cassation, p. 229.

Explication de vote: *Orateur*: **M. Anciaux**, p. 229.

Proposition tendant à insérer dans le Règlement du Sénat un article 77bis, instituant un Comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes, p. 229.

MOTIONS (Votes):

Motion déposée le 8 novembre 1995 en réunion publique de la commission des Finances et des Affaires économiques en conclusion de la demande d'explications de M. Fons Vergote au ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises sur «la crise dans le secteur horticole», p. 229.

Explications de votes: *Orateurs*: **MM. Vergote**, **Anciaux**, **D'Hooghe**, p. 230.

Motion déposée le 8 novembre 1995 en réunion publique de la commission des Finances et des Affaires économiques en conclusion de la demande d'explications de M. Jan Loones au ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises sur «la crise aiguë dans la pêche maritime flamande et les mesures à court terme», p. 231.

Déclarations de votes: *Orateurs*: **MM. Anciaux**, **Coveliers**, p. 231.

PROJET DE LOI (Dépôt):

Page 232.

Projet de loi portant assentiment à l'Accord entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la république du Chili concernant l'encouragement et la protection réciproques des investissements, et du protocole, signés à Bruxelles le 15 juillet 1992.

PROPOSITIONS (Dépôt):

Page 232.

M. Caluwé. — Proposition de loi abrogeant la loi du 16 juillet 1973 garantissant la protection des tendances idéologiques et philosophiques.

M. Daras. — Proposition de loi visant à appliquer le régime fiscal commun aux dividendes versés par des intercommunales à des sociétés résidentes.

M. Destexhe. — Proposition de loi modifiant le Code électoral en vue de permettre aux Belges résidant à l'étranger de participer aux élections législatives.

Mme Thijs. — Proposition de loi modifiant la loi provinciale, la loi du 19 juillet 1976 instituant un congé pour l'exercice d'un mandat politique et la loi du 18 septembre 1986 instituant le congé politique pour les membres du personnel des services publics.

VOORSTEL (Bespreking):

Voorstel tot invoeging in het Reglement van de Senaat van een artikel 77bis, houdende oprichting van een Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen.

Bespreking. — *Sprekers*: **mevrouw Delcourt-Pêtre**, rapporteur, **de heer Vandenberghe**, **de dames Leduc**, **Van der Wildt**, **de heer Ceder**, blz. 223.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 228.

VOORSTELLEN (Stemmingen):

Wetsvoorstel strekkende tot de bespoediging van de procedure voor het Hof van cassatie, blz. 229.

Stemverklaring: *Spreker*: **de heer Anciaux**, blz. 229.

Voorstel tot invoeging in het Reglement van de Senaat van een artikel 77bis, houdende oprichting van een Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen, blz. 229.

MOTIES (Stemmingen):

Motie ingediend op 8 november 1995 in de openbare vergadering van de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden tot besluit van de vraag om uitleg van de heer Fons Vergote aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen over «de crisis in de tuinbouwsector», blz. 229.

Stemverklaringen: *Sprekers*: **de heren Vergote**, **Anciaux**, **D'Hooghe**, blz. 230.

Motie ingediend op 8 november 1995 in de openbare vergadering van de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden tot besluit van de vraag om uitleg van de heer Jan Loones aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen over «de acute crisis in de Vlaamse zeevisserij en de maatregelen op korte termijn», blz. 231.

Stemverklaringen: *Sprekers*: **de heren Anciaux**, **Coveliers**, blz. 231.

WETSONTWERP (Indiening):

Bladzijde 232.

Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Chili inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, en van het protocol, ondertekend te Brussel op 15 juli 1992.

VOORSTELLEN (Indiening):

Bladzijde 232.

De heer Caluwé. — Wetsvoorstel betreffende de opheffing van de wet van 16 juli 1973 waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt.

De heer Daras. — Wetsvoorstel strekkende om het algemeen belastingstelsel toe te passen op de dividenden die intercommunale verenigingen aan binnenlandse vennootschappen uitkeren.

De heer Destexhe. — Wetsvoorstel tot wijziging van het Kieswetboek ten einde Belgen die in het buitenland verblijven in staat te stellen deel te nemen aan parlementsverkiezingen.

Mevrouw Thijs. — Wetsvoorstel tot wijziging van de provinciewet, van de wet van 19 juli 1976 tot instelling van een verlof voor de uitoefening van een politiek mandaat en van de wet van 18 september 1986 tot instelling van een politiek verlof voor de personeelsleden van de overheidsdiensten.

M. Goris. — Proposition de loi portant abrogation de l'article 72 de la loi du 18 germinal an X (8 avril 1802) relative à l'organisation des cultes.

M. Desmedt. — Proposition de loi relative à l'introduction dans le marché locatif des biens immobiliers inoccupés en vue de satisfaire aux demandes en matière de logement.

Mme Merchiers. — Proposition de loi instituant l'union civile.

M. Goris. — Proposition de résolution tendant à créer un cadre légal pour les initiatives en matière de gardes civiles.

M. Destexhe. — Proposition de déclaration de révision de l'article 167 de la Constitution, en vue de permettre la ratification des traités de l'Union européenne par voie de référendum.

M. Olivier :

a) Proposition de déclaration de révision de l'article 66 de la Constitution;

b) Proposition de déclaration de révision de l'article 71 de la Constitution;

c) Proposition de déclaration de révision du titre III, chapitre IV, de la Constitution, en vue d'y insérer un article 118*bis* relatif à l'octroi d'un libre parcours sur les voies de communication aux membres des Conseils de Communauté et de Région.

M. Verreycken. — Proposition modifiant l'article 67 du Règlement du Sénat.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Dépôt):

Page 233.

M. Destexhe au Premier ministre sur «l'assassinat des Casques bleus belges et la préparation du génocide au Rwanda».

M. Anciaux au ministre de la Justice sur «l'enquête et éventuellement son boycott, sur les tueurs du Brabant wallon et les nouvelles révélations dans cette affaire».

M. Anciaux au ministre de la Défense nationale sur «l'enquête relative à la responsabilité de militaires et d'instances civiles et politiques belges dans le meurtre de 10 paras belges et de centaines de milliers de Tutsi au cours des premiers mois de 1994».

Mme Dardenne au ministre des Affaires étrangères sur «la réaction de la Belgique suite à l'exécution de neuf opposants de la cause ogonie au Nigeria».

M. Bourgeois au ministre de la Défense nationale sur «le génocide au Rwanda et l'échec de la collecte d'informations».

M. Coveliers au ministre de la Justice sur «le contenu et l'ampleur des mesures annoncées par le ministre le 20 novembre 1995 concernant l'enquête sur les tueurs du Brabant».

Mme Lizin au ministre de la Défense nationale sur «le traitement et l'analyse des informations préalables et pendant le génocide du Rwanda et l'assassinat des paracommandos».

M. De Decker au Premier ministre sur «le vote malencontreux exprimé par la Belgique à la Commission des Nations unies sur la sécurité internationale et le désarmement, à l'occasion de l'examen du projet de résolution relatif aux essais nucléaires».

M. Goovaerts au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «l'émission de l'emprunt dit 'Philippe XVII' ».

De heer Goris. — Wetsvoorstel tot opheffing van artikel 72 van de wet van 18 germinal jaar X (8 april 1802) betreffende de organisatie der erediensten.

De heer Desmedt. — Wetsvoorstel strekkende om leegstaande onroerende goederen op de markt van de huurwoningen te brengen ten einde te kunnen voldoen aan de vraag naar woongelegenheden.

Mevrouw Merchiers. — Wetsvoorstel tot instelling van een instapregeling voor samenwonenden.

De heer Goris. — Voorstel van resolutie betreffende een wettelijk kader voor burgerwachtinitiatieven.

De heer Destexhe. — Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 167 van de Grondwet om de verdragen van de Europese Unie bij referendum te laten bekrachtigen.

De heer Olivier :

a) Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 66 van de Grondwet;

b) Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 71 van de Grondwet;

c) Voorstel van verklaring tot herziening van titel III, hoofdstuk IV, van de Grondwet, om een artikel 118*bis* in te voegen betreffende het vrij verkeer op de verkeerswegen voor de leden van de Gewest- en Gemeenschapsraden.

De heer Verreycken. — Voorstel tot wijziging van artikel 67 van het Reglement van de Senaat.

VRAGEN OM UITLEG (Indiening):

Bladzijde 233.

De heer Destexhe aan de Eerste minister over «de moord op de Belgische Blauwhelmen en de voorbereiding van de volkenmoord in Ruanda».

De heer Anciaux aan de minister van Justitie over «het onderzoek en eventuele boycot ervan, naar de Bende van Nijvel en nieuwe onthullingen ter zake».

De heer Anciaux aan de minister van Landsverdediging over «het onderzoek naar de verantwoordelijkheid van Belgische militairen, burgerlijke of politieke instanties bij de moord op 10 Belgische para's en honderdduizenden Tutsi's in de eerste maanden van 1994».

Mevrouw Dardenne aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de reactie van België na de executie van negen Ogonie-activisten in Nigeria».

De heer Bourgeois aan de minister van Landsverdediging over «de genocide in Ruanda en de falende informatie-voorziening».

De heer Coveliers aan de minister van Justitie over «de inhoud en de omvang van de maatregelen aangekondigd door de minister op 20 november 1995 in verband met het onderzoek naar de Bende van Nijvel».

Mevrouw Lizin aan de minister van Landsverdediging over «de behandeling en de analyse van de informatie die vóór en ten tijde van de genocide in Ruanda en bij de moord op de paracommando's werd verstrekt».

De heer De Decker aan de Eerste minister over «de ongelukkige stem die België heeft uitgebracht in de Commissie van de Verenigde Naties voor internationale veiligheid en ontwapening, ter gelegenheid van het onderzoek van het ontwerp van resolutie over de kernproeven».

De heer Goovaerts aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de uitgifte van de zogenaamde lening 'Philippe XVII' ».

M. Anciaux au Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et au ministre de la Justice sur «le décès suspect d'un adolescent de 16 ans, arrêté et enfermé pour usage de cannabis».

M. Coene au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «la fixation des modalités du dernier emprunt d'État».

De heer Anciaux aan de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken en aan de minister van Justitie over «het verdacht overlijden van een 16-jarige na het oppakken en opsluiten wegens cannabisgebruik».

De heer Coene aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de vaststelling van de modaliteiten van de jongste staatslening».

SÉANCE DU MATIN — OCHTENDVERGADERING

PRÉSIDENTICE DE M. SWAELEN, PRÉSIDENT VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

La séance est ouverte à 10 h 40 m.

De vergadering wordt geopend om 10 h 40 m.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

EXCUSÉS — VERONTSCHULDIGD

Mme Maximus, MM. Loones, Staes, à l'étranger; Urbain et Vandenbroeke, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Maximus, de heren Loones, Staes, in het buitenland; Urbain en Vandenbroeke, wegens andere plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

WETSVoorstel strekkende om de procedure voor het Hof van Cassatie te bespoedigen

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROPOSITION DE LOI VISANT À ACCÉLÉRER LA PROCÉDURE DEVANT LA COUR DE CASSATION

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het wetsvoorstel strekkende om de procedure voor het Hof van cassatie te bespoedigen.

Nous abordons l'examen de la proposition de loi visant à accélérer la procédure devant la Cour de cassation.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Vandenberghe (CVP), rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, het wetsvoorstel dat we vandaag bespreken en dat collega Lallemand samen met enkele collega's heeft ingediend tijdens de vorige legislatuur, was toen ook reeds aangenomen door de Senaat. Wegens de ontbinding van de Kamers kon het echter niet meer behandeld worden in de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Het voorstel wenst te verhelpen aan de steeds ernstiger achterstand waarmee het Hof van cassatie te kampen heeft. Deze achterstand is voornamelijk het gevolg van het groeiende aantal zaken die bij het hof aanhangig worden gemaakt, terwijl sinds 1970 de personeelsbezetting van het hof niet meer werd aangepast.

Het voorstel voorziet daarom in een uitbreiding van de personeelsformatie van het hof. Het aantal magistraten wordt met vijf verhoogd, van wie drie Nederlandstalige en twee Franstalige, het aantal advocaten-generaal met twee. Eveneens wordt voorzien in een bijkomende griffier en een klerk-griffier.

Tevens wordt een korps van referendarissen opgericht. Deze referendarissen zullen worden belast met de voorbereiding van de gerechtelijke taken van de magistraten en de vervulling, onder toezicht van deze magistraten, van bepaalde administratieve taken. Meer specifiek gaat het om taken zoals het verrichten van onderzoeks- en studiewerk op het vlak van de rechtsleer en de jurisprudentie, het bijhouden van de documentatie, het up to date houden van de informatica, het nazien van de vertalingen in samenwerking met de attachés van de dienst van de overeenstemming der teksten, het zorgen voor publikatie van de arresten en het corrigeren van drukproeven. Een dergelijk korps van referendarissen functioneert bijvoorbeeld reeds bij de Hoge Raad in Nederland en het Franse Hof van cassatie, waar het zijn deugdelijkheid heeft bewezen.

Voorts voorziet het voorstel in de mogelijkheid om zaken waarvan de beslissing blijkbaar voor de hand ligt, te laten behandelen door een beperkte kamer van drie magistraten.

Tenslotte voorzag het oorspronkelijk voorstel ook in de mogelijkheid voor het Hof van cassatie om de eiser te veroordelen tot het betalen van een geldboete in geval van roekeloos of tergend cassatieberoep, doch dit zou uiteindelijk door de commissie voor de Justitie niet worden aangenomen.

Het voorstel kon rekenen op de instemming van de minister van Justitie, daar het streeft naar de realisatie van een efficiëntere werking van het gerechtelijk apparaat in het algemeen en van het Hof van cassatie in het bijzonder.

Volgens de minister moest men zich nochtans bewust zijn van de budgettaire impact van de voorgestelde hervormingen. Tijdens de bespreking van dit voorstel in de vorige legislatuur werd het cijfer van ongeveer 41 miljoen Belgische frank genoemd. De minister zei dat dit bedrag zou worden ingeschreven op de begroting en dat de uitvoering van het voorstel gefaseerd zou worden. In een eerste fase zou enkel tot benoeming van vijf referendarissen worden overgegaan.

De minister had er wel problemen mee dat in het oorspronkelijke voorstel bepaald werd dat de benoeming van de referendarissen alsook de bepaling van hun aantal door het Hof van cassa-

tie zelf kon geschieden in plaats van door de Koning. Niet alleen zou dit volgens de minister het bestaande evenwicht tussen de uitvoerende en de rechterlijke macht verstoren, bovendien zou de Regering geen controle meer hebben op de budgettaire impact van deze benoemingen door het hof. De commissie voor de Justitie heeft de minister in deze redenering gevolgd en bijgevolg diens amendementen ter zake aangenomen.

De minister vroeg zich ook af of er geen andere mogelijkheden kunnen worden overwogen om tergend en roekeloos cassatieberoep te bestraffen. Uit een onderzoek over de toepassing van artikel 1072bis van het Gerechtelijk Wetboek, dat het mogelijk maakt tergend en roekeloos hoger beroep te beboeten, blijkt namelijk dat dergelijke boetes, die in feite zorgen voor een «a posteriori filtering» van de zaken, vrij zelden worden uitgesproken.

Ik kom nu tot een aantal belangrijke elementen in de bespreking. Tijdens de bespreking werd de opmerking gemaakt dat een kaderuitbreiding inderdaad een vermindering in de achterstand in de behandeling van de zaken zal meebrengen, doch dat het niet denkbeeldig is dat na verloop van tijd men opnieuw zal vervallen in de oude toestand. De minister werd dan ook gevraagd om, vooraleer men in de toekomst tot nieuwe benoemingen overgaat, het bewijs te leveren dat de reeds gedane benoemingen werkelijk hebben bijgedragen tot een verbeterde werking van het hof. De minister heeft dit toegezegd.

Ook werden er vragen gesteld bij de invoering van boetes voor tergend en roekeloos cassatieberoep. Er bestaat immers al een soort «filter», vermits men, althans voor burgerlijke zaken, verplicht is een beroep te doen op een gespecialiseerd korps van advocaten. In de rand van de discussie hadden sommige leden trouwens vragen bij het monopolie van dit korps. Ook werd er geopperd dat het inroepen van rechtsmiddelen voor de hoogste rechtscolleges niet mag worden belemmerd. Op dit niveau moet er een maximale vrijheid van meningsuiting kunnen bestaan, die nieuwe ontwikkelingen in het juridisch denken mogelijk maakt.

Zoals reeds aangehaald, werd het voorgestelde boetesysteem door de commissie voor de Justitie dan ook niet aanvaard. De minister kondigde overigens aan de problematiek van de geldboetes voor tergend en roekeloos geding in een algemeen kader te zullen aanpakken, teneinde eventueel te komen tot een nieuwe gemeenschappelijke procedure voor de rechtbanken van eerste aanleg, de hoven van beroep en het Hof van cassatie.

Wat de mogelijkheid tot behandeling van bepaalde zaken door een kamer met drie raadsheren betreft, werd erop gewezen dat niets belet dat niet alleen eenvoudige, maar ook moeilijker zaken naar zo'n kamer worden verwezen. Dit kan bijvoorbeeld wanneer er reeds een precedent ter zake is, wanneer het beroep klaarblijkelijk onontvankelijk is of wanneer de beslissing van het hof van beroep evident strijdig is met de wet.

Tenslotte werden er nog vragen gesteld omtrent de in het voorstel opgenomen tuchtregeling voor de referendarissen. Zo was er bijvoorbeeld de vraag of, in het licht van de rechtspraak van de Raad van State ter zake, wel bij wijze van tuchtmaatregel inhoudingen op het loon van de referendaris kunnen worden gedaan. De minister kondigde evenwel een algemene herziening van de tuchtproblematiek met betrekking tot de diverse gerechtelijke ambten aan.

Tot slot van het verslag heb ik nog twee kleine opmerkingen. Op pagina 16 van het verslag moet in de derde paragraaf van de bespreking van artikel 3 «24» gelezen worden in plaats van «27». Vervolgens is er in artikel 4 een fout geslopen. In dat artikel wordt verwezen naar artikel 189, paragraaf 3, 1°, van het Gerechtelijk Wetboek. Hier moet ook het 2° van dat artikel worden ingevoegd. Op de banken ligt een tekst om dit recht te zetten. Volgens mij moeten wij dit beschouwen als een materiële vergissing en niet als een amendement, zodat wij de ingewikkelde procedure voor de stemming over een amendement kunnen vermijden.

Het verslag werd eenparig goedgekeurd en het wetsvoorstel werd eenparig aangenomen.

Tot slot wens ik namens de CVP-fractie nog enkele overwegingen in het midden te brengen.

Als hoogste rechtscollege ziet het Hof van cassatie toe op de correcte toepassing van de wet en de naleving van substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvereisten. Het hof waakt aldus voor de eenvormigheid en stabiliteit bij de interpretatie van de wet. De arresten van het hof genieten alzo een groot juridisch en moreel gezag. Ofschoon deze arresten niet als precedent bindend zijn, vinden ze in de praktijk bijna steeds navolging bij de rechtbanken en de hoven van beroep. Met het oog op de juridische coherentie en de nodige rechtszekerheid is een vlotte en degelijke werking van het Hof van cassatie dan ook van zeer groot belang.

De in het voorstel voorziene uitbreiding van de personeelsformatie, de oprichting van een korps van referendarissen en de mogelijkheid tot het behandelen van bepaalde zaken door een kamer met drie raadsheren zullen ongetwijfeld het werkritme en de werkvoorwaarden van het hof verbeteren.

Bekeken vanuit het artikel 6 van het EVRM volgens hetwelk uitspraak dient te worden gedaan binnen een redelijke termijn, geniet dit voorstel dan ook ten volle de steun van de CVP-senaatsfractie. Dit is nochtans niet de enige reden waarom het voorstel onze steun geniet. Wij zijn ervan overtuigd dat de oprichting van een korps van referendarissen de werkzaamheden van het Hof van cassatie in het algemeen ten goede zal komen.

Tot daar de toelichting bij het verslag en het standpunt van de CVP-fractie. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Ik dank de rapporteur voor zijn verslag. Zijn technische opmerking, meer bepaald de verwijzing in artikel 4 naar artikel 189, § 3, 1°, is inderdaad een materiële vergissing. Er dient ook verwezen te worden naar het 2°. Dit hoeft inderdaad niet met een amendement te worden rechtgezet.

La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand (PS). — Monsieur le Président, mon intervention sera assez brève. L'excellent rapport de M. Vandenberghe rend parfaitement compte des débats qui ont eu lieu à la commission de la Justice. Cependant, il me paraît bon de rappeler quelques-unes des raisons principales qui ont conduit à la réforme aujourd'hui proposée à l'assentiment du Sénat. La raison dominante est évidemment l'accroissement inquiétant de l'arriéré à la Cour de cassation.

Par rapport à 1970, pour citer une référence précise, le nombre moyen des causes pour les trois dernières années a presque doublé en matière pénale et presque triplé en matière civile. Si l'on prend le chiffre 100 comme référence du nombre d'introductions de pourvois, on constate que le nombre d'introductions en matière pénale est passé pour la période de 1970 à 1994 de 100 à 164. Le nombre d'arrêts prononcés a également augmenté, ce qui est une donnée intéressante. Pour la même période, il est passé de 100 à 145. Quant au nombre d'affaires demeurant injugées en fin d'année, il était de 100 en 1970 et de 148 en 1994. Telles sont donc les proportions de l'arriéré en matière pénale. Dans les autres matières non pénales — les matières civiles, sociales et fiscales —, les chiffres sont encore plus inquiétants. En effet, le nombre des introductions est passé, toujours pour la période de 1970 à 1994, de 100 à 308, soit plus du triple, tandis que le nombre d'arrêts prononcés est passé de 100 à 281.

Il faut souligner cette référence. Elle révèle l'effort qui a été fait par les magistrats de la cour, effort significatif, puisqu'on constate aussi un doublement des arrêts rendus. Cependant, à un certain stade de l'évolution, il faut s'inquiéter du temps consacré à chaque affaire, de l'investissement intellectuel qui a été fait. La qualité remarquable du travail intellectuel de notre Cour suprême ne peut évidemment être compromise par un examen trop contraint par le temps, trop contraint par l'urgence. En tout cas, fait significatif, le nombre d'affaires restant encore à juger en fin d'année est passé, toujours selon la même grille de référence, de 100 à 318, et cet accroissement paraît irrépressible. Il faut donc constater que la conséquence de cette aggravation progressive de l'arriéré judiciaire est que le délai moyen pour statuer dans certaines affaires peut atteindre jusqu'à 31 mois dans les affaires pénales et 27 mois dans les affaires non pénales. Je souligne que l'aggravation est progressive et donc particulièrement inquiétante.

Bien sûr, on a souvent souligné les causes de cette inflation. Elles tiennent à l'accroissement et à la complexité du droit. En effet, on observe non seulement un accroissement des normes législatives mais aussi une multiplication des lois, des décrets, des ordonnances et des règlements. Outre la diversité des normes législatives, il faut citer également une application plus fréquente du droit étranger. Notre société, et c'est le propre de toutes les sociétés démocratiques modernes, est caractérisée par une inflation considérable du droit. Bref, tout un ensemble de raisons ont conduit au dépôt de cette proposition de loi.

La réforme proposée au Sénat consiste d'abord en une augmentation des effectifs de la cour. Mais deux remarques doivent être formulées à ce sujet.

Premièrement, l'augmentation des effectifs est indispensable, car ceux-ci sont restés inchangés depuis 1970 à la Cour de cassation, alors qu'à la cour d'appel, ils ont été augmentés à quatre reprises, c'est-à-dire en 1974, en 1984, en 1989 et en 1990.

Deuxièmement, l'augmentation est limitée à cinq unités pour ce qui concerne les magistrats du siège et à deux pour le parquet. Cette limitation vise à préserver au mieux la cohérence de la jurisprudence de la cour, laquelle a précisément pour tâche d'unifier la jurisprudence. Plutôt que de multiplier le nombre des chambres à la Cour de cassation, il est apparu préférable de créer un corps d'assistants qualifiés qui pourraient préparer les arrêts et réduire ainsi une partie de la tâche des magistrats de la cour.

La commission a suivi cette politique. Des référendaires seront donc nommés par le Roi. Dans un premier temps, leur nombre a été limité à cinq. Mais il a été entendu expressément que la désignation des cinq nouveaux référendaires ne mettrait pas fin au système des magistrats délégués tel qu'il existe actuellement, car, au lieu de l'améliorer, cela aggraverait la situation de la cour.

La commission a été unanime sur ce point.

La proposition prévoit également deux réformes de procédure. La première consiste à instaurer la possibilité pour la cour de faire traiter les affaires simples par une chambre de formation restreinte. Le rapporteur a souligné qu'une telle réforme a d'ailleurs été introduite en France, aux Pays-Bas et dans bon nombre de pays. La deuxième réforme visait à permettre à la cour de condamner le demandeur au paiement d'une amende civile en cas de pourvoi téméraire et vexatoire.

Seule la première de ces deux réformes a été retenue. La possibilité donnée à la cour de siéger en formation restreinte à trois juges, lorsque paraît évidente la solution à intervenir, est une innovation heureuse. De plus — c'est un point très important —, la cour pourra siéger en formation restreinte tant dans le cas où le pourvoi est manifestement irrecevable ou mal fondé que dans celui où il apparaît manifestement fondé, qu'il s'agisse donc de rejeter ou d'accepter ce pourvoi. De longs débats ont eu lieu sur cette innovation mais finalement, un très large accord a été dégagé.

Enfin, la possibilité donnée à la cour de condamner le demandeur au paiement d'une amende civile n'a pas été retenue. Mais le rapport note toutefois la considération essentielle selon laquelle la commission se rallie à cette suggestion de la suppression de l'instauration d'une amende pour pourvoi téméraire et vexatoire, compte tenu du fait que la cour s'estime déjà compétente pour connaître une demande en dommages et intérêts pour cause de recours téméraire et vexatoire. En conséquence, dit le rapport, cet amendement a été adopté à l'unanimité des onze membres présents.

Cette réforme que nous allons consacrer est significative. Elle sera, je l'espère, efficace pour le traitement de l'arriéré de la Cour de cassation. Cette efficacité devra être appréciée en cours d'exécution. Ce vœu a été formulé par plusieurs membres de la commission. Dans un délai raisonnable, il faudra pouvoir évaluer le rendement des mesures que le ministre de la Justice prendra en fonction de la décision du Parlement.

La commission, certes, a été sensible au fait que les moyens financiers dégagés permettront d'arrêter l'inflation de l'arriéré judiciaire mais elle est aussi convaincue que l'accroissement des

membres du personnel ne peut être considéré comme le seul remède ni même comme le remède déterminant de la maîtrise de l'arriéré judiciaire.

À cet égard, nous nous inscrivons dans une optique qui a été défendue à plusieurs reprises à cette tribune et qui est affirmée par notre ministre de la Justice. Nous sommes en effet nombreux à penser que les solutions qui doivent être recherchées pour réduire l'arriéré judiciaire et ses effets désastreux sur l'état du droit ne peuvent être trouvées exclusivement dans des accroissements de cadre mais plutôt dans une amélioration de l'organisation et aussi, dans certains cas, dans une spécialisation des tâches. C'est d'ailleurs le choix qui a été fait en proposant la création d'un corps de référendaires plutôt qu'en pariant sur la seule augmentation du nombre de magistrats.

Plus généralement, il a été souligné combien les magistrats et tous les acteurs de la vie judiciaire doivent être interpellés par l'inflation de l'arriéré. Le vœu que nous formulons tous, c'est que les membres de l'institution judiciaire aient à cœur de devenir davantage, des agents actifs de l'amélioration du fonctionnement de ces grandes institutions sur lesquelles reposent — il convient, à tout moment, de le rappeler — la garantie de notre citoyenneté et la sécurité de notre démocratie. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Coveliers.

De heer Coveliers (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, dit wetsvoorstel werd in een vorige legislatuur reeds uitvoerig besproken en wordt nu nogmaals behandeld. Bovendien beschikken wij over een zeer degelijk verslag van onze rapporteur. Dat alles maakt het mij mogelijk hierover een zeer korte uiteenzetting te houden.

De VLD heeft dit voorstel vroeger altijd gesteund en blijft dit ook vandaag doen. Wij maken geen enkel probleem rond het amendement. Integendeel, wij zijn blij dat die evidente fout nog vóór de eindstemming over het geheel werd opgemerkt en weggewerkt.

Ik wil slechts enkele opmerkingen maken bij de tekst van het wetsvoorstel waarvan de essentie is dat er een kaderuitbreiding wordt gerealiseerd met vijf raadsheren, twee advocaten-generaal, één griffier, één klerk-griffier en — dit is volkomen nieuw — vijf referendarissen.

Ik wil het vooral over de laatste even hebben. Vanuit mijn specifieke ervaring als politicus, die de minister voldoende bekend is, heb ik kunnen vaststellen dat met de regelmaat van een klok wordt overgegaan tot kaderuitbreidingen, maar dat het resultaat daarvan uiterst vaag blijft. Ook in de commissie was men het eens om te zeggen dat een kaderuitbreiding alleen zeker niet volstaat. In het verleden is immers al te vaak gebleken dat na enige tijd zich toch weer een achterstand opstapelt. Bij het Hof van cassatie is het de eerste keer dat er een fundamentele kaderuitbreiding gebeurt en kan men dus niet zomaar beweren dat hetzelfde fenomeen zich ook daar zal voordoen. Toch pleit ik ervoor om na een zekere periode, bijvoorbeeld na één jaar, te evalueren of de uitbreiding met veertien «personeelsleden» tot een vermindering van de achterstand heeft geleid. Ik wil daarbij graag het begrip «relatieve» vermindering aanvaarden om rekening te houden met de stijging of de vermindering van het aantal zaken dat bij het Hof van cassatie wordt ingediend. Ik heb genoteerd dat er in een eerste fase maar vijf referendarissen zullen worden aangesteld. Pas wanneer uit een evaluatie blijkt dat zij inderdaad de achterstand helpen wegwerken, zal men overgaan tot de aanwerving van bijkomende referendarissen en zal men, afhankelijk van de budgettaire mogelijkheden, eventueel gaan tot het vooropgestelde getal van dertig. Een dergelijke evaluatie gebaseerd op cijfers lijkt mij een zeer goede manier van werken.

Het was aanvankelijk mijn bedoeling om ook de discussie te openen over de vraag naar de positie en, *qualitate qua*, de noodzaak van het parket-generaal bij het Hof van cassatie, omdat de aanwerving van referendarissen die kwestie wel eens te berde zou kunnen brengen. Hoe verhoudt zich immers hun werk tot dat van het parket-generaal? Ik zal die discussie nochtans niet begin-

nen, omdat ze een veel grondiger benadering vereist en omdat men de noodzaak van een parket-generaal bij het Hof van cassatie moet verbinden aan die behoefte daaraan bij de hoven van beroep en bij de rechtbanken van eerste aanleg. Het lijkt mij dus beter die kwestie te bekijken in een globale visie over het openbaar ministerie in plaats van haar nu heel fragmentair te behandelen.

De heer Lallemand heeft de voorstellen al duidelijk toegelicht, maar ik kom nog even terug op het voorstel om kamers met drie raadsheren in te voeren. Een aantal leden van het Hof van cassatie zijn niet gelukkig met dit voorstel omdat zij denken dat dit, zoals met de invoering van de alleen zetelende rechter, geen versnelling van de procedure zal betekenen. Zij zijn bovendien van oordeel dat er minstens vijf raadsheren nodig zijn in een kamer van het Hof van cassatie.

In dit verband verwijs ik graag naar het voorbeeld van de Supreme Court in de Verenigde Staten en Canada, en in de meeste Angelsaksische landen waar vooraf een beperkte groep van vijf van de negen leden oordeelt of het hof de zaak al dan niet zal behandelen. Hierbij moet ook worden aangestipt dat de Supreme Court uit zichzelf zaken naar zich kan halen. Het moet dus niet wachten tot één van de partijen het initiatief neemt.

Ik ben bereid zo een vernieuwing voor het Hof van cassatie mede te onderzoeken en te evalueren. Nu we klaar staan om een regel uit het Angelsaksische recht over te nemen, vraag ik mij af of we ook niet het principe van de *dissenting opinion* zouden overnemen dat overigens bijzonder democratisch is en naar mijn gevoel verrijkend voor de rechtspraak.

We kunnen zeggen dat in de Angelsaksische landen de evolutie in de rechtspraak en in de wetgeving vast en zeker te maken heeft met dat principe van *dissenting opinion*. Het is goed dat afwijkende meningen kenbaar kunnen worden gemaakt. Bij ons worden er ook wel afwijkende meningen geformuleerd. Spijtig genoeg komen die nooit publiek tot uiting. Mocht dit wel het geval zijn, zou dit alleszins verrijkend zijn.

Wat de vlakke loopbaan betreft, spreekt het vanzelf dat men dit principe niet van vandaag of morgen kan invoeren. De vraag rijst inderdaad of de wedde van een rechter in verhouding moet staan met de rechtbank waar hij recht spreekt. Met andere woorden is de kwaliteit van het recht spreken groter in een hogere rechtbank dan in een rechtbank van eerste aanleg, in een vreedegerecht of een politierechtbank? In Italië bijvoorbeeld bestaat de vlakke loopbaan waardoor de wedde van de magistraat afhangt van zijn anciënniteit. Voor bepaalde opdrachten of functies worden soms wel incentives toegekend. Vroeg of laat zullen we deze kwestie moeten bespreken.

Zoals andere collega's heb ik ook nog vragen bij het monopolie in burgerlijke zaken voor een beperkt aantal benoemde advocaten bij het Hof van cassatie. Een burgerlijke partij die naar het Hof van cassatie wil gaan, moet zich verplicht wenden tot een advocaat bij het Hof van cassatie. Doet zij dat niet, dan worden alle memories en besluiten die ze heeft neergelegd, buiten beschouwing gelaten. Dat geldt niet voor een verdachte in een strafzaak en evenmin in fiscale zaken, wel in burgerlijke en ook in sociale zaken.

Waarom het aantal advocaten bij het Hof van cassatie niet uitbreiden waardoor de werkdruk op het huidige beperkte aantal advocaten zal verminderen? Wanneer wij het systeem van advocaten bij het Hof van cassatie toch willen behouden, waarom zou hun dan niet de verplichting worden opgelegd zich tot het Hof van cassatie te beperken?

Het argument om deze bijzonder geleerde advocaten te behouden is dat zij kunnen voorkomen dat het Hof van cassatie nog meer achterstand oploopt omdat zij zo goed zijn in hun vak. Ik wil dat aannemen, maar wanneer deze mensen ook nog moeten pleiten in vreedegerechten en politierechtbanken wordt er toch heel wat energie en intelligentie verspild. Zou het dan toch niet beter zijn om, naar analogie met alle andere rechtbanken, deze vorm van rechtshulp open te stellen voor alle advocaten?

De heer Vandenberghe heeft er in de commissie op gewezen dat ook bij het Arbitragehof, bij de Raad van State en bij sommige administratieve rechtscolleges de procedure bijzonder ingewikkeld is. Daar mogen echter alle advocaten optreden. Alleen bij

het Hof van cassatie kan dit niet. Dit moet toch eens grondig worden onderzocht, want uiteindelijk gaat het hier om een discriminatie ten opzichte van alle andere advocaten.

Dit wetsvoorstel bevat een ernstige discriminatie. De referendarissen zullen namelijk op 65 jaar met pensioen moeten gaan terwijl deze maatregel niet geldt voor de raadsheren of voor de leden van het parket-generaal. Men vindt het blijkbaar volkomen normaal dat deze heren en dames langer mogen zeten, maar ik vraag mij af op welke morele of juridische grond deze bijzondere maatregel is gebaseerd. Waarom moeten de enen die «maar» referendarissen zijn, weggaan op 65 jaar en mogen de anderen langer blijven? Het is bijna zoals in het leger. Ook daar mogen degenen die een hoge graad hebben en dus veel verdienen, langer blijven.

Ik vraag de minister tevens aandacht te besteden aan de tuchtprocedure. Dit punt werd eveneens onderstreept in de commissie. De minister heeft beloofd te onderzoeken hoe kan worden voorkomen dat de ene rechtsmacht moet oordelen over de tuchtprocedures van de andere, die dat natuurlijk niet in dank zal afnemen. Een eenvormig tuchtstelsel voor alle rechtbanken lijkt mij het meest rechtvaardig.

Mijnheer de Voorzitter, ik verheug mij om dit parlementair initiatief dat, indien de Kamer van volksvertegenwoordigers enige snelheid aan de dag legt, vrij vlug in de praktijk zal kunnen worden omgezet en een aantal correcties zal kunnen aanbrengen in onze rechtspraak.

Ik hoop dat men het mij niet kwalijk neemt dat ik hier enkele zachte kritische noten naar voren heb gebracht. Ondanks deze kritiek zullen wij het voorstel toch goedkeuren. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Erdman.

De heer Erdman (SP). — Mijnheer de Voorzitter, zelden werd in de Senaat een wetsvoorstel zo eensgezind onthaald. Het is wellicht te danken aan de persoonlijkheid van de indiener, de heer Lallemand, en aan de diplomatie waarmee hij de besprekingen in de commissie heeft geleid, dat er een consensus kon worden bereikt.

Zoals uit het uitstekend verslag van de heer Vandenberghe blijkt, is het verhelpen van de gerechtelijke achterstand hier de werkelijke bekommernis. Dit hangt immers onmiddellijk samen met de versteviging van het vertrouwen in de justitie. In het verleden werden al te vaak oplossingen aangereikt die veeleer *kurieren am Symptom*, dan structureel ingrijpen.

Aanvankelijk aarzelde ik toen tijdens de bespreking de kaderuitbreiding opnieuw aan bod kwam. Sinds 1970 heeft het Hof van cassatie inderdaad geen uitbreiding meer gekend hoewel het aantal rechtszaken in belangrijke mate is toegenomen. Het onderzoek naar de oorzaken van deze toename zou een aparte studie vergen. De enorme toevloed van rechtszaken bij het Hof van cassatie is echter een afdoend argument om een kaderuitbreiding te verantwoorden.

Het verheugt mij dat — de oprichting van de verkeersrechtbanken buiten beschouwing gelaten — het probleem hier voor het eerst op een structurele manier wordt aangepakt. Wel had ik deze structurele benadering nog liever in een algemeen kader gezien.

Mijnheer de minister, ik kan mij inbeelden dat u huivert bij het inschatten van de budgettaire implicaties van het aanstellen van referendarissen op elk niveau van iedere rechtsmacht. Ik verdedig echter reeds lang de idee van het aanstellen van referendarissen want in dit informaticatijdperk is de rol van de griffier-penhouders met zijn grote, totaal onhandelbare boeken en talloze formulieren, voorgoed voorbij. Er bestaan andere methoden om die taak te vervullen. De functie van griffier, die er in bestond de magistraten bij te staan, kan worden waargenomen door een referendaris, die tot taak heeft het werk voor te bereiden en gegevens na te gaan. De magistraten kunnen worden ontlast van een hele reeks van administratieve taken. Ze kunnen worden overgedragen aan de referendaris, die als administratieve-juridische hulp fungeert.

Ik herhaal dat ik gelukkig ben met de structurele benadering van het probleem, maar wil er nogmaals uitdrukkelijk op aandringen dat ook op andere niveaus dit probleem aldus wordt aangepakt. Er werd daarstraks verwezen naar de Supreme Court in de Verenigde Staten. Ik heb het geluk gehad de referendarissen

er aan het werk te kunnen zien. Niet alleen staan zij in voor de voorbereiding van de rechtszaak, zij nemen ook deel aan de onderhandelingen tussen de leden van het hof om bij belangrijke problemen tot een consensus te komen. Zij onderzoeken alle mogelijkheden en bereiden op die manier het werk van de rechters grondig voor.

Indien er bij het Hof van cassatie wegens de toevloed van rechtszaken een kader-uitbreiding noodzakelijk is, moeten wij tevens ernstig nagaan of er ook op het vlak van het hoger beroep niet moet worden gedacht aan systemen die in het buitenland hun efficiëntie hebben bewezen. Ik denk hierbij niet alleen aan het hof van beroep, maar vooral aan de rechtbank van eerste aanleg. Er werden inderdaad heel wat zaken aan het hof van beroep onttrokken door het inschakelen van de verkeersrechtbanken. De rechtbank van eerste aanleg moet nu vaak als rechtsmacht in beroep fungeren en wordt derhalve meer dan vroeger als een *fournisseur de la Cour de cassation* beschouwd.

Van die buitenlandse systemen verdient onder meer het *leave to appeal*, waardoor beroepen kunnen worden vermeden die enkel tot doel hebben de zaak te rekken, onze aandacht. De vorige minister van Justitie heeft hiertoe reeds een poging gedaan door het invoeren van boetes. Dit initiatief werd in dit voorstel niet goedgekeurd omdat wij enerzijds de efficiëntie van het gerechtelijk apparaat moeten nastreven, maar anderzijds het gerechtelijk apparaat ook voor iedereen toegankelijk moeten houden. De bevolking mag niet worden afgeschrikt met boetes die een ontrappend effect kunnen hebben ook ten overstaan van degenen die hun recht op verhaal kunnen doen gelden. Daarvoor is de externe audit waarvan ook in de regeringsverklaring sprake is, enorm belangrijk. Op dit punt verschillen we blijkbaar van mening met de minister, zo heb ik nogmaals in de pers moeten lezen. Die audit maakt het mogelijk los van de eigen visie, van buitenuit, eventueel met de nodige bijkomende informatie, na te gaan met welke middelen en maatregelen de efficiëntie kan worden bereikt die zo noodzakelijk is om het vertrouwen in de justitie te herstellen.

Collega Coveliers heeft er ook reeds naar verwezen dat het systeem, zodra het werkt, geëvalueerd zal moeten worden. Ik ben het daar volkomen mee eens. Wij hebben overigens de gedelegeerde magistraten, de attachés, niet afgeschaft, omdat we precies willen nagaan in hoeverre het geplande aantal van vijf referendarissen efficiënt werkt om te evolueren naar een systeem waarin de gedelegeerde magistraten niet meer aan het Hof van cassatie worden toegevoegd en de referendarissen hun taak overnemen. Er moet eveneens een evaluatie komen van het werk op het vlak van de toevloed van rechtszaken en we moeten nagaan in hoeverre daaruit lessen kunnen worden getrokken voor andere rechtsmachten.

Er is eveneens gesproken over de tucht en daarover heb ik trouwens aan de minister een aantal schriftelijke vragen gesteld. In bepaalde arresten van het Arbitragehof worden vragen gesteld bij de tuchtprocedures voor andere functies in het gerechtelijk apparaat en deze worden zelfs strijdig verklaard met de artikelen 10 en 11. Wij hebben er voor geopteerd de tuchtregeling volledig in overeenstemming te brengen met bestaande regelingen, maar hiervoor is natuurlijk een aanpassing nodig die rekening houdt met de uitspraken van het Arbitragehof dat bepaalde andere functies reeds onder de loep heeft genomen.

Ik besluit met iets wat mij nog altijd stoort, ook al kreeg ik tot tweemaal toe een zeer goed antwoord in de commissie, namelijk een nieuwe rechtsfiguur: «Een cassatieberoep waarvan de oplossing blijkbaar voor de hand ligt.» Ik weet nog dat wij de wetten op de Raad van State en het Arbitragehof hebben gewijzigd om een versnelde procedure in te voeren. Ik heb me toen al afgevraagd, niet wat «kennelijk onontvankelijk» betekent, want dat is nogal duidelijk, maar wat «kennelijk ongegrond» betekent, moet men mij echter nog altijd uitleggen. Om iets «kennelijk ongegrond» te verklaren, dus om vast te stellen dat er geen grond is, moet men nog altijd de grond van de zaak onderzoeken, want zoiets ligt niet zomaar voor de hand. Er is dus een grondige analyse nodig. Men heeft mij echter geantwoord dat ik het niet alleen negatief, maar ook positief moet bekijken, dat er namelijk zaken zijn waarin het cassatieberoep op zichzelf, onmiddellijk, voor de hand liggend onontvankelijk en gegrond moet worden verklaard. Tegen een dergelijke beoordeling is echter geen enkel verhaal meer mogelijk, en

zowel in het ene als in het andere geval is er altijd iemand die belang heeft bij de negatieve oplossing. Men heeft weliswaar de garantie van de drie raadsheren die de hele zaak bekijken, maar toch bepalen zij in afwijking van de normale procedure dat een bepaalde oplossing voor de hand ligt, klaar en duidelijk is. Er zullen wel zaken zijn waarover iedereen het eens kan zijn.

Ik heb vertrouwen in de raadsheren bij het Hof van cassatie, en ik hoop dat bij de minste twijfel tot de normale procedure zal worden overgegaan.

Artikel 1105bis, dat deze materie regelt, moet in overleg met het hof in de praktijk worden geëvalueerd. Er moet ook worden nagegaan of het criterium «dat de oplossing voor de hand ligt» niet moet worden verfijnd, of er geen objectieve elementen moeten worden aan toegevoegd opdat de beslissing om tot een versnelde procedure over te gaan voldoende garanties biedt inzake objectiviteit en rechtszekerheid.

Voor het overige kunnen wij ons volkomen aansluiten bij de draagwijdte van dit wetsvoorstel. Nogmaals spreek ik mijn gelukwensen uit voor de hoofdindieners ervan, de heer Lallemand. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Milquet.

Mme Milquet (PSC). — Monsieur le Président, la proposition que nous avons à voter aujourd'hui vise à accélérer la procédure devant la Cour de cassation. Elle constitue en outre le premier acte législatif du Sénat fédéral; à ce titre, elle mérite déjà d'être soulignée. Elle n'est que le premier pas du long cheminement que la majorité entend effectuer pendant cette législature afin d'améliorer notre système judiciaire et de lutter contre l'arriéré judiciaire qui constitue, je crois, le talon d'Achille de notre système judiciaire et de la justice en général.

L'arriéré judiciaire que nous connaissons tant au niveau de la Cour de cassation que des cours d'appel et des tribunaux de première instance atteint des proportions telles qu'il met la Belgique dans un état perpétuel d'infraction par rapport à la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme qui prévoit, en son article 6, que toute personne a le droit d'être jugée dans un délai raisonnable.

Selon les statistiques de la Cour de cassation elle-même, le délai moyen pour statuer est de près de dix mois en matière pénale et de plus de onze mois pour les affaires non pénales, ces délais étant, en outre, en constante augmentation. De plus, il ne faut pas perdre de vue que les justiciables qui accèdent à la Cour de cassation ont déjà derrière eux, en moyenne, huit années de procédure judiciaire.

Il était donc urgent de lancer un plan général de lutte contre l'arriéré judiciaire, notamment pour la Cour de cassation, mais également pour les autres tribunaux ainsi que pour la cour d'appel. Une justice lente et lointaine ne peut que contribuer à augmenter le sentiment d'insécurité et de perte de crédibilité de ce troisième pouvoir essentiel dans une démocratie qu'est le système judiciaire.

La proposition que le PSC a cosignée contribue, à son niveau, à l'accélération de la procédure en créant notamment un cadre de référendaires qui seraient chargés d'aider utilement les magistrats et conseillers. Ces derniers pourraient, en effet, seconder les magistrats dans leurs tâches de recherche de la législation, de la jurisprudence, etc.

Grâce à cette nouvelle législation, la Cour de cassation suit l'exemple de la Cour d'arbitrage, du Conseil d'État et de la Cour de cassation française. Elle entre également dans un type de procédure comparable à l'organisation du tribunal de première instance et de la Cour de justice de l'Union européenne.

Outre ces modifications relatives aux effectifs, une autre procédure est organisée; elle vise à faire traiter les affaires simples par une chambre restreinte à trois conseillers. Ce type de procédure est tout à fait judiciaire, la France l'utilise également et prévoit même de passer à une étape ultérieure en instituant des commissions de filtrage pour éviter l'augmentation trop substantielle du contentieux traité à ce niveau.

Je crois que la proposition que nous sommes appelés à voter aujourd'hui répond parfaitement aux exigences actuelles en matière de résorption de l'arriéré judiciaire. Il ne s'agit que d'un petit pas, certes modeste mais réel, dont on devra évaluer l'impact dans les mois qui viennent. Il faudra également mesurer l'influence de toutes les mesures prises en matière d'arriéré judiciaire durant les années antérieures afin d'analyser leur pertinence et de réfléchir à l'opportunité de les renforcer adéquatement dans l'une ou l'autre voie.

D'autres pistes doivent être également analysées, notamment, l'étendue du système des référés aux cours d'appel. Cette solution serait moins lourde, financièrement, qu'un éventuel élargissement des cadres. Elle permettrait en tout cas une meilleure qualité des différents jugements ou arrêts rendus.

D'autres solutions existent évidemment. Le ministre de la Justice a d'ailleurs présenté plusieurs projets en ce sens que je ne peux qu'approuver. Parmi ceux-ci figure notamment la création de tribunaux administratifs de première instance et je compte déposer prochainement une proposition à cet égard. Je crois qu'il s'agit d'une piste à laquelle nous devons réfléchir malgré les problèmes budgétaires qu'une mesure de ce type risque d'entraîner.

Je pense que nous sommes sur la bonne voie mais ce n'est pas encore suffisant. Par exemple, la procédure de conciliation et d'arbitrage devrait également être réformée au niveau des tribunaux de première instance, afin de tenter de régler une partie des litiges à l'amiable dans un délai relativement court.

L'idée d'un pacte entre tous les acteurs du monde judiciaire de la Justice aura le mérite d'amener tous les acteurs à discuter des différents moyens à mettre en œuvre.

En effet, aucune réforme — aussi performante et aussi bien étudiée soit-elle — ne pourra réduire l'arriéré judiciaire et accélérer la gestion quotidienne des litiges si elle n'a pas obtenu a priori l'approbation et la collaboration du monde juridique. En cela, le Pacte judiciaire aura surtout un effet psychologique dans le cadre de la lutte que nous voulons mener.

Le groupe PSC votera donc cette proposition qui constitue une étape importante dans le renforcement de l'efficacité et de la crédibilité de notre système judiciaire. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Clerck, minister.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de Voorzitter, ik wou toch nog even het woord voeren, allereerst om erop te wijzen dat ik graag heb meegewerkt aan dit parlementair initiatief dat reeds onder de vorige Regering op initiatief van commissievoorzitter Lallemand en gesteund door vele andere fracties werd behandeld en nu in de nieuwe Senaat als eerste voorstel van de commissie kan worden besproken. Ik stel overigens vast dat wij er in grote eensgezindheid aan hebben kunnen werken.

Dit voorstel kadert in het streven om het gerechtelijk apparaat te moderniseren en efficiënter te organiseren. Ik vrees echter dat dit het laatste zal zijn waarin over kaderuitbreiding kan worden besproken. In een volgende fase zullen we wellicht met de bestaande kaders moeten trachten de werking van het gerechtelijk apparaat te verbeteren. Dat is althans de bedoeling van het pact dat ik wil sluiten met de actoren van Justitie.

Naar aanleiding van de bespreking van dit voorstel werden tal van andere elementen naar voren gebracht onder meer in verband met het parket-generaal, de rol van de advocatuur, de tucht binnen het magistratenkorps. Ik hoop dat wij bij andere gelegenheden de mogelijkheid zullen krijgen om daarop dieper in te gaan.

Tot slot kan ik u mededelen dat ik dit voorstel in de Kamer met veel overtuiging zal verdedigen. Ik hoop dat het spoedig gepubliceerd kan worden en ik herhaal formeel mijn engagement om dit initiatief ten gepaste tijde te evalueren. Elke kaderuitbreiding, en in het bijzonder deze bij het Hof van cassatie, moet worden gekoppeld aan een evaluatie. Ik weet echter nog niet of ik daarover een speciale audit zal organiseren zoals de heer Erdman voorstelde.

De Voorzitter. — Het woord is aan de rapporteur.

De heer Vandenberghe (CVP), rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil ingaan op twee interessante punten die in de loop van de discussie aan de orde werden gebracht. Het eerste punt betreft het statuut van de advocaten bij het Hof van cassatie. Dit probleem zullen wij hier niet beslechten, maar het kwam tijdens de voorbije zittingsperiode van het Parlement in de commissie en in de openbare vergadering van de Senaat ter sprake. Ter zake leven er diverse opvattingen in de verschillende assemblies. Op een bepaald ogenblik zullen wij deze zaak dus grondig moeten aanpakken, maar het is nu niet het geschikte ogenblik daarvoor.

Het tweede punt heeft meer betrekking op de tekst van het voorstel. Het gaat over de interpretatie van collega Erdman van de volgende zinssnede van artikel 23 van het voorstel: «Wanneer de beslissing in verband met het cassatieberoep blijkbaar voor de hand ligt.» De heer Erdman verkiest in dit verband de formulering «kennelijk onontvankelijk». In dit geval zou men volgens hem precies weten wat men bedoelt. De interpretatie van «een beslissing die blijkbaar voor de hand ligt» vindt hij niet zo duidelijk. Ik ben het daar niet helemaal mee eens.

Het begrip «kennelijk onontvankelijk» is duidelijk wanneer het gaat om het naleven van procedureregels, maar het begrip is ruimer dan dat. Ik neem hier het voorbeeld van de toegang tot het Europees Hof voor de rechten van de mens. Een klacht bij dit hof moet onontvankelijk worden verklaard. Alle andere klachten zijn dus kennelijk onontvankelijk. Welnu, ik kan u verzekeren dat soms de meest ingewikkelde zaken door dit hof met staking van stemmen of met een meerderheid van één stem onontvankelijk worden verklaard, terwijl iedereen het er over eens is dat het om een zeer ingewikkelde zaak gaat, waarover veel kan worden gediscussieerd. De term «kennelijk onontvankelijk» wordt zeer vaak door de juristen gebruikt en is schijnbaar duidelijk. In concreto omvat hij echter vaak zeer complexe situaties.

De formulering «wanneer de beslissing blijkbaar voor de hand ligt» kan, zoals de heer Erdman toegaf, ook in positieve zin worden gelezen, bijvoorbeeld wanneer een uitspraak klaarblijkelijk tegen de gevestigde jurisprudentie ingaat. Ze wordt trouwen ook gebruikt in andere landen en op internationaal vlak. In ons land zal de jurisprudentie deze formulering moeten invullen. Collega Coveliers heeft er trouwens op gewezen dat ook in andere landen over de toegang tot het Hof van cassatie niet wordt beslist in een algemene vergadering of in een kamer met vijf raadsheren, maar wel in een beperkte kamer. De procedure die wij volgen wordt dus ook in het buitenland gehanteerd.

Betekent «wanneer de beslissing blijkbaar voor de hand ligt» dat de beslissing boven elke twijfel verheven is, zoals collega Erdman zegt? Over welke zaak echter kunnen juristen niet twijfelen?

De heer Erdman (SP). — Niet op het niveau van het Hof van cassatie.

De heer Vandenberghe (CVP), rapporteur. — Met de woorden «wanneer de beslissing blijkbaar voor de hand ligt», wil men zeggen dat er geen redelijke twijfel kan bestaan over de oplossing die men ter zake moet hanteren. «Redelijke twijfel» vind ik een betere formulering dan «boven elke twijfel verheven».

Tot zover, mijnheer de Voorzitter, enkele opmerkingen bij dit zeer interessante debat.

M. le Président. — La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand (PS). — Monsieur le Président, je partage les propos tenus par M. Vandenberghe.

Je tiens à préciser que si un débat doit être ouvert à propos du barreau de cassation, cette discussion devra être très informée. Ce barreau joue en effet un rôle important, notamment dans la maîtrise de l'arriéré judiciaire. Cet élément ne doit pas être perdu de vue. Il ne s'agit pas de débattre de l'extension ou de la suppression du privilège dont disposent les avocats à la Cour de cassation pour le traitement des pourvois en matière civile. Ce privilège est

fondé sur une longue pratique qui a fait ses preuves, notamment quant à son impact sur la qualité du travail de la Cour de cassation. La spécialisation des avocats de cette cour conduit sans doute à une amélioration du travail de cette haute instance et à une maîtrise de l'arriéré. La suppression du barreau de cassation pourrait générer des effets exactement contraires à ceux que l'on voudrait espérer. Le débat doit donc être ouvert et, s'il le faut, j'y participerai.

Deuxième considération. Je suis également tout à fait d'accord avec le rapporteur en ce qui concerne les chambres à trois juges. Dès qu'un juge a un doute — lors de la décision de constitution de la chambre à trois juges ou au moment où elle statue sur le bien-fondé du pourvoi — la possibilité de renvoi devant la chambre plénière existe à tout moment. Dès lors, je pense que les risques qui ont été évoqués sont peut-être exagérés. Nous serons en tout cas attentifs aux enseignements à tirer des prochains arrêts rendus par ces chambres restreintes.

Enfin, monsieur le Président, MM. Vandenberghe, Erdman et moi-même sommes d'accord pour considérer que l'amendement que nous avons proposé porte correction d'une simple erreur matérielle. L'amendement n'est donc pas indispensable.

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close, et nous passons à l'examen des articles de la proposition de loi.

Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen van het wetsvoorstel.

Artikel één luidt:

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Article premier. La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. Artikel 128, vierde lid, van het Gerechtelijk Wetboek wordt vervangen als volgt:

«De arresten worden gewezen door vijf raadsheren, daaronder begrepen de voorzitter. Zij worden echter gewezen door drie raadsheren in de door de wet bepaalde gevallen.»

Art. 2. L'article 128, alinéa 4, du Code judiciaire est remplacé par l'alinéa suivant:

«Les arrêts sont rendus par cinq conseillers, y compris le président. Ils sont toutefois rendus par trois conseillers dans les cas prévus par la loi.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 3. In deel II, boek I, titel I, hoofdstuk V, van hetzelfde Wetboek wordt een afdeling 2bis ingevoegd, luidende:

«Afdeling 2bis. — De referendarissen

Art. 135bis. Het Hof van cassatie wordt bijgestaan door ten minste vijf en ten hoogste dertig referendarissen. Hun aantal wordt door de minister van Justitie bepaald.

De eerste voorzitter en de procureur-generaal stellen in onderlinge overeenstemming het aantal referendarissen vast dat onder hun respectief gezag komt te staan.

De referendarissen bereiden het werk van de raadsheren en de leden van het parket voor; zij dragen bij aan de werkzaamheden in verband met de documentatie en werken mee aan de vertaling en de publikatie van de arresten alsook aan het in overeenstemming brengen van de Franse en Nederlandse tekst.»

Art. 3. Dans la deuxième partie, livre Ier, titre Ier, chapitre V, du même Code, il est inséré une section 2bis rédigée comme suit:

«Section 2bis. — Des référendaires

Art. 135bis. La Cour de cassation est assistée par des référendaires dont le nombre est au minimum de cinq et au maximum de trente, et est déterminé par le ministre de la Justice.

Le premier président et le procureur général déterminent, de commun accord, le nombre de référendaires placés sous leur autorité respective.

Les référendaires préparent le travail des conseillers et des membres du parquet; ils participent aux tâches de documentation ainsi qu'à celles de traduction et de publication des arrêts et à la mise en concordance des textes français et néerlandais.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 4. In de artikelen 187, § 2, 2°, 188, 189, § 3, 1° en 2°, 191, § 2, 2°, 192 en 194, § 2, 2°, van hetzelfde wetboek, worden de woorden «referendaris bij het Hof van cassatie» telkens ingevoegd tussen de woorden «adjunct-auditeur» en het woord «referendaris».

Art. 4. Aux articles 187, § 2, 2°, 188, 189, § 3, 1° et 2°, 191, § 2, 2°, 192 et 194, § 2, 2°, du même code, les mots «de référendaire près la Cour de cassation» sont à chaque fois insérés entre les mots «d'auditeur adjoint» et les mots «de référendaire».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 5. In deel II, boek I, titel VI, van hetzelfde wetboek wordt een hoofdstuk Vter ingevoegd, luidende:

«Hoofdstuk Vter. — Referendarissen bij het Hof van cassatie

Art. 259quinquies. Om tot referendaris bij het Hof van cassatie te worden benoemd, moet men volle vijfentwintig jaar oud zijn en doctor of licentiaat in de rechten zijn.

De kandidaten worden met het oog op hun benoeming gerangschikt op grond van een vergelijkend examen.

Het hof stelt de examenstof vast rekening houdend met de behoeften van de dienst. Het bepaalt de voorwaarden van het vergelijkend examen en stelt de examencommissies aan.

Met inachtneming van het taalevenwicht bestaat elke examencommissie uit twee leden van het hof aangewezen door de eerste voorzitter van het Hof van cassatie, twee leden van het parket aangewezen door de procureur-generaal bij het hof en vier buiten de instelling staande personen die door de Koning worden aangewezen uit twee lijsten van vier kandidaten, elk met inachtneming van het taalevenwicht en die respectievelijk door de eerste voorzitter en de procureur-generaal voorgedragen worden.

De examenuitslag blijft drie jaar geldig.

De vergelijkende examens worden, wat de gevolgen ervan betreft, gelijkgesteld met de vergelijkende examens die in de rijksbesturen en de instellingen van openbaar nut toegang verlenen tot het ambt van bestuurssecretaris-jurist.

Art. 259sexies. De referendarissen worden door de Koning benoemd voor een stage van drie jaar volgens de rangschikking bedoeld in artikel 259quinquies.

Na die drie jaar wordt de benoeming definitief tenzij de Koning, uitsluitend op voorstel van al naar het geval de eerste voorzitter of de procureur-generaal, anders beslist, ten laatste tijdens het derde kwartaal van het derde stagejaar.

De eerste voorzitter van het Hof van cassatie en de procureur-generaal bij dit hof wijzen in onderlinge overeenstemming de referendarissen-stagiair en de definitief benoemde referendarissen aan die onder het gezag van de ene en die welke onder het gezag van de andere komen te staan.

Art. 259septies. De jaren als referendaris bij het Hof van cassatie doorgebracht, komen in aanmerking voor de berekening van de anciënniteit in elke administratieve of gerechtelijke functie of in een functie bij het Arbitragehof of bij de Raad van State, die de referendarissen nadien zouden bekleden.»

Art. 5. Dans la deuxième partie, livre Ier, titre VI, du même code, il est inséré un chapitre Vter, rédigé comme suit:

«Chapitre Vter. — Des référendaires près la Cour de cassation

Art. 259quinquies. Pour pouvoir être nommé référendaire près la Cour de cassation, le candidat doit être âgé de vingt-cinq ans accomplis et être docteur ou licencié en droit.

Les candidats sont classés, en vue de leur nomination, lors de concours.

La cour détermine la matière des concours selon les nécessités du service. Elle fixe les conditions des concours et constitue les jurys.

Chaque jury est composé, en respectant l'équilibre linguistique, de deux membres de la cour désignés par le premier président de la Cour de cassation, de deux membres du parquet désignés par le procureur général près cette cour et de quatre personnes extérieures à l'institution désignées par le Roi sur deux listes comprenant quatre candidats chacune, respectant chacune l'équilibre et proposées respectivement par le premier président et par le procureur général.

La durée de validité d'un concours est de trois ans.

Les concours sont, quant à leurs effets, assimilés aux concours donnant accès dans l'administration de l'État et dans les organismes d'intérêt public, aux fonctions de secrétaires d'administration-juriste.

Art. 259sexies. Les référendaires sont nommés par le Roi pour un stage de trois ans selon le classement prévu à l'article 259quinquies.

Au terme de ces trois ans, la nomination devient définitive sauf décision contraire prise par le Roi, exclusivement sur la proposition, selon le cas, du premier président ou du procureur général, au plus tard durant le troisième trimestre de la troisième année de stage.

Le premier président de la Cour de cassation et le procureur général près cette cour désignent de commun accord les référendaires stagiaires et les référendaires nommés à titre définitif qui sont placés sous l'autorité de l'un et ceux qui sont placés sous l'autorité de l'autre.

Art. 259septies. Les années accomplies en tant que référendaire près la Cour de cassation entrent en ligne de compte pour le calcul de l'ancienneté dans toute fonction administrative ou judiciaire ou dans une fonction à la Cour d'arbitrage ou au Conseil d'État que les référendaires pourraient exercer par la suite.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 6. In deel II, boek II, titel I, van hetzelfde wetboek wordt het opschrift van hoofdstuk I vervangen als volgt:

«Hoofdstuk I. — Installatie van de magistraten, de referendarissen bij het Hof van cassatie en de griffiers en hun eedaflegging.»

Art. 6. Dans la deuxième partie, livre II, titre Ier, du même code, l'intitulé du chapitre Ier est remplacé par l'intitulé suivant:

«Chapitre Ier. — De la réception des magistrats, des référendaires près la Cour de cassation et des greffiers et de leur prestation de serment.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 7. Artikel 288 van hetzelfde wetboek wordt aangevuld met het volgende lid:

«De installatie van de referendarissen bij het Hof van cassatie geschiedt voor een kamer van het hof, voorgezeten door de eerste voorzitter, de voorzitter of de afdelingsvoorzitter dan wel door de raadsheer die hem vervangt.»

Art. 7. L'article 288 du même code est complété par l'alinéa suivant:

«La réception des référendaires près la Cour de cassation se fait devant une chambre de la cour, présidée par le premier président, le président ou le président de section ou le conseiller qui le remplace.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 8. Artikel 291 van hetzelfde wetboek wordt aangevuld met het volgende lid:

«In het in het eerste lid bedoelde geval leggen de referendarissen bij het Hof van cassatie de eed af in handen van de eerste voorzitter van het hof.»

Art. 8. L'article 291 du même code est complété par l'alinéa suivant:

«Dans le cas visé à l'alinéa 1er, les référendaires près la Cour de cassation prêtent serment entre les mains du premier président de la cour.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 9. In hetzelfde wetboek wordt een artikel 299bis ingevoegd, luidende:

«Art. 299bis. De artikelen 293 tot 299 zijn mede van toepassing op de referendarissen bij het Hof van cassatie.»

Art. 9. Un article 299bis, rédigé comme suit, est inséré dans le même code:

«Art. 299bis. Les articles 293 à 299 sont applicables aux référendaires près la Cour de cassation.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 10. Artikel 301 van hetzelfde wetboek wordt aangevuld met het volgende lid:

«Dat verbod geldt ook voor de referendarissen bij het Hof van cassatie.»

Art. 10. L'article 301 du même code est complété par l'alinéa suivant:

«La même interdiction vaut pour les référendaires près la Cour de cassation.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 11. Artikel 302 van hetzelfde wetboek wordt aangevuld als volgt:

«of er de taken van referendaris bij het Hof van cassatie vervullen.»

Art. 11. L'article 302 du même code est complété par ce qui suit:

«ou y accomplir les tâches de référendaire près la Cour de cassation.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 12. In artikel 304 van hetzelfde wetboek worden de woorden «de referendaris bij het Hof van cassatie» ingevoegd tussen de woorden «openbaar ministerie» en de woorden «of de rechter in sociale zaken».

Art. 12. À l'article 304 du même code, les mots «le référendaire près la Cour de cassation» sont insérés entre les mots «ministère public» et les mots «ou le juge social».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 13. In artikel 305, tweede lid, van hetzelfde wetboek worden de woorden «de referendarissen bij het Hof van cassatie» ingevoegd tussen de woorden «rechtbanken van koophandel» en de woorden «en de leden van de griffie».

Art. 13. À l'article 305, alinéa 2, du même code, les mots «les référendaires près la Cour de cassation» sont insérés entre les mots «tribunaux de commerce» et les mots «et les membres du greffe».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 14. In artikel 306, tweede lid, van hetzelfde wetboek worden de woorden «op advies van de eerste voorzitter van het Hof van cassatie, aan de leden en griffiers van dat hof» vervangen door de woorden «op advies van de eerste voorzitter van het Hof van cassatie, aan de leden, referendarissen en griffiers van het hof».

Art. 14. À l'article 306, alinéa 2, du même code, les mots «sur avis du premier président de la Cour de cassation, aux membres et greffiers de cette cour» sont remplacés par les mots «sur avis du premier président de la Cour de cassation, aux membres, référendaires et greffiers de la cour».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 15. In artikel 331 van hetzelfde wetboek worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In het eerste lid worden de woorden «een referendaris» ingevoegd tussen de woorden «een magistraat» en de woorden «of een lid van de griffie».

2° In het tweede lid worden de woorden «de referendarissen bij het Hof van cassatie, zonder vergunning van de eerste voorzitter of de procureur-generaal naargelang zij het hof dan wel het parket bijstaan» ingevoegd tussen de woorden «zonder vergunning van de procureur-generaal» en de woorden «de leden van het hof van beroep».

Art. 15. À l'article 331 du même code sont apportées les modifications suivantes:

1° À l'alinéa 1er, les mots «ni référendaire» sont insérés entre le mot «magistrat» et les mots «ni membre du greffe».

2° À l'alinéa 2, les mots «les référendaires près la Cour de cassation, sans autorisation du premier président ou du procureur général suivant qu'ils prêtent leur assistance à la cour ou au parquet» sont insérés entre les mots «sans autorisation du procureur général» et les mots «les membres des cours d'appel».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 16. In deel II, boek II, titel II, van hetzelfde wetboek wordt een hoofdstuk *VIIbis* ingevoegd, luidende:

«Hoofdstuk *VIIbis*. — Bepalingen betreffende de referendarissen bij het Hof van cassatie

Art. 353*bis*. De Koning bepaalt de verloven, de vakanties en de afwezigheden wegens arbeidsongeschiktheid van de referendarissen bij het Hof van cassatie. Hij kan een regeling voor non-activiteit treffen en het daarbij uitgekeerde wachtgeld bepalen.»

Art. 16. Dans la deuxième partie, livre II, titre II, du même code, il est inséré un chapitre *VIIbis*, rédigé comme suit:

«Chapitre *VIIbis*. — Dispositions relatives aux référendaires près la Cour de cassation

Art. 353*bis*. Le Roi détermine les congés, les vacances et les absences pour cause d'incapacité de travail des référendaires près la Cour de cassation. Il peut déterminer une position de disponibilité et fixer le traitement d'attente qui y est attaché.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 17. In deel II, boek II, titel III, van hetzelfde wetboek wordt een hoofdstuk *Ibis* ingevoegd, luidende:

«Hoofdstuk *Ibis*. — Wedden van de referendarissen bij het Hof van cassatie

Art. 365*bis*. De wedden van de referendarissen bij het Hof van cassatie worden bepaald als volgt:

Gedurende de stage van drie jaar bedoeld in artikel 259*ter*: 1 363 073 frank.

Gedurende de tien daaropvolgende jaren: 1 778 661 frank.

Na het dertiende jaar volgend op hun benoeming: 2 158 541 frank.

De artikelen 360, 361, 362, 363, 365 en 377 van dit wetboek zijn mede van toepassing op de referendarissen.»

Art. 17. Dans la deuxième partie, livre II, titre III, du même code, il est inséré un chapitre *I^{er}bis*, rédigé comme suit:

«Chapitre *I^{er}bis*. — Des traitements des référendaires près la Cour de cassation

Art. 365*bis*. Les traitements des référendaires près la Cour de cassation sont fixés comme suit:

Pendant la période de stage de trois ans visée à l'article 259*ter*: 1 363 073 francs.

Pendant les dix années suivantes: 1 778 661 francs.

À l'expiration de la treizième année qui suit leur nomination: 2 158 541 francs.

Les articles 360, 361, 362, 363, 365 et 377 du présent code sont applicables aux référendaires.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 18. In deel II, boek II, titel III, van hetzelfde wetboek wordt het opschrift van hoofdstuk III vervangen als volgt:

«Hoofdstuk III. — Gemeenschappelijke bepalingen voor de hoofdstukken I, *Ibis* en II»

Art. 18. Dans la deuxième partie, livre II, titre III, du même code, l'intitulé du chapitre III est remplacé par l'intitulé suivant:

«Chapitre III. — Dispositions communes aux chapitres *Ier*, *I^{er}bis* et II»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 19. In deel II, boek II, titel IV, van hetzelfde wetboek wordt een hoofdstuk *IIbis* ingevoegd, luidende:

«Hoofdstuk *IIbis*. — Pensionering en pensioen van de referendarissen bij het Hof van cassatie

Art. 397*bis*. De referendarissen houden op hun ambt uit te oefenen en worden gepensioneerd wanneer zij de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt of wanneer zij wegens een ernstige en blijvende gebrekkigheid niet meer in staat zijn hun ambt naar behoren te vervullen.

De algemene wet op de burgerlijke pensioenen is mede van toepassing op de gepensioneerde referendarissen.»

Art. 19. Dans la deuxième partie, livre II, titre IV, du même code, il est inséré un chapitre *IIbis*, rédigé comme suit:

«Chapitre *IIbis*. — De la mise à la retraite et de la pension des référendaires près la Cour de cassation

Art. 397*bis*. Les référendaires cessent d'exercer leurs fonctions et sont admis à la retraite lorsqu'ils ont atteint l'âge de soixante-cinq ans ou lorsqu'une infirmité grave et permanente ne leur permet plus de remplir convenablement leurs fonctions.

La loi générale sur les pensions civiles est applicable aux référendaires mis à la retraite.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 20. In hetzelfde wetboek wordt een artikel 402*bis* ingevoegd, luidende:

«Art. 402*bis*. De eerste voorzitter van het hof van cassatie en de procureur-generaal bij dat hof oefenen, ieder wat hem betreft, toezicht uit op de referendarissen.»

Art. 20. Un article 402*bis*, rédigé comme suit, est inséré dans le même code:

«Art. 402*bis*. Le premier président de la Cour de cassation et le procureur général près cette cour exercent, chacun en ce qui le concerne, la surveillance des référendaires.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 21. In artikel 407 van hetzelfde wetboek worden de woorden «en de referendarissen bij het Hof van cassatie» ingevoegd tussen de woorden «openbaar ministerie» en de woorden «die zonder verlof afwezig zijn».

Art. 21. Dans l'article 407 du même code, les mots «ainsi que les référendaires près la Cour de cassation» sont insérés entre les mots «ministère public» et les mots «qui s'absentent».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 22. In deel II, boek II, titel V, hoofdstuk III, van hetzelfde wetboek wordt een afdeling *2bis* ingevoegd, luidende:

«Afdeling *2bis*. — Bepalingen betreffende de referendarissen bij het Hof van cassatie

Art. 414*bis*. § 1. De referendarissen bij het Hof van cassatie kunnen door het hof om tuchtedenen worden geschorst of afgezet, hetzij ambtshalve, hetzij op vordering van de procureur-generaal bij het hof.

De eerste voorzitter en de procureur-generaal kunnen, ieder wat hem betreft, de referendarissen als straf opleggen waarschuwing, enkele censuur en censuur met berisping.

§ 2. Geen dezer straffen mag worden toegepast zonder dat de betrokkene eerst gehoord of behoorlijk opgeroepen is.

§ 3. Worden zij vervolgd wegens misdaad of wanbedrijf of op tuchtrechtelijk gebied, dan kunnen de referendarissen, wanneer het belang van de dienst zulks vergt, bij ordemaatregel door het Hof van cassatie in hun ambt geschorst worden, zolang de vervolging duurt en totdat de eindbeslissing gevallen is.

De schorsing bij ordemaatregel wordt uitgesproken voor de tijd van één maand en kan daarna van maand tot maand verlengd worden, totdat een eindbeslissing intreedt. Het Hof van cassatie is bevoegd te beslissen dat deze schorsing voorlopige, algehele of gedeeltelijke inhouding van wedde meebrengt, zolang de straftijd of een gedeelte van de straftijd loopt.»

Art. 22. Dans la deuxième partie, livre II, titre V, chapitre III, du même code, il est inséré une section *2bis* rédigée comme suit:

«Section *2bis*. — Dispositions concernant les référendaires près la Cour de cassation

Art. 414*bis*. § 1er. Les référendaires près la Cour de cassation peuvent être suspendus ou révoqués pour motifs disciplinaires par la cour soit d'office, soit sur réquisition du procureur général près la cour.

Le premier président et le procureur général peuvent, chacun en ce qui le concerne, leur appliquer les peines de l'avertissement, de la censure simple et de la censure avec réprimande.

§ 2. Aucune sanction n'est infligée sans que la personne concernée ait été entendue ou dûment appelée.

§ 3. Lorsqu'ils sont poursuivis pour un crime ou un délit ou dans le cas de poursuite disciplinaire, les référendaires peuvent, lorsque l'intérêt du service le requiert, être suspendus de leur fonction par mesure d'ordre par la Cour de cassation, pendant la durée des poursuites et jusqu'à la décision finale.

La suspension par mesure d'ordre est prononcée pour un mois et peut être prorogée de mois en mois jusqu'à la décision définitive. La Cour de cassation peut décider que cette mesure comportera, pendant tout ou partie de sa durée, retenue provisoire, totale ou partielle du traitement.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 23. In hetzelfde wetboek wordt een artikel 1105*bis* ingevoegd, luidende:

«Art. 1105*bis*. § 1. Wanneer de beslissing in verband met het cassatieberoep blijkbaar voor de hand ligt, kan de voorzitter van de kamer, op voorstel van de raadsheer-verslaggever en na advies van het openbaar ministerie, de zaak voorleggen aan een beperkte kamer met drie raadsheren.

§ 2. Die beperkte kamer beslist eenparig op het beroep.

Indien er geen eenparigheid is of indien een van de magistraten van die beperkte kamer het vraagt, moet zij het onderzoek van het beroep naar de kamer samengesteld uit vijf raadsheren verwijzen.»

Art. 23. Un article 1105*bis*, rédigé comme suit, est inséré dans le même code:

«Art. 1105*bis*. § 1er. Lorsque la solution du pourvoi paraît s'imposer, le président de la chambre peut, sur proposition du conseiller rapporteur et après avis du ministère public, soumettre la cause à une formation restreinte de trois conseillers.

§ 2. Cette formation statue à l'unanimité sur le pourvoi.

À défaut d'unanimité ou si l'un des magistrats qui la composent le demande, elle doit renvoyer l'examen du pourvoi à la chambre composée de cinq conseillers.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 24. In de artikelen 479 en 483 van het Wetboek van strafvordering, gewijzigd bij de wetten van 10 oktober 1967, 3 juni 1971 en 28 juni 1983, worden de woorden «een referendaris bij het Hof van cassatie» ingevoegd tussen de woorden «of een hof» en de woorden «een lid van het Rekenhof».

Art. 24. Dans les articles 479 et 483 du Code d'instruction criminelle, modifiés par les lois du 10 octobre 1967, du 3 juin 1971 et du 28 juin 1983, les mots «un référendaire près la Cour de cassation» sont insérés entre les mots «ou une cour» et les mots «un membre de la Cour des comptes».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 25. Aan artikel 43*quater*, derde lid, van de wet van 15 juni 1935 betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken, wordt de volgende volzin toegevoegd:

«Een lid van de zetel en een lid van het parket moeten het bewijs leveren van de kennis van de Duitse taal.»

Art. 25. À l'article 43*quater*, alinéa 3, de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire, il est ajouté la phrase suivante:

«Un membre du siège et un membre du parquet doivent justifier de la connaissance de la langue allemande.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 26. In dezelfde wet wordt een artikel 43*sexies* ingevoegd, luidende:

«Art. 43*sexies*. Het aantal referendarissen bij het Hof van Cassatie die door een diploma van doctor of licentiaat in de rechten het bewijs moeten leveren van de kennis van respectievelijk de Nederlandse en de Franse taal, wordt door het hof vastgesteld naar gelang van de behoeften van de dienst.

Alle referendarissen moeten via een bijzonder examen het bewijs leveren van de kennis van de andere landstaal. Dit examen wordt afgelegd voor een examencommissie samengesteld op de wijze voorgeschreven door artikel 43*quinquies*. De Koning regelt de organisatie van het examen en stelt de examenstof vast rekening houdend met de behoeften eigen aan het werk van de referendarissen.

Eén referendaris moet bovendien het bewijs leveren van de kennis van de Duitse taal via een bijzonder examen georganiseerd overeenkomstig het tweede lid.»

Art. 26. Un article 43*sexies*, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

«Art. 43*sexies*. Le nombre de référendaires près la Cour de cassation, qui, par leur diplôme de docteur ou de licencié en droit, doivent justifier respectivement de la connaissance de la langue française et de la langue néerlandaise, est déterminé par la cour suivant les besoins du service.

Tous les référendaires doivent justifier de la connaissance de l'autre langue par un examen spécial. Cet examen est subi devant un jury composé de la manière prévue à l'article 43^{quinquies}. Le Roi règle l'organisation de l'examen et en détermine la matière en tenant compte des exigences inhérentes aux tâches des référendaires.

Un référendaire doit, en outre, justifier de la connaissance de la langue allemande par un examen spécial organisé conformément à l'alinéa 2.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 27. In tabel I met als opschrift «Hof van cassatie», gewijzigd bij de wetten van 25 februari 1954, 25 juni 1964, 10 november 1970 en 2 juli 1974, gevoegd bij de wet van 3 april 1953 betreffende de rechterlijke inrichting, worden de derde, de vijfde, de achtste en de negende rubriek vervangen door de volgende rubrieken:

Raadsheren: 29.

Advocaten-generaal: 12.

Griffiers: 6.

Klerk-griffiers: 4.

Art. 27. Dans le tableau I, intitulé «Cour de cassation», modifié par les lois des 25 février 1954, 25 juin 1964, 10 novembre 1970 et 2 juillet 1974, annexé à la loi du 3 avril 1953 d'organisation judiciaire, les troisième, cinquième, huitième et neuvième colonnes sont remplacées par les colonnes suivantes:

Conseillers: 29.

Avocats généraux: 12.

Greffiers: 6.

Commis-greffiers: 4.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 28. In artikel 70, § 2, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, wordt na het eerste lid een nieuw lid ingevoegd, luidende:

«Voor de toepassing van het vorige lid wordt het ambt van referendaris bij het Hof van cassatie gelijkgesteld met de ambten waarvan de uitoefening een nuttige beroepservaring van juridische aard oplevert in de zin van dat lid.»

Art. 28. À l'article 70, § 2, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, un alinéa nouveau, libellé comme suit, est inséré après l'alinéa 1er:

«Pour l'application de l'alinéa précédent, les fonctions de référendaire près la Cour de cassation sont assimilées à des fonctions dont l'exercice constitue une expérience professionnelle utile de nature juridique au sens de cet alinéa.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 29. In artikel 71, § 1, van dezelfde gecoördineerde wetten wordt na het tweede lid een nieuw lid ingevoegd, luidende:

«Voor de toepassing van het vorige lid wordt het ambt van referendaris bij het Hof van cassatie gelijkgesteld met de ambten waarvan de uitoefening een nuttige beroepservaring van juridische aard oplevert in de zin van dat lid.»

Art. 29. À l'article 71, § 1er, des mêmes lois coordonnées, un alinéa nouveau, libellé comme suit, est inséré après l'alinéa 2:

«Pour l'application de l'alinéa précédent, les fonctions de référendaire près la Cour de cassation sont assimilées à des fonctions dont l'exercice constitue une expérience professionnelle utile de nature juridique au sens de cet alinéa.»

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — De commissie stelt een nieuw Nederlands opschrift voor dat luidt: Wetsvoorstel strekkende tot de bespoediging van de procedure voor het Hof van cassatie.

Ce texte rencontre-t-il l'accord de l'assemblée?

Is de Senaat het met die tekst eens? (*Instemming.*)

Le nouvel intitulé en néerlandais est approuvé.

Het nieuw Nederlands opschrift is goedgekeurd.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble de la proposition de loi.

We stemmen later over het wetsvoorstel in zijn geheel.

Mesdames, messieurs, notre ordre du jour est ainsi épuisé.

Onze agenda voor vandaag is afgewerkt.

Le Sénat se réunira cet après-midi à 15 heures.

De Senaat vergadert opnieuw deze namiddag om 15 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(*La séance est levée à 11 h 45 m.*)

(*De vergadering wordt gesloten om 11 h 45 m.*)

SÉANCE DE L'APRÈS-MIDI — NAMIDDAGVERGADERING

PRÉSIDENTE DE M. SWAELEN, PRÉSIDENT VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 15 h 5 m.
De vergadering wordt geopend om 15 h 5 m.

EXCUSÉS — VERONTSCHULDIGD

Mme Maximus, MM. Loones, Staes, à l'étranger, et Vandembroeke, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Maximus, de heren Loones, Staes, in het buitenland, en Vandembroeke, wegens andere plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

BOODSCHAPPEN

Kamer van volksvertegenwoordigers

MESSAGES

Chambre des représentants

De Voorzitter. — Bij boodschap van 16 november 1995, ontvangen op 17 november 1995, zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals het ter vergadering van 16 november 1995 werd aangenomen, het wetsontwerp betreffende de verlenging van bepaalde huurovereenkomsten.

Par message du 16 novembre 1995, reçu le 17 novembre 1995, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tel qu'il a été adopté en sa séance du 16 novembre 1995, le projet de loi relatif à la prorogation de certains baux à loyer.

Evocatie — Évocation

De Voorzitter. — De Senaat heeft bij boodschap van 20 november 1995 aan de Kamer van volksvertegenwoordigers ter kennis gebracht dat tot evocatie is overgegaan van voornoemd wetsontwerp. Het werd verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Par message du 20 novembre 1995, le Sénat a informé la Chambre des représentants de la mise en œuvre, ce même jour, de l'évocation du projet précité. Celui-ci a été renvoyé à la commission de la Justice.

MEDEDELINGEN — COMMUNICATIONS

Arbitragehof — Cour d'arbitrage

De Voorzitter. — Met toepassing van artikel 113 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof kennis aan de Voorzitter van de Senaat van:

1. Het arrest nr. 71/95 uitgesproken op 9 november 1995, in zake de beroepen tot gedeeltelijke vernietiging van de wet van 27 december 1993 tot wijziging van de wet van 17 juni 1991 tot organisatie van de openbare kredietsector en van het bezit van de deelnemingen van de openbare sector in bepaalde privaatrechtelijke financiële vennootschappen, alsook van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en het Wetboek der met zegel gelijkgestelde taksen en tot wijziging van het statuut van de Nationale Maatschappij voor krediet aan de nijverheid, ingesteld door de NV Algemeen Beroepskrediet, P. Macharis en door de CV «Crédit professionnel du Hainaut» (rolnummers 724 en 726);

En application de l'article 113 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au Président du Sénat:

1. L'arrêt n° 71/95, rendu le 9 novembre 1995, en cause des recours en annulation partielle de la loi du 27 décembre 1993 modifiant la loi du 17 juin 1991 portant organisation du secteur public du crédit et de la détention des participations du secteur public dans certaines sociétés financières de droit privé, ainsi que le Code des impôts sur les revenus 1992 et le Code des taxes assimilées au timbre et modifiant le statut de la Société nationale de crédit à l'industrie, introduits par la SA «Algemeen Beroepskrediet», P. Macharis et par la SC Crédit professionnel du Hainaut (numéros du rôle 724 et 726);

2. Het arrest nr. 72/95 uitgesproken op 9 november 1995, in zake de beroepen tot vernietiging van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 1 juni 1994 houdende wijziging van het decreet van 19 juni 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen, ingediend door de Franse Gemeenschapsregering en het College en de Vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie (rolnummers 783, 787 en 812);

2. L'arrêt n° 72/95, rendu le 9 novembre 1995, en cause des recours en annulation du décret de la Communauté flamande du 1er juin 1994 modifiant le décret du 19 juillet 1973 réglant l'emploi

des langues en matière de relations sociales entre employeurs et travailleurs, ainsi qu'en matière d'actes et de documents d'entreprises, prescrits par la loi et les règlements, introduits par le Gouvernement de la Communauté française et le Collège et l'Assemblée de la Commission communautaire française (numéros du rôle 783, 787 et 812);

3. Het arrest nr. 73/95 uitgesproken op 9 november 1995, in zake de prejudiciële vraag betreffende de artikelen 16 en 19 van het decreet van het Waalse Gewest van 30 april 1992 houdende de Algemene Uitgavenbegroting van het Waalse Gewest voor het begrotingsjaar 1992, gesteld door de Raad van State (rolnummer 800);

3. L'arrêt n° 73/95, rendu le 9 novembre 1995, en cause de la question préjudicielle relative aux articles 16 et 19 du décret de la Région wallonne du 30 avril 1992 concernant le budget général des Dépenses de la Région wallonne pour l'année budgétaire 1992, posée par le Conseil d'État (numéro du rôle 800);

4. Het arrest nr. 74/95 uitgesproken op 9 november 1995, in zake de prejudiciële vraag betreffende artikel 42 van de wet van 28 december 1983 houdende fiscale en begrotingsbepalingen, gewijzigd bij artikel 38 van de wet van 7 december 1988, gesteld door de correctionele rechtbank te Brussel (rolnummer 810);

4. L'arrêt n° 74/95, rendu le 9 novembre 1995, en cause de la question préjudicielle concernant l'article 42 de la loi du 28 décembre 1983 portant des dispositions fiscales et budgétaires, modifié par l'article 38 de la loi du 7 décembre 1988, posée par le tribunal correctionnel de Bruxelles (numéro du rôle 810);

5. Het arrest nr. 75/95 uitgesproken op 9 november 1995, in zake de prejudiciële vraag betreffende artikel 92, tweede lid, van het BTW-Wetboek gesteld door het Hof van beroep te Antwerpen (rolnummer 814);

5. L'arrêt n° 75/95, rendu le 9 novembre 1995, en cause de la question préjudicielle relative à l'article 92, alinéa 2, du Code de la TVA, posée par la Cour d'appel d'Anvers (numéro du rôle 814);

6. Het arrest nr. 76/95 uitgesproken op 9 november 1995, in zake de prejudiciële vraag betreffende artikel 136 van het Wetboek van strafvordering, gesteld door het Hof van cassatie (rolnummer 824);

6. L'arrêt n° 76/95, rendu le 9 novembre 1995, en cause de la question préjudicielle concernant l'article 136 du Code d'instruction criminelle, posée par la Cour de cassation (numéro du rôle 824);

7. Het arrest nr. 77/95 uitgesproken op 9 november 1995, in zake het beroep tot vernietiging van artikel 2 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 13 juli 1994 houdende wijziging van artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw, ingesteld door C. Sergoris en J. Laus (rolnummer 829).

7. L'arrêt n° 77/95, rendu le 9 novembre 1995, en cause du recours en annulation de l'article 2 du décret de la Région flamande du 13 juillet 1994 modifiant l'article 87 de la loi du 29 mars 1962 organique de l'aménagement du territoire et de l'urbanisme, introduit par C. Sergoris et J. Laus (numéro du rôle 829).

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

Met toepassing van artikel 77 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof kennis aan de Voorzitter van de Senaat van:

1. De prejudiciële vraag betreffende artikel 366 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, gesteld door het Hof van beroep te Antwerpen (rolnummer 896);

En application de l'article 77 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au Président du Sénat:

1. La question préjudicielle concernant l'article 366 du Code des impôts sur les revenus 1992, posée par la Cour d'appel d'Anvers (numéro du rôle 896);

2. De prejudiciële vraag betreffende artikel 21, eerste lid, van het Wetboek van strafvordering, gesteld door het Hof van beroep te Bergen (rolnummer 897);

2. La question préjudicielle concernant l'article 21, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, posée par la Cour d'appel de Mons (numéro du rôle 897);

3. De prejudiciële vraag betreffende de artikelen 24, derde lid, en 27bis van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, gesteld door de Arbeidsrechtbank te Hoei (rolnummer 898).

3. La question préjudicielle concernant les articles 24, alinéa 3, et 27bis de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail, posée par le Tribunal du travail de Huy (numéro du rôle 898).

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

Europees Parlement — Parlement européen

De Voorzitter. — Bij brief van 10 november 1995 heeft de voorzitter van het Europees Parlement aan de Senaat overgezonden:

a) Een resolutie over het Groenboek van de Europese Commissie betreffende de wijze van invoering van één munteenheid;

Par lettre du 10 novembre 1995, le président du Parlement européen a transmis au Sénat:

a) Une résolution sur le Livre vert de la Commission sur les modalités de passage à la monnaie unique;

b) Een resolutie over de aanpassing van het stelsel van het beheer van de eigen middelen als gevolg van de interne markt;

b) Une résolution sur l'adaptation du système de contrôle des ressources propres suite à la mise en place du marché unique;

c) Een resolutie over de invoering van een interne markt voor postdiensten;

c) Une résolution sur la mise en œuvre d'un marché unique des services postaux;

d) Een resolutie over de verklaring van de Commissie over de kernproeven;

d) Une résolution sur la déclaration de la Commission sur les essais nucléaires;

e) Een resolutie over het antwoord van de Commissie op het verzoek van het Parlement om informatie over de activiteiten van de uitvoerende comité's in 1994 (naar aanleiding van het besluit in door het Parlement op 27 oktober 1994 en 15 december 1994 aangenomen begrotingsresoluties om middelen in de reserve te plaatsen);

e) Une résolution sur la réponse de la Commission à la demande d'information du Parlement concernant les activités des comités exécutifs pour 1994 (suite à la décision des résolutions budgétaires du Parlement des 27 octobre et 15 décembre 1994 d'affecter des ressources à la réserve);

f) Een resolutie over racisme, vreemdelingenhaat en antisemitisme;

f) Une résolution sur le racisme, la xénophobie et l'antisémitisme;

g) Een resolutie over het visumbeleid ten aanzien van burgers uit de landen van Midden- en Oost-Europa;

g) Une résolution sur la politique des visas à l'égard des citoyens des pays d'Europe centrale et orientale;

h) Een resolutie over het voormalige Joegoslavië;

h) Une résolution sur l'ex-Yougoslavie;

i) Een wetgevingsresolutie houdende advies van het Europees Parlement over het voorstel voor een besluit van de Raad betreffende de handel en aanverwante zaken tussen de Europese Gemeenschap, de Europese Gemeenschap voor kolen en staal en de Europese Gemeenschap voor atoomenergie, enerzijds, en de Oekraïne, anderzijds,

i) Une résolution législative portant avis du Parlement européen sur la proposition de décision du Conseil relative à la conclusion, par la Communauté européenne, de l'accord intérimaire pour le commerce et les mesures d'accompagnement entre la Communauté européenne, la Communauté européenne du charbon et de l'acier et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et l'Ukraine, d'autre part,

aangenomen tijdens de vergaderperiode van 23 tot en met 27 oktober 1995.

adoptées au cours de la période de session du 23 au 27 octobre 1995.

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Affaires étrangères.

Parlementaire Overlegcommissie

Commission parlementaire de concertation

De Voorzitter. — Overeenkomstig artikel 14, eerste lid, van de wet van 6 april 1995 houdende inrichting van de Parlementaire Overlegcommissie bedoeld in artikel 82 van de Grondwet en tot wijziging van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, deel ik u mee dat de Parlementaire Overlegcommissie in haar vergadering van 21 november 1995 volgende beslissingen heeft genomen:

1. Met toepassing van artikel 10, § 1, 3°, van voornoemde wet heeft de commissie het kerstreces voor Kamers en Senaat vastgesteld: van 25 december 1995 tot 7 januari 1996;

Conformément à l'article 14, alinéa 1er, de la loi du 6 avril 1995, organisant la Commission parlementaire de concertation prévue à l'article 82 de la Constitution et modifiant les lois coordonnées sur le Conseil d'État, je vous communique que la Commission parlementaire de concertation a pris les décisions suivantes en sa réunion du 21 novembre 1995:

1. En application de l'article 10, § 1er, 3°, de la loi précitée, la commission a fixé la période des vacances parlementaires de Noël pour la Chambre et le Sénat: du 25 décembre 1995 au 7 janvier 1996;

2. Met toepassing van artikel 80 van de Grondwet heeft de commissie de termijnen bepaald waarbinnen de Senaat zich moet uitspreken over het wetsontwerp houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid waarvoor de Regering bij de indiening de spoedbehandeling heeft gevraagd. De commissie heeft beslist de advocatietermijn op 5 dagen en de onderzoekstermijn op 20 dagen vast te stellen.

2. En application de l'article 80 de la Constitution, la commission a déterminé les délais dans lesquels le Sénat aura à se prononcer sur le projet de loi portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi pour lequel le Gouvernement a demandé l'urgence lors du dépôt. La commission a décidé de fixer le délai d'évocation à 5 jours et le délai d'examen à 20 jours.

— Ter kennisgeving.

Pour information.

Centrale Raad voor het bedrijfsleven

Conseil central de l'économie

De Voorzitter. — Bij dienstbrief van 20 november 1995 heeft de voorzitter van de Centrale Raad voor het bedrijfsleven aan de Voorzitter van de Senaat overgemaakt:

1. Het advies betreffende het verslag van de opvolgingscommissie over de sociaal-economische aspecten van de milieutaksen op produkten;

Par dépêche du 20 novembre 1995, le président du Conseil central de l'économie a transmis au Président du Sénat:

1. L'avis sur le rapport de la commission de suivi relatif aux aspects socio-économiques des écotaxes-produits;

2. Het advies inzake de uitvoering van de milieutaksen betreffende de drankverpakkingen en

2. L'avis relatif aux conclusions de la commission de suivi concernant l'écotaxe sur les récipients de boissons et

3. Het advies over een voorstel tot verdaging van de toepassing van milieutaksen op papier.

3. L'avis sur une proposition de report de l'application des écotaxes sur le papier.

— Neergelegd ter griffie.

Dépôt au greffe.

Nationale Instelling voor radioactief afval en verrijkte splijtstoffen (NIRAS)

Organisme national des déchets radioactifs et des matières fissiles enrichies (ONDRAF)

De Voorzitter. — Met toepassing van artikel 179, § 2, 11°, van de wet van 8 augustus 1980 betreffende de budgettaire voorstellen 1979-1980, ingevoegd door de wet van 11 januari 1991, heeft de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie bij brief van 14 november 1995 aan de Senaat het verslag van de NIRAS betreffende het jaar 1994 overgezonden.

En application de l'article 179, § 2, 11°, de la loi relative aux propositions budgétaires 1979-1980, inséré par la loi du 11 janvier 1991, le Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications a transmis au Sénat, par lettre du 14 novembre 1995, le rapport de l'ONDRAF relatif à l'année 1994.

— Neergelegd ter griffie.

Dépôt au greffe.

Kruispuntbank van de sociale zekerheid

Banque-carrefour de la sécurité sociale

De Voorzitter. — De voorzitter van het toezichtscomité bij de Kruispuntbank van de sociale zekerheid heeft, overeenkomstig artikel 46, 9°, van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, aan de Senaat overgezonden het activiteitenverslag 1995 van het toezichtscomité.

Le président du comité de surveillance près la Banque-carrefour de la sécurité sociale a transmis au Sénat, conformément à l'article 46, 9°, de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale, le rapport d'activité 1995 du comité de surveillance.

— Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Affaires sociales.

Vaste Comités van toezicht op de inlichtingen- en politiediensten

Comités permanents de contrôle des services de renseignements et de police

De Voorzitter. — Bij brief van 17 november 1995, zendt het Vast Comité van toezicht op de inlichtingendiensten, overeenkomstig artikel 35, 1°, van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op de politie- en inlichtingendiensten, zijn algemeen jaarlijks activiteitenverslag over, met betrekking tot de periode van 30 juni 1994 tot 31 augustus 1995.

Par lettre du 17 novembre 1995, le Comité permanent de contrôle des services de renseignements transmet son rapport général annuel, conformément à l'article 35, 1°, de la loi organique du 18 juillet 1991 du contrôle des services de police et de renseignements, couvrant la période du 30 juin 1994 au 31 août 1995.

— Verwezen naar de Commissie belast met de parlementaire begeleiding van de Vaste Comités van toezicht op de politie- en inlichtingendiensten.

Renvoi à la Commission chargée du suivi parlementaire des Comités permanents de contrôle des services de police et de renseignements.

PÉTITION — VERZOEKSCRIFT

M. le Président. — Par pétition établie à Arlon, le président du conseil provincial de la province de Luxembourg transmet une motion au sujet de l'avenir des provinces.

Bij verzoekschrift uit Aarlen zendt de voorzitter van de provincieraad van de provincie Luxemburg een motie over betreffende de toekomst van de provincies.

— Dépôt au greffe.

Neergelegd ter griffie.

VOORSTELLEN — PROPOSITIONS

Inoverwegingneming — Prise en considération

De Voorzitter. — Aan de orde is thans de bespreking over de inoverwegingneming van voorstellen.

L'ordre du jour appelle la discussion sur la prise en considération de propositions.

U heeft de lijst ontvangen van de verschillende in overweging te nemen voorstellen met opgave van de commissies waarnaar het Bureau van plan is ze te verwijzen.

Vous avez reçu la liste des différentes propositions à prendre en considération, avec indication des commissions auxquelles le Bureau envisage de les renvoyer.

Leden die opmerkingen mochten hebben, gelieven mij die vóór het einde van de vergadering te doen kennen.

Je prie les membres qui auraient des observations à formuler de me les faire connaître avant la fin de la séance.

Tenzij er afwijkende suggesties zijn, zal ik beschouwen dat die voorstellen in overweging zijn genomen en verwezen naar de commissies die door het Bureau zijn aangeduid.

Sauf suggestions divergentes, je considérerai les propositions comme prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées par le Bureau.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER WEYTS AAN DE EERSTE MINISTER OVER «HET STIMULEREN VAN RISICODRAGENDE INVESTERINGEN»

QUESTION ORALE DE M. WEYTS AU PREMIER MINISTRE SUR «LA STIMULATION DES INVESTISSEMENTS À RISQUES»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Weyts aan de Eerste minister over «het stimuleren van risicodragende investeringen».

Het woord is aan de heer Weyts.

De heer Weyts (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, de jongste weken hebben we nogmaals hoogdagen van risicoloos investeren en beleggen kunnen ervaren. De recente staatslening Philippe XVII bracht een recordbedrag van 388,5 miljard op.

Het ontbreekt België aan een gedifferentieerd aanbod van risicodragende financiering. De beurs van Brussel kende de jongste twee jaar nauwelijks nieuwe noteringen. Het aanbod aan «venture capital» is ontoereikend. Het ontbreken van pensioenfondsen, waarvan de reserves «gepoold» worden in een groter geheel, snijden onze ondernemingen af van noodzakelijk financieringskapitaal.

De oorzaken zijn multipel: fiscaal discriminatie tussen eigen en vreemd vermogensfinanciering, een gebrekkig institutioneel kader, zoals de niet-functionerende tweede markt voor groeibedrijven, de risico-aversie van vele spaarders, onvoldoende overheidsstimuli, en dergelijke.

Aanbod van risicodragend kapitaal is nochtans essentieel voor de economische groei en voor de werkgelegenheid, zoals een recente studie van de European Foundation of Entrepreneurial Research uitwees. Uit dit onderzoek naar de 500 snelst groeiende ondernemingen bleek dat het eigen vermogen, nodig om te groeien, voor 80 pct. werd gefinancierd door autofinanciering of door spaargeld van de oprichters.

Mijnheer de Eerste minister, u hebt in het BRTN-programma «De zevende dag» aangekondigd dat een regeringswerkgroep manieren uitzoekt om beleggingen meer te oriënteren naar risicodragende investeringen. Graag had ik van u vernomen wat de juiste opdracht is van deze regeringswerkgroep, en welke denkrichtingen of instrumenten worden onderzocht. Overweegt de Regering om het wetsvoorstel van gewezen senator en toekomstig beursvoorzitter Etienne Cooreman inzake de graad van autofinanciering van de ondernemingen, als beleidsmaatregel aan te

houden? Wanneer zal de werkgroep zijn werkzaamheden beëindigen en concrete initiatieven voorstellen, zoals trouwens ook in het sleutelplan en in het regeerakkoord werd aangegeven?

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Dehaene, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, mijn uitspraken van vorige week zondag in «De Zevende Dag» kaderen in een iets ruimere context dan de vraag van senator Weyts.

Op dit ogenblik hebben we te kampen met een te lage groei. Dit is mede te wijten aan een te hoge spaarquota. Een hogere consumptie- en lagere spaarquota zouden wellicht beter zijn voor onze economie. Een andere oorzaak van de te lage groei is dat de spaarquota onvoldoende wordt aangewend voor produktieve investeringen.

Vanuit deze dubbele invalshoek bekijken wij in de Regering de situatie. De Regering heeft trouwens reeds maatregelen getroffen.

De eerste maatregel is het verlagen van de BTW voor de bouw, die als doel heeft het sparen te oriënteren naar het bouwen.

Een tweede maatregel is toegespitst op de KMO's. De bedoeling is om KMO's te financieren met eigen middelen en risicodragend kapitaal in plaats van met leningskapitaal. Dit is één van de maatregelen van de programmawet die nu in de Kamer wordt besproken.

Een derde maatregel heeft te maken met de Bevec-formule waarvan de Vlaamse Gemeenschap gebruik heeft gemaakt. Dit is ook een vorm om spaargeld te mobiliseren en te richten op investeren, met als doel de economie sterker te stimuleren. Als onderdeel van een meer globale benadering werd aan een werkgroep gevraagd om formules naar voor te brengen die door de Regering zouden kunnen worden overwogen om enerzijds op nog andere gebieden investeringen te stimuleren en anderzijds de spaargelden meer te oriënteren naar risicodragend kapitaal.

In dit verband werden reeds verschillende suggesties gedaan. Zo bracht de nieuwe voorzitter van de Beurscommissie vanochtend in een krant een aantal van zijn vroegere ideeën ter zake naar voren.

Al die suggesties zullen in de werkgroep worden bekeken. De werkgroep zal in de loop van de maand december verslag uitbrengen van haar werkzaamheden. De Regering zal dan nagaan welke bijkomende maatregelen er kunnen worden genomen. Hierbij zal de Regering uitgaan van de zorg om de economische groei te bevorderen door het verlagen van de spaarquote en door die spaarquote meer te oriënteren op investeringen en risicodragend kapitaal.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE MME MILQUET AU PREMIER MINISTRE SUR «LA CRÉATION AU SEIN DU NOUVEAU SÉNAT D'UNE COMMISSION POUR LE FONCTIONNEMENT DES NOUVELLES STRUCTURES FÉDÉRALES»

QUESTION ORALE DE M. VERREYCKEN AU PREMIER MINISTRE SUR «LA CRÉATION AU SEIN DU NOUVEAU SÉNAT D'UNE COMMISSION POUR LE FONCTIONNEMENT DES NOUVELLES STRUCTURES FÉDÉRALES»

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW MILQUET AAN DE EERSTE MINISTER OVER «HET INSTELLEN IN DE SCHOOT VAN DE NIEUWE SENAAT VAN EEN COMMISSIE VOOR DE WERKING VAN DE NIEUWE FEDERALE STRUCTUREN»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VERREYCKEN AAN DE EERSTE MINISTER OVER «HET INSTELLEN IN DE SCHOOT VAN DE NIEUWE SENAAT VAN EEN COMMISSIE VOOR DE WERKING VAN DE NIEUWE FEDERALE STRUCTUREN»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de Mme Milquet au Premier ministre sur «la création au sein du nouveau Sénat d'une commission pour le fonctionnement des nouvelles structures fédérales».

M. Verreycken souhaitant poser une question portant sur le même sujet, je propose de grouper les deux questions. (*Instemming.*)

La parole est à Mme Milquet.

Mme Milquet (PSC). — Monsieur le Président, le Gouvernement a précisé dans le document intitulé «Lignes de force» du programme gouvernemental qu'en ce qui concerne la réforme de l'État, «le Gouvernement fédéral suggérera la création au sein du nouveau Sénat ... d'une commission pour le fonctionnement des nouvelles structures fédérales. La commission se penchera notamment sur l'évaluation de la répartition des compétences et de la cohérence des domaines de compétence en vue d'une plus grande unité».

Monsieur le Premier ministre, je souhaite que vous confirmiez qu'il s'agira bien, selon l'esprit de l'accord, essentiellement d'une simple mission d'évaluation de la mise en œuvre des nouvelles structures fédérales et de l'élaboration de propositions pour améliorer leur fonctionnement et non, comme semble le souhaiter ardemment M. Van den Brande dans ses dernières déclarations — ce que nous ne pouvons accepter —, de la préparation de la prochaine avancée institutionnelle de la future législation.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mijnheer de Voorzitter, de regeringsverklaring van 28 juni 1995 zegt: «De Regering (zal) voorstellen in de Senaat een commissie met betrekking tot de werking van de nieuwe federale structuren op te richten die zich onder meer zal buigen over de evaluatie van de bevoegdheidsverdeling en de coherentie van de bevoegdheidsdomeinen met het oog op een grotere homogeniteit.» Het ontbreken van leestekens in deze volzin werd eveneens overgenomen uit de regeringsverklaring.

Er zijn inderdaad heel wat materies met communautaire vertakkingen, die in een dergelijke commissie aan bod zouden kunnen komen. Ik denk aan de flitstrein, die er komt ten koste van het Vlaamse binnenlandse verkeer, aan het verzoeningsdossier, dat op federale hatelijke afwijzing blijft stuiten, aan de communautaire vertekeningen in de sociale zekerheid en ook aan de hele federale loyaliteit. Ik verzeker dat dit lijstje niet beperkend is bedoeld.

Werd reeds «voorgesteld» aan de Senaat om een dergelijke commissie te organiseren?

Welke themata acht de Regering een evaluatie waardig?

Zal de Regering dergelijke commissie belasten met de opdracht de hiaten in de staatsvorming op te sporen en te verhelpen?

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Dehaene, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, in de regeringsverklaring staat inderdaad dat de Regering zal voorstellen in de Senaat een commissie op te richten die de werking van de nieuwe federale structuren zal evalueren.

Tot hiertoe heb ik nog niet formeel de oprichting van deze commissie voorgesteld. Ik meende immers dat de Senaat op basis van de tekst van het regeerakkoord deze commissie kon installeren. Wanneer een formeel voorstel van de Regering aan de Voorzitter van de Senaat een manier is om de zaak op gang te krijgen, dan zal ik dat eerstdaags doen.

Over de doelstelling van deze commissie kan er geen misverstand zijn. In deze legislatuur is het voor de Regering een prioriteit de nieuwe structuren operationeel te maken die tijdens de vorige legislatuur op wettelijk vlak tot stand kwamen. De nieuwe federale structuren zijn een dynamisch gegeven, daarom is het nuttig van meetaf aan een evaluatie te organiseren om na te gaan waar er verbeteringen kunnen worden aangebracht.

La mise en place de cette commission a été suggérée par le Gouvernement et j'adresserai officiellement une proposition, sous forme de lettre, au Président.

Dans l'esprit du Gouvernement, cette commission a pour but, durant cette législature, d'évaluer le fonctionnement des institutions, en mettant l'accent sur la répartition des compétences, et de rechercher les endroits où cette répartition pourrait être plus homogène afin de mener à chaque niveau une politique plus cohérente.

Les travaux de cette commission pourraient aboutir à un certain nombre de suggestions pour améliorer cette répartition des compétences. Ces suggestions pourraient être envisagées lors d'une phase ultérieure de la réforme de l'État.

Il convient de considérer que les institutions constituent un élément dynamique et évolutif. Leur évaluation permanente est aussi utile pour la qualité de leur propre fonctionnement.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Verreycken voor een repliek.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de Eerste minister voor zijn antwoord en ik verneem met genoegen dat hij ernaar zal streven de nieuw op te richten structuren operationeel te maken. Ik pleit er dan ook voor dat zij operationeel gemaakt worden ten bate van de «bestuurders» en niet enkel ten bate van de «bestuurders». Dit wordt blijkbaar ook zo begrepen door een minister uit de Vlaamse Regering, trouwens een partijgenoot van de Eerste minister. Hij poneerde duidelijk dat er meer bevoegdheden moeten komen voor de Gemeenschappen, onder meer in de ziekteverzekeringsector en in de verkeerssector.

De vraag om een dergelijke commissie op te richten komt zeker niet alleen van onze partij. Het is geen louter formalisme, maar wel degelijk een vraag naar structuren die naar een confederatie zouden kunnen leiden. Ik heb geen enkel probleem om dat te vragen, want ik kan hier terugvallen op de regeringsverklaring.

Heel belangrijk is ook dat het dossier van Brussel-Hoofdstad en Brussel-Halle-Vilvoorde opnieuw grondig wordt bekeken. Brussel moet volgens mij worden geherwaardeerd als een hoofdstad van 6 miljoen Vlamingen en 3 miljoen Walen en moet geen «waterhoofd» worden dat deze Staat in stand houdt en waarover elk gesprek moet worden ontweken.

Ik neem aan dat de Senaat heel spoedig een formele vraag van de Eerste minister zal ingaan om de verschillende knelpunten, die de Gemeenschappen in het land verdelen, te kunnen aanpakken.

M. le Président. — La parole est à Mme Milquet pour une réplique.

Mme Milquet (PSC). — Monsieur le Président, je suis assez satisfaite de la réponse du Premier ministre, lequel confirme l'esprit qui a présidé à l'élaboration de l'accord de Gouvernement qui disait, en ce qui concerne les matières institutionnelles, que l'on allait s'atteler, durant cette législature, à une évaluation de ce qui a déjà été réalisé pour améliorer le bon fonctionnement des institutions.

Il ne s'agit donc pas — et nous ne le désirons d'ailleurs pas — de lancer maintenant un débat sur des avancées institutionnelles futures. En tout cas, tel n'a jamais été l'esprit de l'accord.

L'objectif limité de cette commission, si elle est créée et si on respecte les termes de l'accord de Gouvernement, sera donc d'évaluer ce qui existe déjà, de repérer peut-être certains dysfonctionnements mineurs, mais non d'ouvrir un débat sur les idées de M. Van den Brande à propos de la future Belgique fédérale. Celle-ci vient seulement d'être mise en place en 1993. Il s'agit donc simplement de l'évaluer. Telle sera notre conception.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

QUESTION ORALE DE M. FORET AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'ÉCONOMIE ET DES TÉLÉCOMMUNICATIONS SUR «LA PUBLICITÉ FAITE PAR ECOTEC DANS LES BUREAUX DE POSTE»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER FORET AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN ECONOMIE EN TELECOMMUNICATIE OVER «ECOTEC-RECLAME IN POSTKANTOREN»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Foret au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «la publicité faite par ECOTEC dans les bureaux de poste».

La parole est à M. Foret.

M. Foret (PRL-FDF). — Monsieur le Président, depuis le 23 octobre, La Poste distribue, dans ses présentoirs de la partie francophone du pays, une publicité vantant le reconditionnement des cartouches d'encre d'imprimantes ou des machines à écrire et, à cette fin, elle invite le public à déposer lesdites cartouches dans des présentoirs mis à sa disposition dans les bureaux de poste mêmes.

Cette récolte et ce reconditionnement sont le fait d'une société ECOTEC qui propose, dans un somptueux catalogue présenté dans les bureaux de poste, des fournitures de bureaux à des prix défiant toute concurrence.

Cette forme de collaboration ou de partenariat — j'ignore quel mot exact utiliser et je souhaiterais d'ailleurs que le ministre m'indique le plus adéquat — m'étonne quelque peu. J'aimerais obtenir des précisions à ce sujet.

Le ministre pourrait-il me fournir tous les éléments d'identification de la société ECOTEC: siège social, raison sociale et autres informations dont on ne trouve aucune trace — si ce n'est le registre de commerce — ni sur les affiches ni sur les catalogues mis à la disposition du public?

Le ministre pourrait-il me préciser les conditions financières de cette collaboration ou de ce partenariat: La Poste a-t-elle payé la campagne de publicité d'ECOTEC ou, au contraire, ECOTEC a-t-elle payé La Poste pour la diffusion de sa publicité?

Enfin, le ministre pourrait-il préciser ce qu'il pense de ce genre d'opération, au regard de la mission de service public de La Poste, et de la confusion possible entretenue dans l'esprit du public qui croit servir les intérêts de La Poste alors que seuls sont en jeu les intérêts purement privés d'ECOTEC?

M. le Président. — La parole est à M. Flahaut, ministre, qui répondra in lieu et place de son collègue M. Di Rupo.

M. Flahaut, ministre de la Fonction publique. — Monsieur le Président, la collaboration entre ECOTEC et La Poste est effectivement bien décrite dans l'introduction de la question.

En réponse aux précisions demandées, La Poste, entreprise autonome, me communique les informations suivantes.

ECOTEC est une société anonyme de droit privé dont le siège est situé chaussée de Louvain 96 à Wavre. La brochure évoquée mentionne les numéros de TVA et de registre de commerce qui sont attribués à ECOTEC.

Le présentoir et l'affiche qui sont exposés dans les bureaux de poste sont développés et payés par ECOTEC, de même que les catalogues disponibles aux guichets. La Poste n'a fait aucune publicité nationale sur le produit.

Les conditions financières de collaboration ouvrant à ECOTEC l'accès à une partie du réseau postal, soit 250 bureaux, sont avantageuses pour La Poste.

L'honorable membre comprendra qu'il n'est pas dans les usages des entreprises commerciales de divulguer le contenu des conventions passées entre elles. La Poste est rémunérée par un système de commissions à la vente.

Cette opération se situe dans le cadre des missions commerciales de La Poste et non dans le cadre des missions de service public. De telles activités commerciales sont autorisées par l'article 140 de la loi du 21 mars 1991 portant réforme de certaines entreprises publiques économiques. Cet article permet à La Poste de développer toutes les activités «de quelque nature que ce soit, destinées à promouvoir directement ou indirectement ses services ou à permettre une utilisation optimale de son infrastructure».

La collaboration avec ECOTEC paraît dès lors correspondre au prescrit légal.

Pour ce qui est de la distribution des envois, ECOTEC utilise les services de La Poste au même titre que les autres clients.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER COENE AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN ECONOMIE EN TELECOMMUNICATIE OVER «HET BELGACOM-MANAGEMENT»

QUESTION ORALE DE M. COENE AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'ÉCONOMIE ET DES TÉLÉCOMMUNICATIONS SUR «LE MANAGEMENT À BELGACOM»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Coene aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «het Belgacom-management».

Het woord is aan de heer Coene.

De heer Coene (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, in juli jongstleden stelde de heer Goossens, gedelegeerd bestuurder bij Belgacom, de toekomstige structuur van Belgacom aan de pers voor. Het Belgacom-management zou voortaan worden uitgeoefend door 17 top-functionarissen, die de heer Goossens zelf zou selecteren en aanstellen voor een beperkte periode van 12 tot 18 maanden, waarna een grondige evaluatie zou volgen.

Groot is dan ook de verwondering wanneer in september blijkt dat het aantal top-functies bij Belgacom zonder enige evaluatie van 17 tot 19 wordt verhoogd. Twee nieuwe functies worden gecreëerd, door de bevoegdheid voor *Human Resources* op te splitsen in *Human Resources* en *Human Relations* en door de afdeling *Special Businesses* te splitsen in *Career Services* en *Special Businesses*. Nog meer verwonderlijk is dat de twee nieuwe functies worden waargenomen door de heren Jossa en Eggermont, die beiden lid waren van het vroegere directiecomité maar daaruit door de vroegere Vice-Premier werden ontslagen. Het Belgacom-personeel heeft niet de mogelijkheid gekregen om zich voor de nieuwe functies kandidaat te stellen.

Hieromtrent wil ik de minister volgende vragen stellen: waarom werden de top-functies uitgebreid van 17 tot 19 en dit zonder enige evaluatie? Wat is de motivering om de vroeger ontslagen directieleden opnieuw in een top-functie aan te stellen? Waarom werd de huidige personeelsleden die, wegens hun kennis en kunde, duidelijk het vertrouwen bleven genieten de mogelijkheid ontzegd zich voor deze functie kandidaat te stellen?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Flahaut die antwoordt namens de minister van Economie en Telecommunicatie.

De heer Flahaut, minister van Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, de voorstelling van de nieuwe organisatiestructuur van Belgacom in juli 1995 was het resultaat van de stand van

zaken op die datum van de studie uitgevoerd door de werkgroep die met dit project werd belast, in opdracht van de gedelegeerd bestuurder.

Op dat ogenblik waren er inderdaad 17 topmanagement functies in de structuur opgenomen. Een organisatiestructuur van een onderneming is per definitie onderhevig aan evolutie. Tijdens de verdere uitwerking van dit project in de zomer, heeft de werkgroep het noodzakelijk geacht twee nieuwe functies toe te voegen waar het bedrijf behoefte aan had. Zoals de 17 andere werden ook deze functies toegekend, na een grondige analyse door externe consultants, op basis van de beroepsbekwaamheden van de potentiële kandidaten.

De heren Wanet, Meunier, Jossa en Eggermont werden in 1994 uit hun ambt van lid van de raad van bestuur van Belgacom ontheven. Zij behielden evenwel hun functie van lid van het directiecomité. Zoals overigens de 250 hogere kaders van de onderneming, hadden ook zij de mogelijkheid hun kandidatuur te stellen voor de nieuwe posten van het topmanagement. Zij werden weerhouden na een selectieprocedure die ook voor de overige kandidaten werd toegepast.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Coene voor een repliek.

De heer Coene (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, het antwoord van de minister over de uitbreiding van het aantal topfuncties bij Belgacom heeft mij helemaal niet overtuigd. Ik heb geen enkel ernstig argument gehoord waarom dit zo nodig moest gebeuren. Van de grondige evaluatie die voorafgaandelijk zou plaatshebben, is evenmin iets in huis gekomen.

Ik veronderstel dat er toch wel grondige redenen waren om een aantal leden van het vroegere directiecomité te ontslagen en zie dan ook niet goed in hoe men deze nu plots terug kan opvissen om deel uit te maken van een nieuwe structuur die Belgacom een nieuwe impuls moet geven, daar waar de vorige structuren duidelijk niet werkten. Het antwoord van de minister bevredigt mij helemaal niet.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER ANCIAUX AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN ECONOMIE EN TELECOMMUNICATIE OVER «DE WETENSCHAPPELIJKE STUDIE 'EEN TOEKOMST ZONDER ATOOMENERGIE IN BELGIË: OPTIES EN GEVOLGEN' GEMAAKT DOOR HET STUDIECENTRUM TECHNOLOGIE, ENERGIE EN MILIEU (STEM) VAN DE UNIVERSITEIT ANTWERPEN»

QUESTION ORALE DE M. ANCIAUX AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'ÉCONOMIE ET DES TÉLÉCOMMUNICATIONS SUR «L'ÉTUDE SCIENTIFIQUE 'UN AVENIR SANS ÉNERGIE NUCLÉAIRE EN BELGIQUE: OPTIONS ET CONSÉQUENCES' FAITE PAR LE CENTRE D'ÉTUDE 'STEM' DE L'UNIVERSITÉ D'ANVERS»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Anciaux aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «de wetenschappelijke studie 'Een toekomst zonder atoomenergie in België: opties en gevolgen' gemaakt door het Studiecentrum Technologie, Energie en Milieu (Stem) van de Universiteit Antwerpen».

Het woord is aan de heer Anciaux.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de Voorzitter, dit is een schamelijke poging om het reeds lang aangekondigde energiedebat op te starten, maar ik vrees dat ik geen gehoor zal vinden aangezien de minister van Economische Zaken niet aanwezig is.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1995-1996
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1995-1996

Dinsdag jongstleden werd door de elektriciteitsmaatschappijen Electrabel en SPE het uitrustingsplan 1995-2005 aan het Nationaal Comité voor de energie overhandigd. Door het Studiecentrum Technologie, Energie en Milieu — een onderdeel van de Antwerpse Universiteit — werd in opdracht van Greenpeace een alternatief uitrustingsplan opgemaakt en eveneens overhandigd aan het Nationaal Comité voor de energie. Het uitrustingsplan van Electrabel en SPE blijft kernenergie als hoeksteen voor de elektriciteitsvoorziening hanteren. Men voorziet dat het aandeel van kernenergie — dat nu 59 pct. bedraagt — in 2005 slechts zal dalen tot 51 pct. In dit plan blijft men miljarden pompen in investeringen, in het opknappen van huidige bestaande kerncentrales en in het onderzoek naar de ontwikkeling van kernenergie.

Men spreekt niet over de kost van de afbraak van de centrales Tihange 1 en 2 en van Doel 3, die op korte termijn zullen moeten sluiten. Ook wordt niet duidelijk gemaakt hoe men de CO₂-uitstoot wil verminderen en hoe ernstige energiebesparingen zullen worden gerealiseerd.

In de Stem-studie wordt wetenschappelijk uitgewerkt hoe men zonder inlevering van comfort en zonder rampzalige economische gevolgen, in België het aandeel van de atoomenergie kan laten dalen tot 12 pct. in 2005 en zelfs tot 0 pct. in 2010. Bijzonder veel aandacht gaat naar de haalbaarheid van de besparingspotentieel in de industriële, de huishoudelijke en de tertiaire sector.

Kan de minister meedelen of dit alternatief uitrustingsplan het voorwerp zal uitmaken van een grondige studie door het Nationaal Comité voor de energie?

Kan hij mij ook meedelen wie deel uitmaakt van dat Nationaal Comité voor de energie?

Hoe kan de minister verantwoorden dat de producenten van elektriciteit zelf betrokken worden bij het opstellen van het uitrustingsplan, zodat degenen die leveren ook zullen kunnen zeggen wat ze mogen leveren?

Hoe kan de minister verantwoorden dat de elektriciteitsmaatschappijen in hun plan geen rekening houden met het federaal regeerakkoord dat juist scenario's zonder nieuwe kerncentrales vroeg? Zal de minister het regeerakkoord trouw blijven? Wanneer komt er een grondig parlementair energiedebat over onder meer het uitrustingsplan 1995-2005?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Flahaux, die zal antwoorden namens de minister van Economische Zaken.

De heer Flahaut, minister van Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, namens de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie, antwoord ik het volgende: «Conform de wettelijke bepalingen van de wet van 8 augustus 1980 heeft het Beheerscomité van de Elektriciteitsmaatschappijen mij een uitrustingsplan 1995-2005 overhandigd. Officieel heb ik het ontwerp van het uitrustingsplan ontvangen op 17 november. Het Nationaal Comité voor de energie is zijn werkzaamheden begonnen op 21 november en zal mij een advies overmaken tegen 20 december. Dit geldt eveneens voor het controlecomité en de regio's. Ik zelf zal me eind januari uitspreken, zonder de prerogatieven van het Parlement te negeren.

In het kader van de adviesprocedure die momenteel lopende is bij het Nationaal Comité voor de energie en waarbij onafhankelijke experts zich kunnen uitspreken over het door het beheerscomité ingediende plan, heb ik onder andere het Studiecentrum voor technologie en milieu gevraagd te antwoorden op eventuele vragen dienaangaande.

Ter gelegenheid van de openingszitting op 21 november heb ik de nadruk gelegd op bepaalde vragen zoals de veronderstellingen geuit in het overgemaakte uitrustingsplan en de verantwoording van de verhoudingen tussen de verschillende primaire energievormen met het oog op de energievoorziening in het jaar 2005.

Ik heb het Beheerscomité van de Elektriciteitsmaatschappijen eveneens gevraagd naar de manier die zij zullen gebruiken om de bevolking te overtuigen energie op een meer rationele wijze te

gebruiken. Het uitrustingsplan moet voldoen aan een eerste doelstelling waarvoor ik garant sta als voogdijminister: het waarborgen van de energiebevoorrading van het land.

Ik verlies overigens een andere doelstelling, het verminderen van de uitstoot van CO₂, niet uit het oog. In dat opzicht heb ik de elektriciens formeel gevraagd mij de milieugegevens aangehaald in het plan mee te delen en ik heb er erg op aangedrongen dat het Nationaal Comité voor de energie zich ten gronde zou buigen over de invloed van dat plan op het leefmilieu.

Ik kan het geachte lid geruststellen wat betreft zijn vraag dat er in België tijdens de uitvoering van dit plan geen nieuwe kerncentrales zullen worden gebouwd. De bijkomende benodigde capaciteit en een belangrijk deel van de vervangingscapaciteit zullen uitsluitend door gedecentraliseerde en gecentraliseerde productie-eenheden op basis van gas en steenkool worden geleverd.

Wat betreft de verplichtingen van elektriciens in het kader van het uitrustingsplan, heb ik op dinsdag 21 november op het Nationaal Comité voor de energie benadrukt dat ik een wijziging zal voorstellen van de wet van 8 augustus 1980 ten einde de verwezenlijking van de verplichtingen opgelegd door het plan beter te waarborgen.»

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Anciaux voor een repliek.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de Voorzitter, de uitleg van de minister van Economische Zaken voldoet mij slechts gedeeltelijk.

Terwijl de prioriteiten van de bevoegde minister liggen in het produceren en aanbieden van voldoende energie gedurende de komende jaren, moet er een bijkomende en belangrijke doelstelling komen, namelijk het opteren voor andere manieren dan kernenergie voor stroomproductie. Er blijven immers tal van onduidelijkheden bestaan met betrekking tot het opslaan van nucleair afval. Dit is de kern van de discussie daarover die op het ogenblik in de publieke opinie wordt gevoerd.

Minister Di Rupo laat weten dat hij binnen die termijn geen nieuwe kerncentrales zal laten bouwen. Het zou er nog moeten bijkomen dat men daarmee nu al zou beginnen. Volgens het plan van Electrabel echter spreekt het wel vanzelf dat na 2005 zal worden geïnvesteerd in nieuwe kerncentrales en dat er nu reeds vele miljarden gaan naar onderzoek inzake het gebruik van atoomenergie.

Het onderzoek van de Universiteit van Antwerpen geeft echter andere mogelijkheden om vanaf 2010 zonder atoomenergie voldoende stroom te hebben. Dit is dan ook een revolutionaire studie die absoluut de aandacht van het Parlement en van de uitvoerende macht verdient, omdat zij een heel andere kijk biedt op het energiebeleid in de toekomst. Ik hoop dan ook dat het Parlement deze studie ten gronde en diepgaand zal kunnen bestuderen.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE M. JONCKHEER AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'ÉCONOMIE ET DES TÉLÉCOMMUNICATIONS SUR «L'URGENCE INVOQUÉE ET LE RÔLE FUTUR DU PARLEMENT EN MATIÈRE DE DÉFINITION DU SERVICE UNIVERSEL DANS LE DOMAINE DES TÉLÉCOMMUNICATIONS»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER JONCKHEER AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN ECONOMIE EN TELECOMMUNICATIE OVER «DE URGENTIE DIE WORDT INGEROEPEN EN DE TOEKOMSTIGE ROL VAN HET PARLEMENT INZAKE HET DEFINIEREN VAN DE UNIVERSELE DIENSTVERLENING OP HET GEBIED VAN TELECOMMUNICATIE»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Jonckheer au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «l'urgence invoquée et le rôle futur du Parlement en matière de définition du service universel dans le domaine des télécommunications».

La parole est à M. Jonckheer.

M. Jonckheer (Écolo). — Monsieur le Président, la question orale que j'ai l'honneur de poser m'est inspirée par la lecture de la note de politique générale du ministre Di Rupo, par le projet de loi portant des dispositions fiscales, financières et diverses ainsi que par l'avis du Conseil d'État sur ce projet.

Cette question porte uniquement sur l'urgence invoquée par le ministre pour introduire dans une loi-programme des principes réglementaires concernant les télécommunications — infrastructures et services — et en particulier, le principe du service universel.

Outre l'urgence, le projet de loi donne habilitation au Roi — au Gouvernement — pour préciser, dans le futur, les services qui seront couverts par le service universel.

Dans son avis le Conseil d'État conteste trois points importants du dispositif gouvernemental: premièrement, le fait que le Gouvernement n'ait pas rédigé un projet de loi spécifique quant au cadre réglementaire futur des télécommunications et, deuxièmement, l'urgence. En troisième lieu, le Conseil d'État indique que «l'octroi au Roi d'un pouvoir aussi exorbitant... n'est pas de nature à permettre aux Chambres législatives d'apprécier l'exacte portée de la réforme entreprise et d'exercer leur fonction de contrôle sur l'activité du pouvoir exécutif. Le pouvoir d'évocation du Sénat risque d'en être également contrarié».

Le ministre peut-il répondre aux questions suivantes:

Premièrement, pourquoi ne pas avoir présenté aux Chambres un projet de loi spécifique?

Deuxièmement, à quel acte juridique précis des Communautés européennes se réfère-t-il pour invoquer l'urgence?

Troisièmement, comment concilier et justifier, d'une part, que la société de l'information aura un impact notamment culturel et social important et, d'autre part, que le Parlement est dessaisi de ses prérogatives?

Ces questions limitées mais importantes ne préjugent évidemment pas d'une future discussion au Sénat sur le contenu du service universel, discussion qui sera ouverte à la commission des Finances du Sénat le 29 novembre.

M. le Président. — La parole est au ministre Flahaut qui répond en lieu et place du Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications.

M. Flahaut, ministre de la Fonction publique. — Monsieur le Président, comme M. Jonckheer, je pense que le thème de cette question se situerait mieux dans le cadre du débat sur la loi-programme.

Je me bornerai donc à lire la réponse qui m'a été transmise par mon collègue.

«L'insertion d'un chapitre consacré aux télécommunications s'explique par trois éléments au moins. La consolidation stratégique de Belgacom et la cession d'une minorité de ses actions à un partenaire ne sont pas sans incidence sur les finances publiques. Ce processus, qui tient compte du contexte européen de dérégulation, ne peut être mis en œuvre sans garanties concrètes de protection de l'utilisateur par le service universel. Le calendrier fixé pour la remise et l'examen des offres des candidats partenaires stratégiques de Belgacom mis en liaison avec la nécessité de concrétiser le service universel dans des délais comparables, justifie que l'urgence ait été ainsi invoquée.

L'acte juridique européen auquel il convient de faire référence est la directive adoptée par la commission le 18 octobre 1995 devant entrer en vigueur le 1er janvier 1996. Elle vise à ouvrir les infrastructures du réseau câblé de télédistribution à la fourniture des services non réservés de télécommunication. Le Gouvernement considère que de telles dispositions ne peuvent entrer en vigueur sans avancées significatives quant à la concrétisation du service universel. L'habilitation donnée au Roi sera mise en œuvre en fonction des orientations identifiées à l'échelon européen et du cadre réglementaire arrêté par le Conseil des ministres le 7 avril dernier. Des rapports seront régulièrement présentés au Parlement à ce propos.»

M. le Président. — La parole est à M. Jonckheer pour une réplique.

M. Jonckheer (Écolo). — Monsieur le Président, je suis satisfait de la première partie de la réponse fournie par M. Di Rupo. Effectivement, le seul motif de l'urgence était de favoriser un débat avec les futurs actionnaires privés de Belgacom. Je comprends parfaitement que les acquéreurs potentiels veuillent connaître le contenu exact de la notion de service universel et s'informer de son mécanisme de financement.

Par contre, en ce qui concerne la deuxième question, la directive citée par M. Di Rupo ne porte pas sur la notion de service universel. Le Conseil des ministres européen a adopté deux résolutions en la matière les 12 février 1994 et 18 septembre 1995. Elles ne contiennent aucun délai quant à la mise en place d'un contenu relatif au service universel dans les États membres.

Enfin, à propos de la question relative à l'habilitation donnée au Roi, la réponse du ministre est tout à fait insatisfaisante car elle se borne à affirmer que la Belgique reprendra purement et simplement le contenu strictement minimal du service universel déterminé à l'échelon européen. Je considère que le Parlement serait exclu d'un débat portant sur un contenu plus large du service universel et qui aurait des répercussions importantes pour les opérateurs publics et privés. J'attire l'attention du Gouvernement et du Sénat sur le fait que le vote de ces lois dessaisirait une fois de plus le Parlement des prérogatives fondamentales que lui reconnaît le Conseil d'État en la matière.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER OLIVIER AAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN OVER «DE CONCRETISERING VAN DE FINANCIËLE VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE ZIEKENFONDSEN»

QUESTION ORALE DE M. OLIVIER AU MINISTRE DES AFFAIRES SOCIALES SUR «LA CONCRÉTISATION DE LA RESPONSABILITÉ FINANCIÈRE DES MUTUALITÉS»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Olivier aan de minister van Sociale Zaken over «de concretisering van de financiële verantwoordelijkheid van de ziekenfondsen».

Het woord is aan de heer Olivier.

De heer Olivier (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, tijdens de vorige legislatuur is aan twee universitaire teams de opdracht gegeven een formule uit te werken die moet toelaten de financiële middelen op een correcte en «gewogen» manier onder de verschillende ziekenfondsen te verdelen. Een objectieve verdeelsleutel, die rekening houdt met het profiel van het ledenbestand van elk ziekenfonds, is immers doorslaggevend om de ziekenfondsen verantwoordelijk te kunnen stellen voor een deel van hun uitgaven. Dit voorstel werd eerst verwacht voor 30 juni, maar er is uitsluitend verleend tot 30 november.

Het advies van de universitaire teams werd overgemaakt aan de algemene raad. Op basis daarvan besliste de algemene raad naar verluidt om voorlopig geen nieuwe parameters toe te voegen aan deze die reeds in het koninklijk besluit van 12 augustus 1994 zijn vastgelegd.

Kan de minister de inhoud van de beslissing van de algemene raad toelichten en situeren?

Wordt aan de universitaire teams de opdracht gegeven hun onderzoek voort te zetten, wat logisch zou zijn, vermits zij voorlopig geen definitief uitsluitel kunnen geven over het respectievelijk belang van de verschillende factoren die mee de uitgaven van de ziekenfondsen bepalen en de mate waarin de ziekenfondsen daar zelf vat op hebben?

Komt er een evaluatie van de voorlopige regeling die in een eerste fase voor 1995 en voor 1996 van kracht zal zijn?

Hoe ziet de verdeling van de middelen eruit volgens de huidige te hanteren verdeelsleutel?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Flahaut die zal antwoorden namens de minister van Sociale Zaken.

De heer Flahaut, minister van Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, in de vergadering van 20 november 1995 heeft de algemene raad van het RIZIV een voorstel goedgekeurd over de normatieve verdeelsleutel die voor 1995 en 1996 zal worden gebruikt voor de verdeling van de verzekeringsinkomsten onder de verschillende ziekenfondsen.

Mag ik eraan herinneren dat het koninklijk besluit van 12 augustus 1994 tot uitvoering van artikel 204, paragraaf 2, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, het aandeel van elk ziekenfonds voor de periode 1995-1996 in de globale begrotingsdoelstelling als volgt regelt: 90 pct. wordt verdeeld naargelang het aandeel van de werkelijke uitgaven van elk ziekenfonds in de globale jaaruitgaven; dit is de historische verdeelsleutel; 10 pct. wordt verdeeld naargelang een normatieve verdeelsleutel die bekomen wordt op basis van parameters. In de volgende jaren kan het normatieve gedeelte toenemen tot 30 pct. vanaf 1999.

La proposition du conseil général est basée sur l'étude des deux équipes universitaires qui, à partir des données des mutualités, ont estimé le poids de différents paramètres exerçant une influence sur les dépenses des organismes assureurs et pour lesquels ces derniers ne sont pas responsables.

Pour 1995, seuls les paramètres mentionnés dans l'arrêté royal du 12 août 1994 sont pris en considération: la consommation médicale moyenne par groupe social — titulaires indemnisables primaires, pensionnés, invalides, veuves et orphelins —, le sexe, l'âge, le taux de chômage, le revenu, la mortalité, le taux d'urbanisation.

Pour 1996, un nouveau paramètre «Invalidité» est ajouté, à moins qu'il ne soit démontré que les données disponibles ne sont pas suffisamment uniformes.

La proposition du conseil général prévoit également que les équipes universitaires poursuivent leurs recherches. Jusqu'à présent, ces équipes ont travaillé avec des données agrégées par mutualité. Les mutualités pourront bientôt fournir aux équipes universitaires des données individualisées. Les chercheurs pourront dès lors affiner les paramètres et mieux définir dans quelle mesure les mutualités disposent d'une emprise sur ces paramètres.

Het koninklijk besluit van 12 augustus 1994 bepaalt dat in de loop van het jaar dat voorafgaat aan de toename van het gewicht van de normatieve verdeelsleutel, de algemene raad een evaluatie maakt van het belang en de invloed van de gebruikte parameter en van de invloed van de normatieve verdeelsleutel. Deze evaluatie moet dus gebeuren in de loop van 1996.

Het onderzoek van de universitaire teams, dat als basis heeft gediend voor het voorstel van de algemene raad, is gebaseerd op gegevens van 1993. De werkelijke verdeling van de middelen tussen ziekenfondsen op basis van deze normatieve verdeelsleutel zal echter moeten gebeuren op basis van gegevens van 1995. Zolang het boekjaar 1995 niet is afgesloten is het dus schier onmogelijk om de juiste verdeling tussen de ziekenfondsen te bepalen.

Het voorstel van de algemene raad wordt nu voor advies voorgelegd aan het verzekeringscomité en nadien omgezet in een koninklijk besluit.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE M. SANTKIN AU SECRÉTAIRE D'ÉTAT À LA SÉCURITÉ ET SECRÉTAIRE D'ÉTAT À L'INTÉGRATION SOCIALE ET À L'ENVIRONNEMENT SUR L'«INSÉCURITÉ DE L'HABITAT — PROBLÈME DES EXPULSIONS»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER SANTKIN AAN DE STAATSSECRETARIS VOOR VEILIGHEID EN STAATSSECRETARIS VOOR MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE EN LEEFMILIEU OVER «HET GEBREK AAN WOONZEKERHEID — UITZETTING VAN HUURDERS»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Santkin au secrétaire d'État à la Sécurité et secrétaire d'État à l'Intégration sociale et à l'Environnement sur l'«insécurité de l'habitat — problème des expulsions».

La parole est à M. Santkin.

M. Santkin (PS). — Monsieur le Président, le dépôt du Rapport général sur la pauvreté en janvier de cette année focalisa l'attention de tous les décideurs politiques et, en particulier, celle du Gouvernement fédéral.

«Maintenant, nous n'avons plus d'excuses pour ne rien faire», ai-je déclaré, de façon catégorique, à ce moment-là. Comme le disait Guillaume le Taciturne: je maintiendrai.

Je n'ai pas changé d'avis.

Monsieur le secrétaire d'État, si mes informations sont exactes, vous avez l'intention de présenter des propositions relatives à la problématique des expulsions dans le courant du mois de décembre de cette année ou au début du mois de janvier 1996. Ces propositions s'inscriraient dans le prolongement de celles retenues dans le Rapport général sur la pauvreté.

À l'entrée de la période hivernale, je m'inquiète du retard apporté dans la mise en place de mesures concrètes visant à protéger les personnes les plus démunies.

Plus précisément, je m'interroge au sujet des moyens que vous comptez mettre en œuvre en faisant appel au budget de 100 millions de francs prévu par le Gouvernement précédent pour amorcer un programme d'urgence de lutte contre la pauvreté. À l'époque, j'avais souhaité obtenir un budget de 200 millions. Il ne s'élève qu'à 100 millions mais c'est au moins 100 millions et je plaide pour que nous utilisions cette somme à bon escient.

Monsieur le secrétaire d'État, j'en arrive aux questions précises.

Quelles solutions envisagez-vous en ce qui concerne le problème du logement et, plus spécialement, celui des expulsions pendant les mois d'hiver? Une politique de relogement est-elle prévue? Existe-t-il une coordination entre les départements compétents quant à la possibilité de réquisitionner tout immeuble abandonné depuis plus de six mois au profit des personnes sans abri?

À ce propos, je souhaite ouvrir une parenthèse. Je sais qu'une conférence interministérielle s'est réunie et que d'autres réunions auront lieu à l'avenir. Si je parle de coordination, c'est précisément parce que les compétences ont été réparties à différents niveaux.

Autres questions: envisagez-vous à terme de modifier la législation relative aux baux à loyer en vue, comme c'est le cas dans la législation française, d'empêcher l'expulsion de locataires dépourvus de solution de relogement? Enfin, allez-vous procéder, comme suggéré dans le Rapport sur la pauvreté, à l'évaluation du rôle des CPAS en matière d'aide sociale, ce qui permettrait de déterminer l'effectivité de l'application des dispositions légales existantes, notamment en ce qui concerne l'article 57bis de la loi du 8 juillet 1976 relative aux centres publics d'aide sociale?

Telles sont, monsieur le Président, les questions précises que je souhaitais adresser à M. Peeters dont je ne doute pas de la volonté d'essayer de résoudre des problèmes tellement urgents.

Avant de quitter cette tribune — où je ne plaide pas pour la dernière fois —, je voudrais insister sur ce que j'ai dit au début de mon intervention. En effet, dans un pays comme le nôtre, qui se targue — avec raison — d'être parmi les plus riches, il serait inexcusable de notre part de ne pas tenter de trouver des réponses concrètes aux besoins fondamentaux de nos concitoyens les plus démunis.

De Voorzitter. — Het woord is aan de staatssecretaris Peeters.

De heer Peeters, staatssecretaris voor Veiligheid, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken, en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, toegevoegd aan de

minister van Volksgezondheid. — Mijnheer de Voorzitter, de heer Santkin heeft groot gelijk om voortdurend aan te dringen op de uitvoering van de besluiten van het Algemeen Verslag over de Armoede, een werk dat destijds nog door hemzelf in gang werd gezet. De concrete maatregelen die in dit verslag worden aange-reikt, moeten inderdaad ten uitvoer worden gebracht. Het verslag stelt meer dan 330 maatregelen voor in een zeer ruime waaier van terreinen, waarvoor de federale overheid en de overheden van de Gemeenschappen en Gewesten bevoegd zijn.

Ik heb dan ook samen met de Premier op 30 november aanstaande een interministeriële conferentie over sociale integratie samengeroepen. Hierop zullen wij maatregelen voorstellen aan de bevoegde ministers.

Een eerste reeks maatregelen heeft betrekking op de woonze-kerheid van kansarmen. Zo zijn er een aantal maatregelen die de uitdrijvingen uit huis moeten humaniseren. Uiteraard is hiervoor ook de minister van Justitie bevoegd. Het is de bedoeling dat het OCMW de kans krijgt in een soort van afkoelingsperiode te bemiddelen, indien de betrokkene dat wenst. In dit verband willen wij op de interministeriële conferentie komen tot drie principiële beslissingen. Ten eerste is het wenselijk dat bij een eis tot uitdrij-ving en bij een veroordeling hiertoe de griffier van de rechtbank ten minste het OCMW verwittigt. Ten tweede zouden er geen uitdrijvingen meer mogen worden uitgesproken bij verstek. Ten derde moet er een periode worden ingelast tussen de betekening van de uitdrijving en de uitvoering ervan door de deurwaarder, tijdens dewelke het OCMW naar alternatieve oplossingen kan zoeken. Ik hoop voor deze voorstellen steun te vinden bij mijn collega's.

Een tweede reeks maatregelen houdt verband met de perma-nente campingbewoners, die in ons land een zeer precare groep vormen. Het gaat hier om mensen die om allerlei redenen verzeild geraken op campings, waar eigenlijk geen permanente bewoning is toegestaan. Zowel in het Waalse als in het Vlaamse Gewest rijzen ter zake zware problemen bij de toepassing van een aantal nieuwe decreten inzake campings. Vanuit overwegingen van ruimtelijke ordening wil men die mensen uit de campings ver-wijderen. Campings gelegen in een recreatiegebied zouden niet langer worden erkend, waaneer er op hun terrein permanente bewoners zijn. Concreet komt dit voor vele duizenden, zeer marginale campingbewoners neer op het afnemen van elk voor hen betaalbaar alternatief van huisvesting. Wij zullen op de confe-rentie dan ook bij de collega's erop aandringen om oog te hebben voor dit probleem.

De heer Santkin stelde ook een zeer concrete vraag over de besteding van een bedrag van 100 miljoen ter uitvoering van de besluiten van het Algemeen Verslag over de Armoede. Als mijn voorganger kon hij op de valreep nog bedingen dat dit symbolisch bedrag in de begroting van 1995 werd ingeschreven. Dit bedrag werd echter ingeschreven op het tweede bijblad van de begroting, dat op dit ogenblik pas in de Kamer wordt behandeld, maar nog niet is goedgekeurd. Dit betekent dat die 100 miljoen op het moment nog niet beschikbaar is, en bijgevolg ook niet kan worden vastgelegd of besteed. Ik twijfel er zelfs aan of het dit jaar nog zal kunnen gebeuren. De voorbije maanden was het in de praktijk dus onmogelijk om dit bedrag aan te wenden. Indien het evenwel technisch mogelijk is het bedrag nog vast te leggen, dan zal ik niet nalaten om de laatste weken van 1995 de middelen aan te wenden voor de uitvoering van een aantal concrete projecten voor armoedebestrijding die in het algemeen verslag zijn opge-somd.

Ik ben er mij van bewust dat het urgentieprogramma voor meer solidaire samenleving, waarbij de OCMW-wetgeving in 1992 werd aangepast, een aantal verbeteringen bevat voor sociale hulp, huisvesting en opeisingsmogelijkheden voor daklozen. In de praktijk wordt het opeisingsrecht evenwel niet toegepast omwille van administratieve en andere moeilijkheden. Ik heb dan ook de opdracht gegeven tot een snelle, praktijk gerichte evaluatie van de bepalingen. Ik gaf de opdracht aan de Koning Boudewijnstichting met de bedoeling op basis van haar bevindingen en aanbevelingen de reglementering te wijzigen en aldus tot een praktisch uitvoer-bare wetgeving te komen, zodat men kan overgaan tot het opeisen van leegstaande woningen om daklozen en kansarmen te huisves-ten.

M. le Président. — La parole est à M. Santkin pour une réplique.

M. Santkin (PS). — Monsieur le Président, je remercie M. Peeters de sa réponse. Il ne m'a pas déçu et je crois qu'il a bien compris l'enjeu du problème. Je le remercie également d'avoir pris à bras-le-corps la problématique des expulsions, surtout en cette période.

Il est vrai que cent millions représentent peu de chose et vous parlez vous-même de montant symbolique, monsieur le secrétaire d'État. Cependant, ils permettraient de nombreuses réalisations pour des gens qui n'ont presque rien. Toute technique budgétaire mise à part — j'ai toujours été un peu en contradiction avec certains en la matière —, j'espère que ces cent millions serviront utilement cette année encore.

Enfin, comme d'autres, je souhaiterais que les relations interministérielles, qui sont essentielles puisque les compétences sont réparties à différents niveaux, fonctionnent mieux et plus souvent, de façon à obtenir une réponse coordonnée aux besoins les plus urgents de cette population.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

QUESTION ORALE DE M. HAPPART AU MINISTRE DE L'AGRICULTURE ET DES PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES SUR «LES JARDINS D'ESSAIS EN ARBORICULTURE FRUITIÈRE»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HAPPART AAN DE MINISTER VAN LANDBOUW EN DE KLEINE EN MIDDELGROTE ONDERNEMINGEN OVER «DE PROEFTUINEN IN DE FRUITBOOMKWEKERIJ»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Happart au ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises sur «les jardins d'essais en arboriculture fruitière».

La Parole est à M. Happart.

M. Happart (PS). — Monsieur le Président, il me revient que le département de l'Agriculture a reconnu une nouvelle ASBL comme jardin d'essais en Wallonie, en lieu et place de l'ASBL Profruit.

Or, cette nouvelle ASBL n'a ni infrastructure, ni personnel, ni superficie, ni plantation pour effectuer les essais pour lesquels votre administration lui a donné beaucoup d'argent, monsieur le ministre.

Est-il normal d'envisager de financer des essais chez des particuliers, alors que cette politique constituerait une aide indirecte aux producteurs qui seront choisis sans critère, mais simplement par copinage ?

Quel est le rôle exact joué par le fonctionnaire, conseiller en horticulture, chargé de ce dossier ? Cette personne n'est d'ailleurs pas plus compétente pour organiser des associations que pour être conseiller dans la profession.

Quel est l'arrêté ministériel qui autorise le département à dépenser de l'argent sans avoir de références ou de justificatifs ?

Que faut-il faire de l'ASBL existante qui, seule en Wallonie, répond aux critères du ministère de l'Agriculture ?

Que faut-il faire du personnel de cette ASBL ?

Pourriez-vous me faire parvenir une copie des arrêtés qui organisent et régissent les jardins et centres d'essais en arboriculture fruitière ?

M. le Président. — La parole est à M. Pinxten, ministre.

M. Pinxten, ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises. — Monsieur le Président, une nouvelle ASBL dénommée «Centre fruitier wallon» a en effet été reconnue par un arrêté ministériel du 16 juin de cette année, sur la base de la réglementation

concernant la reconnaissance et l'octroi de subventions aux jardins et centres d'essais horticoles. Cette reconnaissance était demandée par la profession, et notamment par huit organisations assez représentatives du secteur.

Par ailleurs, l'ancienne ASBL Profruit, reconnue jusqu'alors, n'avait introduit ni programme d'activités ni demande de subsides en 1995.

J'en viens à votre première question, monsieur Happart. L'agrément et la subside des jardins et centres horticoles sont basés sur l'arrêté royal du 15 décembre 1975, modifié par l'arrêté royal du 29 octobre 1992.

L'organisation de l'expérimentation dans des conditions pratiques fait partie des tâches dévolues à un jardin d'essais selon l'article 3 de l'arrêté royal. Ces essais sont organisés dans une exploitation expérimentale située dans la région de production du secteur concerné. Les tâches et services font l'objet d'un programme annuel, qui est approuvé par le ministre de l'Agriculture. Ce programme doit répondre aux orientations et décisions prises dans le cadre du comité technique créé au sein de l'ASBL. Quant à l'octroi des subsides, il répond aux conditions fixées par l'arrêté royal susmentionné.

J'en viens à votre deuxième question, monsieur Happart. Suivant l'arrêté royal précité, l'ingénieur horticole de l'État assiste aux réunions du conseil d'administration de l'ASBL agréée à titre d'observateur et de conseiller. De plus, l'ingénieur est membre du comité technique en tant qu'expert du secteur.

Votre troisième question était relative à l'arrêté ministériel. Sur la base de l'arrêté royal que j'ai mentionné et dans le cadre des limites des crédits budgétaires, le ministre peut accorder aux jardins et centres d'essais reconnus des subventions pour les frais de personnel et de fonctionnement. Aucune somme n'est dépensée sans référence ou justificatif.

J'en viens aux quatrième et cinquième questions. Il s'avère que les décisions pour l'avenir de l'ASBL Profruit dépendent, suivant leur importance, des procédures décrites dans les statuts et dans les règlements d'ordre intérieur: soit du comité exécutif, soit du conseil d'administration, soit des membres réunis en assemblée générale. Il apparaît essentiel que les décisions prises dans cette assemblée, qui doit être composée d'au moins 50 p.c. d'arboriculteurs, rendent compte de l'évolution de l'arboriculture dans le contexte général et également du souhait des «fruiticulteurs» wallons.

Quant à la sixième question, monsieur Happart, je vous transmettrai dans un instant tous les documents que vous m'avez demandés.

M. le Président. — La parole est à M. Happart pour une réplique.

M. Happart (PS). — Monsieur le Président, je remercie le ministre de ses réponses, mais je voudrais lui apporter quelques informations complémentaires.

Tout d'abord, les différents groupements ayant participé à la création de la nouvelle ASBL étaient — et sont toujours — membres de l'organisation Profruit. Toutefois, n'étant pas majoritaires à l'assemblée générale, ils ont décidé de créer autre chose.

Par ailleurs, vous semblez être mal informé, monsieur le ministre. En effet, comme il le fait depuis trente ans, Profruit a rentré en temps utile un programme mentionnant ses justificatifs passés et futurs pour l'organisation des essais en arboriculture fruitière. Je trouve regrettable que vos services ne vous aient pas complètement informé de la situation dans laquelle se trouve le secteur. De ce fait, nous allons perdre des moyens et beaucoup de temps.

À l'occasion, je reviendrai plus précisément sur la situation de l'arboriculture fruitière en région wallonne, que je connais évidemment particulièrement bien.

M. Pinxten, ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises. — En tant que ministre compétent, je m'étais renseigné auprès de mon administration et je ne manquerai pas de lui transmettre les remarques que vous venez de formuler, monsieur Happart.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW VAN DER WILDT AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «HET INZAGERECHT BIJ SLACHTOFFERHULP IN DOSSIERS VAN VERMISTE KINDEREN»

QUESTION ORALE DE MME VAN DER WILDT AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LE DROIT DE CONSULTATION DES DOSSIERS PAR LES PARENTS, NOTAMMENT DANS LE CAS DE DISPARITION D'ENFANTS»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van mevrouw Van der Wildt aan de minister van Justitie over «het inzagerecht bij slachtofferhulp in dossiers van vermiste kinderen».

Het woord is aan mevrouw Van der Wildt.

Mevrouw Van der Wildt (SP). — Mijnheer de Voorzitter, op dinsdag 21 november had een zitting in kort geding plaats betreffende het verzoek van de ouders van Melissa en Julie om inzagerecht te krijgen in het dossier van hun vermiste dochters. Volgens de kranteberichten van de jongste dagen zal op het verzoek van de ouders niet worden ingegaan.

Wat is het standpunt van de minister ter zake?

Het probleem van inzagerecht in de dossiers door slachtoffers is voldoende bekend en staat in schril contrast met de gemakkelijheid waarmee de pers informatie verspreidt, zelfs nog voor de slachtoffers op de hoogte worden gebracht.

De situatie van de ouders van vermiste kinderen is echter specifiek omdat inzage in vele gevallen de enige informatiebron is. Wij dringen erop aan dat de bespreking van het voorstel van de heer Erdman en van het ontwerp gebaseerd op de voorstellen van de Commissie-Franchimont in verband met inzage in dossiers, spoedig tot resultaten zal leiden.

Maar er is meer nodig. Via een proefproject installeerde toenmalig minister Wathelet, twee jaar geleden, bij de parketten maatschappelijke assistenten voor de bijstand van slachtoffers. Werden in alle parketten maatschappelijke assistenten geïnstalleerd? Zo neen, bij welke parketten nog niet en waarom? De parketmagistraten voeren bij gebrek aan officiële richtlijnen een verschillend beleid in verband met de toelating aan deze maatschappelijke assistenten om dossiers in te kijken. Vooral in Vlaanderen weigeren sommige parketten het inzagerecht. Zal dit inzagerecht uniform via een circulaire worden geregeld? Hebben de procureurs-generaal en hun college ter zake reeds een standpunt ingenomen? Als zij de situatie blijven blokkeren, zal de minister dan zelf de knoop doorhakken? In december 1994 kondigde toenmalig minister Wathelet een evaluatie aan over de werking van het slachtofferonthaal bij de parketten. Hoever staat het met deze evaluatie?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de Voorzitter, op maandag 20 november ontving ik voor de tweede keer op mijn kabinet de ouders van de jonge Melissa Russo die op 24 juni 1995 in Grâce-Hollogne verdween. Uiteraard werd het probleem van het inzagerecht besproken. Naar aanleiding van dat gesprek drukten zij nogmaals de wens uit om zelf kennis te mogen nemen van het strafdossier waarvan het onderzoek in handen is van mevrouw Doutrewe, onderzoeksrechter te Luik. Bij die gelegenheid hebben zij mij ook een petitie met 85 000 handtekeningen overhandigd met het verzoek een integraal afschrift van het dossier ter beschikking te stellen van de ouders van vermiste kinderen.

De ouders Russo en Lejeune evenals de VZW Marc en Corinne hebben bij de Brusselse rechtbank een procedure in kort geding ingeleid tegen de Belgische Staat. De toegang tot een strafdossier wordt geregeld door artikel 125 van het Tarief in strafzaken. Luidens dit artikel is alleen de procureur-generaal bevoegd om inzage te geven in het strafdossier.

Op 10 oktober jongstleden verleende de procureur-generaal van Luik aan de advocaat van de ouders van Julie en Melissa de schriftelijke toelating om het dossier in te kijken, weliswaar onder

de drie volgende voorwaarden, die blijkbaar ook de inzet vormen van dit debat: ten eerste, de toelating mag het lopende politieonderzoek niet hinderen; ten tweede, de vertrouwelijke stukken moeten uit het dossier worden gezuiverd; ten derde, ingeval van tekortkomingen of misbruik van informatie moet de advocaat hiervoor persoonlijk verantwoordelijk worden gesteld.

Het grootste probleem wordt gevormd door de tweede voorwaarde. De ouders zien slechts een beperkt deel van het dossier en hebben geen controle over wat zij kunnen inzien en wat niet, noch over de stand aan zaken. Dat is precies de reden waarom de ouders van Julie en Melissa het hele dossier wensen te zien.

Het probleem van de dossierinzage is het voorwerp, niet alleen van deze discussie maar ook van een gerechtelijke procedure en zeer spoedig ook van een uitspraak van de rechtbank. Het zal meer fundamenteel moeten behandeld worden aan de hand van het voorstel van de Commissie-Franchimont dat in een wetsontwerp werd omgezet, dat reeds werd goedgekeurd door de Ministerraad en momenteel behandeld wordt door de Raad van State. Als deze haar advies heeft uitgebracht, kan het ontwerp door het Parlement worden besproken.

In dit ontwerp wordt vastgelegd dat de onderzoeksrechter binnen de tien dagen een beslissing moet nemen en dat hij een eventuele weigering moet motiveren. Er wordt dus een grotere verantwoordelijkheid bij de onderzoeksrechter gelegd.

Inzake de maatschappelijke assistenten voor het onthaal van de slachtoffers bij de parketten, kan ik meedelen dat vijftien van de zevenentwintig parketten reeds over een dergelijke begeleiding beschikken. Aangezien het Parket van Luik niet tot deze vijftien behoort, klagen de ouders van Julie en Melissa terecht dat zij met dergelijke dienst nooit kennis hebben gemaakt. De procedure met het oog op indienstneming van bijkomende maatschappelijke assistenten is lopende. Tegen het einde van het jaar moeten alle parketten met maatschappelijke assistenten bemand zijn. Het is een pilootproject dat positief wordt beoordeeld.

Wel bestaat er nog een probleem omtrent het inzagerecht van deze maatschappelijke assistenten in de dossiers. Er bestaan twee strekkingen: ofwel geeft men de maatschappelijke assistent rechtstreeks en integraal toegang tot het dossier en de daaraan verbonden verantwoordelijkheid, ofwel plaatst men een filter tussen de maatschappelijke assistent en het dossier. Deze kwestie is reeds in debat gebracht door de leden van het college der procureurs-generaal. Het gesprek moet zeker nog worden voortgezet.

Het evaluatierapport waarover mevrouw Van der Wildt een concrete vraag stelde, is reeds gemaakt einde 1994. Het werd opgesteld in samenwerking met «Slachtofferhulp Vlaanderen» en «Aide et reclassement». Het is duidelijk dat deze diensten ook daarna verder blijven samenwerken met de maatschappelijke assistenten van de parketten. De resultaten zijn zeker positief. Ondanks bepaalde kinderziektes moet men dus op deze weg blijven voortgaan.

Als samenvatting en ter conclusie wil ik stellen dat slachtofferhulp een prioriteit is die verder moet worden uitgebouwd. De inzage in het strafdossier blijft een belangrijk discussiepunt, waarmee rekening zal moeten worden gehouden bij het bepalen van de procedures en zal het voorwerp uitmaken van een ruim parlementair debat naar aanleiding van de bespreking van het wetsontwerp gebaseerd op de voorstellen van de Commissie-Franchimont. Op dat ogenblik zullen wij onze verantwoordelijkheid moeten nemen.

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Van der Wildt voor een repliek.

Mevrouw Van der Wildt (SP). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de minister voor zijn gedetailleerd antwoord. Ik heb echter nog twee opmerkingen.

De eerste heeft betrekking op het inzagerecht van ouders van vermiste kinderen. Ik vraag de aandacht van de minister voor de specificiteit van dit probleem. Het gaat hier niet om het opsporen van daders, maar in veel gevallen om het vinden van de enige overblijvende sporen van hun kinderen en om desgevallend nog te kunnen ingrijpen. Dat inzagerecht is voor de ouders erg belangrijk en de tijd speelt hierin een cruciale rol.

Mijn tweede opmerking heeft betrekking op de maatschappelijke assistenten die nog in dienst moeten worden genomen. Het zal echter niet voldoende zijn dat die maatschappelijke assistenten er zijn, zij moeten ook over de nodige logistieke steun kunnen beschikken. Ik hoop dat de minister daar aandacht zal voor hebben en dat hij een uniforme regel voor het inzagerecht in de dossiers zal kunnen uitwerken.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE M. DESMEDT AU MINISTRE DE LA SANTÉ PUBLIQUE ET DES PENSIONS SUR « LES OBLIGATIONS IMPOSÉES AUX CENTRES PUBLICS D'AIDE SOCIALE DANS LE CADRE DES AGENCES LOCALES POUR L'EMPLOI »

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DESMEDT AAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID EN PENSIOENEN OVER « DE VERPLICHTINGEN VAN DE OPENBARE CENTRA VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN IN HET KADER VAN DE PLAATSELIJKE WERKGELEGENHEIDSAGENTSCAPPEN »

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Desmedt au ministre de la Santé publique et des Pensions sur « les obligations imposées aux centres publics d'aide sociale dans le cadre des agences locales pour l'emploi ».

La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le Président, une circulaire du 31 mai 1995 publiée au *Moniteur belge* du 20 octobre et signée par le ministre de la Santé publique précise diverses modalités de fonctionnement des ALE.

Il y est question du rôle des CPAS. Le Roi a confié aux CPAS le paiement du complément d'allocations à payer au bénéficiaire du minimex.

La circulaire précise que cette nouvelle tâche confiée aux CPAS donnera lieu pour le centre à un revenu complémentaire.

Ma question est double.

Premièrement, pour quel motif a-t-on confié le paiement de ce complément d'allocations aux CPAS? Nous connaissons la situation financière difficile de beaucoup de CPAS, et notamment leurs difficultés de trésorerie résultant de remboursements tardifs des sommes que leur doit l'État fédéral, notamment pour l'octroi des minimex. Cette nouvelle charge risque encore de grever davantage leur trésorerie. Dans quel délai l'État assurera-t-il le remboursement des allocations?

Deuxièmement, en quoi consisteront les revenus supplémentaires octroyés aux CPAS dans le cadre de cette nouvelle mission qui leur est imposée?

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Peeters, die antwoordt namens de minister van Volksgezondheid en Pensioenen.

De heer Peeters, staatssecretaris voor Veiligheid, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, toegevoegd aan de minister van Volksgezondheid. — Mijnheer de Voorzitter, de minister van Volksgezondheid bevestigt dat niet alleen uitkeringsgerechtigde werklozen, maar ook bestaansminimumtrekkers kunnen worden tewerkgesteld via een PWA.

De volledig uitkeringsgerechtigde werklozen die via een PWA worden tewerkgesteld, ontvangen een supplementair uurloon boven op hun werkloosheidsvergoeding via een PWA-cheque, die via een uitbetalingsinstelling, de hulpkas of de syndicale organisaties, wordt uitbetaald. Het uurloon dat de bestaansminimumgerechtigden via de PWA-cheque boven op het bestaansminimum ontvangen, wordt echter de facto uitbetaald door het OCMW, dat ook het bestaansminimum uitbetaalt. Dit is de reden waarom het OCMW wordt belast met de administratieve

afhandeling van de uitbetaling van de PWA-cheques. Het is een misverstand dat de PWA de budgettaire lasten draagt van de uitbetaling van de PWA-cheque.

De PWA-cheques, die worden betaald door de opdrachtgevers van de betrokkenen, worden door het OCMW geïnd voor de bestaansminimumgerechtigden. Deze cheques worden één keer per maand doorgestuurd naar de uitgiftemaatschappij van de PWA-cheques, Multi Service Cheque NV. Deze privé-firma betaalt een bedrag van 152 frank per PWA-cheque uit. Dit bedrag wordt binnen de vijf werkdagen doorgestort aan het OCMW, dat hierbij als doorgeefluik fungeert. Van de 152 frank wordt 150 frank doorbetaald aan de PWA-werknemer die dit bedrag ontvangt boven op zijn bestaansminimum. Het OCMW mag 2 frank per cheque behouden als vergoeding voor de administratiekosten.

Daar Multi Service Cheque een uitbetalingsperiode van maximum vijf dagen garandeert betaalt het OCMW deze bedragen dus niet zelf en schiet ze ook niet voor. Dat kan uiteraard wel maar dat is, gezien de korte uitbetalingstermijn, niet noodzakelijk.

M. le Président. — La parole est à M. Desmedt pour une réplique.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le Président, je remercie M. le secrétaire d'État de sa réponse. Celle-ci est tout à fait positive en ce qui concerne le premier point, puisque le CPAS ne doit pas avancer le montant de l'allocation à payer aux bénéficiaires de cette dernière.

Par contre, ce que l'on appelle l'avantage complémentaire donné au CPAS pour le travail administratif qu'il fournit semble vraiment minime. Si j'ai bien compris, il s'élève à 2 francs par heure de prestation...

De heer Peeters, staatssecretaris voor Veiligheid, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, toegevoegd aan de minister van Volksgezondheid. — Het is hetzelfde bedrag dat aan de syndicale organisaties en aan de hulpkas wordt overgemaakt voor de uitbetaling van de PWA-cheques aan werklozen. Sommigen vinden dit bedrag zelfs te hoog.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

PROPOSITION TENDANT À INSÉRER DANS LE RÈGLEMENT DU SÉNAT UN ARTICLE 77BIS, INSTITUANT UN COMITÉ D'AVIS POUR L'ÉGALITÉ DES CHANCES ENTRE LES FEMMES ET LES HOMMES

Discussion

VOORSTEL TOT INVOGING IN HET REGLEMENT VAN DE SENAAT VAN EEN ARTIKEL 77BIS, HOUDENDE OPRICHTING VAN EEN ADVIESCOMITÉ VOOR GELIJKE KANSEN VOOR VROUWEN EN MANNEN

Beraadslaging

M. le Président. — Nous abordons l'examen de la proposition tendant à insérer dans le Règlement du Sénat un article 77bis, instituant un Comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes.

Wij vatten de bespreking aan van het voorstel tot invoeging in het Reglement van de Senaat van een artikel 77bis, houdende oprichting van een Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen.

La discussion est ouverte.

De beraadslaging is geopend.

La parole est à la rapporteuse.

Mme Delcourt-Pêtre (PSC), rapporteuse. — Monsieur le Président, au début de cette législature, toutes les femmes parlementaires du Sénat ont exprimé le souhait de voir mettre en place au Sénat un Comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes, comme lors de la précédente législature.

Dès lors, le Sénat est invité à se prononcer aujourd'hui sur la proposition tendant à insérer dans le Règlement du Sénat un article 77bis instituant un Comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes.

Les raisons essentielles qui motivent cette initiative sont reprises dans l'exposé des motifs et ont été exposées brièvement lors de la première réunion du Bureau du Sénat qui a traité de la proposition.

La question de l'égalité entre les hommes et les femmes est une matière transversale qui touche à tous les domaines de compétences — ou presque — dont le Sénat a à connaître. Par conséquent, cette initiative paraissait préférable aux auteurs de la proposition à la mise en place d'une sous-commission des Affaires sociales qui aurait traité de la question de l'égalité des hommes et des femmes uniquement dans les matières sociales.

Par ailleurs, les auteurs de la proposition estimaient qu'en sa qualité de chambre de réflexion, le Sénat était particulièrement habilité à instituer un tel comité d'avis en raison du caractère fondamental de l'égalité des chances des hommes et des femmes pour l'évolution de notre société.

Dans la discussion, certains membres du Bureau du Sénat, tout en reconnaissant que des discriminations subsistent vis-à-vis des femmes, ont émis des réserves quant à la mise en place de ce comité d'avis. Ces réserves se sont exprimées quant aux objectifs poursuivis par le comité d'avis, quant à la manière de l'organiser ou encore quant aux difficultés éventuelles de son fonctionnement.

Un membre estimait que les discriminations éventuellement observées pouvaient être traitées par les procédures traditionnelles de contrôle ou d'initiative législative du Sénat.

Ce même membre estimait que d'autres discriminations à caractère social étaient tout aussi dignes d'intérêt et a d'ailleurs déposé une proposition instituant un Comité d'avis pour l'égalité des chances dans l'exercice des droits économiques et sociaux.

D'autres membres, s'exprimant à titre personnel, estimaient ne pouvoir accepter l'idée que certains problèmes ne soient correctement abordés que par des parlementaires féminines, et ce dans le cas où le comité d'avis serait uniquement composé de sénatrices.

À ces arguments, un autre membre a répondu en estimant que la volonté de réaliser l'égalité des hommes et des femmes était fondamentale pour l'exercice de la démocratie. Selon lui, cette revendication ne doit pas être seulement portée par les femmes. Il a d'ailleurs regretté qu'aucun sénateur masculin n'ait été invité à cosigner la proposition actuellement à l'examen. Il fut précisé alors que le texte proposé ne prévoit nullement un comité d'avis spécifiquement féminin. Certains membres ont souhaité consulter la Chambre, estimant qu'un comité commun pouvait être plus efficace, en raison des limites actuelles de compétence du Sénat.

En ce qui concerne le fonctionnement du comité d'avis, certains membres redoutent une structure lourde qui s'ajoute aux commissions existantes et qui pourrait gêner la participation aux commissions permanentes. D'autres craignent que la consultation du comité d'avis ne permette pas de respecter les délais impartis en cas d'exercice du droit d'évocation et de la demande d'urgence.

Un débat s'est également ouvert sur l'attribution de la présidence du comité d'avis, certains membres estimant qu'il faut s'en tenir strictement à la règle de la représentation proportionnelle.

Toutefois, il fut décidé que les deux problèmes, celui de l'institution du comité d'avis et celui de sa présidence, ne devraient pas être mêlés; le Président du Sénat consulterait le Président de la Chambre sur l'opportunité de la création d'un comité commun.

Lors d'une réunion ultérieure du Bureau, celui-ci fut informé de ce que la Chambre n'envisageait pas la création d'un comité mixte et était plutôt favorable à l'existence de deux comités distincts qui devraient pouvoir se rencontrer à l'initiative de leurs Présidents respectifs.

Faisant suite aux craintes exprimées antérieurement en ce qui concerne les délais restreints en cas de droit d'évocation, un membre du Bureau envisage le dépôt d'un amendement qui permettrait d'éviter la consultation du comité d'avis en cas d'exercice du droit d'évocation.

D'autres membres estiment au contraire que le comité d'avis doit avoir la possibilité de formuler des avis dans tous les cas, quelle que soit la procédure invoquée, pour autant que les délais soient respectés dans le cadre de l'article 24. Deux amendements ont été examinés lors de la dernière réunion du Bureau: l'un confirmant que le comité d'avis n'échappe pas aux dispositions prévues de l'article 24, l'autre confortant le rôle du Président du Sénat, conformément aux dispositions de cet article. Le deuxième alinéa de cet amendement prévoyait qu'en cas d'exercice du droit d'évocation et sauf avis contraire du Président, le comité d'avis ne serait pas consulté. Après débat, ce deuxième alinéa a été retiré, l'amendement confirmant le fait que le comité d'avis n'échappe pas aux dispositions de l'article 24 a été jugé superflu et a été retiré. Le premier amendement est adopté et le texte ainsi amendé est adopté par dix voix et une abstention.

J'aimerais à présent vous livrer quelques réflexions personnelles.

Un travail important reste à faire dans tous les lieux de réflexion sur ce qui distingue la question de l'égalité hommes-femmes des autres revendications à caractère social, telle que la lutte contre les inégalités culturelles, sociales et contre l'exclusion. Il ne s'agit pas de minimiser l'une de ces revendications ou d'opposer celles-ci, mais bien de comprendre que la question relève d'un autre ordre. Le fait que les hommes et les femmes constituent ensemble le genre humain entraîne l'exigence d'une représentation politique paritaire pour favoriser les processus de démocratisation dans lesquels les pays de l'Europe occidentale se sont engagés depuis deux siècles.

Les idées évoluent et les faits changent. Ainsi, dans notre parti, nous avons réussi à instaurer cette parité.

Le 26 mars 1994, à Paris, le Conseil interparlementaire, organe directeur de l'organisation mondiale des parlements nationaux, a adopté une résolution qui contient cette vision de la démocratie: «Le concept de démocratie ne prendra un sens réel et dynamique que lorsque les orientations politiques et les législations nationales seront définies en commun par les hommes et les femmes, en prenant équitablement en compte les intérêts et le génie spécifique des deux moitiés de la population.»

Le Parlement belge a souscrit à ce texte mais, dans les faits, nous sommes encore loin du compte.

J'ose espérer que tous mes collègues du Sénat, les hommes comme les femmes, par l'intérêt et le soutien qu'ils apporteront à la mise en œuvre effective du Comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes, contribueront à ce que cette approche de la démocratie ne reste pas inachevée. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandenberghe.

De heer Vandenberghe (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Bethune heeft samen met een aantal collega's het voorstel ingediend om een adviescomité op te richten belast met het onderzoek naar alles wat te maken heeft met gelijke kansen voor vrouwen en mannen. Merkwaardig is dat er hierover reeds een uitvoerig debat heeft plaatsgehad. De oprichting van een dergelijk comité is mijns inziens een vanzelfsprekendheid, omdat er een vergelijkbaar adviescomité bestond tijdens de vorige legislatuur en er geen enkele reden is waarom wij daar vandaag anders zouden over oordelen. Bovendien ligt de vraag naar gelijke kansen voor vrouwen en mannen in het verlengde van het anti-discriminatiebeleid, dat precies in onze tijd een bijzonder gevoelig politiek en maatschappelijk punt is.

Over begrippen als gelijke kansen en discriminatie bestaan er verschillende opvattingen die doorheen de tijd evolueren. Het is een maatschappelijk evolutief debat, het gaat om het verwoorden van maatschappelijke inzichten die groeien en zich ontwikkelen en men moet ter zake bijzonder gevoelig zijn.

Het zou verkeerd zijn als de Senaat, die zijn rol als bezinningskamer moet waarmaken, niet open zou staan voor alle actuele maatschappelijke thema's en niet bereid zou zijn zich er telkens opnieuw over te bezinnen.

Even terzijde wil ik, met een glimlach, opmerken dat de CVP het verkeerd vindt dat de commissie voor gelijke kansen exclusief zou bestaan uit onze meest eminente leden, de vrouwelijke senatoren. Dit is geen thema dat enkel vrouwen aangaat al was het maar om de redenen die mijn eminente collega, professor Herman Van den Berghe uit Leuven, vroeger aanhaalde en die ik in de commissie naar voren heb gebracht, eveneens met de glimlach, maar dat stond natuurlijk niet in het verslag. Professor Van den Berghe verdedigde vroeger de thesis dat de ongelijkheid op cultureel vlak wel in het voordeel van de man is, maar dat de natuur één grote samenzwering is tegen de man met de biologische superioriteit van de vrouw, het hoger aantal spontane abortussen op mannelijke foetussen, meer geboorten met een handicap en een hoger sterftecijfer bij mannelijke jonge kinderen, enzovoort.

Het is geenszins mijn bedoeling het initiatief onvoldoende te waarderen, maar het probleem van de gelijke kansen is geen exclusief vrouwelijke aangelegenheid, maar een probleem dat de hele maatschappij aanbelangt. Wij vinden het dus nuttig dat de diverse fracties een gemengde afvaardiging naar dit adviescomité sturen. Indien het comité op die manier kan functioneren, biedt dit ons ook de zekerheid dat de beste argumenten van de besluitvorming voor bezinning aan de Senaat zullen worden voorgelegd, omdat men er zich steeds voor moet hoeden argumenten *ad hominem* als de beste argumenten naar voren te brengen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Leduc.

Mevrouw Leduc (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, in de eerste plaats wil ik de rapporteur feliciteren voor haar uitstekend verslag.

In het voorwoord van de beleidsbrief voor gelijke kansen voor vrouwen en minderheden schrijft mevrouw Anne Van Asbroeck, minister van Gelijke Kansenbeleid van de Vlaamse Regering, het volgende: «Onze maatschappelijke orde is gebaseerd op de intrinsieke gelijkheid van ieder individu, zoals dat ingeschreven staat in de Universele Verklaring van de rechten van de mens en in onze Grondwet. Ongelijke kansen worden vaak niet gezien, of niet erkend.

Ze blijven als het ware een blinde vlek voor de samenleving. Het erkennen en herkennen van achterstelling of van ongelijkheid van kansen, moet dan ook meestal worden geprovoceerd. Het beginsel dat iedere Belg gelijk is voor de wet heeft er nog steeds niet voor gezorgd dat vrouwen, migranten, homoseksuelen, personen met een handicap, en ik voeg eraan toe 'soms ook mannen', op een gelijke manier aan het maatschappelijk leven kunnen participeren.»

Het doel van de minister is het theoretisch credo van gelijkheid te helpen omzetten in praktische werkelijkheid. Gelijkheid van kansen is een dynamische sociale verhouding. Ieder gelijke kansenbeleid evolueert met de maatschappelijke orde mee. Het nemen van specifieke beleidsmaatregelen door de overheid is noodzakelijk.

Als minister krijgt mevrouw Van Asbroeck de uitdrukkelijke opdracht erop toe te zien dat iedereen gelijke kansen krijgt, en dat alle vormen van discriminatie in de Vlaamse samenleving worden weggewerkt. Het gelijke kansenbeleid wordt aldus niet alleen verweven met verschillende andere beleidsdomeinen die verband houden met persoonsgebonden materies, zoals gezondheidszorg, welzijn en onderwijs. Het strekt zich ook uit tot alle beleidssectoren waarin individuele verhoudingen worden geregeld, zoals huisvesting, werkgelegenheid en stedelijk beleid.

In deze inleiding tot beleidsverklaring, daterend van 9 november 1995, en uiteraard ook in de argumentering van de vrouwelijke senatoren met betrekking tot het voorstel tot invoering in het Reglement van de Senaat van een artikel *77bis* houdende de oprichting van een Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen, vindt u onweerlegbare vaststellingen die de oprichting van dit adviescomité rechtvaardigen.

Ik zal de argumenten van de vrouwen niet herhalen, want de rapporteur heeft ze reeds uitvoerig toegelicht. Onze argumentatie voor de oprichting van dit belangrijk adviescomité is echter niet te miskennen.

Ik zou even willen blijven stilstaan bij de maatschappelijke relevantie van een dergelijk voorstel, wel wetende dat de stellingen die ik zal verdedigen niet nieuw zijn, en meestal door allen alleszins verbaal worden onderschreven.

De resultaten tot nu toe lijken mij zo minimaal te zijn, dat elke gelegenheid moet worden aangegrepen om het maatschappelijk debat over de gelijkheid en de non-discriminatie te voeren.

Sta mij toe enkele basisgegevens in herinnering te brengen. In de Europese Unie leven 177 miljoen vrouwen. Dit is 51,2 pct. van de bevolking.

De manier waarop deze vrouwen hun leven inrichten, is de jongste jaren drastisch veranderd. Waar de familie — vader, moeder en meestal twee kinderen — vroeger de basisnorm was, wordt deze nu teruggedrongen ten voordele van andere samenlevingsvormen.

Van alle vrouwen tussen 20 en 40 jaar leeft 14,8 pct. alleen. 66,8 pct. van de vrouwen leeft samen met hun kinderen, waarvan 60,3 pct. in een koppel. Dit betekent dat in de Europese Unie 6,5 pct. van alle vrouwen tussen 20 en 40 jaar aan het hoofd staan van een eenoudergezin. Ter vergelijking, voor de mannen bedraagt het percentage 0,4 pct. In België staan 7,1 pct. van de vrouwen in die leeftijdscategorie aan het hoofd van een eenoudergezin, met alle gevolgen van dien.

Op latere leeftijd worden meer vrouwen dan mannen getroffen door eenzaamheid. Meer dan 51,6 pct. van de vrouwen boven 60 jaar leeft alleen.

De armoede bij de jonge vrouwen aan het hoofd van een eenoudergezin is vaak schrijnend. Wij zien dat deze groep groeit. Hier van zijn de laatste jaren en maanden overal tekenen te bespeuren, zeker in onze grootsteden. Ook de grote categorie oudere vrouwen wordt vaak getroffen door bittere armoede.

De groep jongere vrouwen vindt om diverse redenen, waaronder de zorg voor de kinderen, geen werk. De oudere vrouwen zijn vaak uit het arbeidsproces gestoten, en zonder adequate hulp is er geen weg terug. Wij staan nog ver van het principe van gelijk loon voor gelijk werk, van gelijke kansen op tewerkstelling.

Ten eerste wordt er weinig gelijk werk verricht. In bijna alle landen van de Europese Unie, in België bestaat een zeer sterke horizontale en verticale segregatie op de arbeidsmarkt.

Bijna drie vierde van de Europese vrouwen werkt in de dienstensector, ongeveer 20 pct. in de industrie en 5,6 pct. in de landbouw. In België zijn de verhoudingen ongeveer dezelfde.

De jobs die vrouwen uitoefenen, liggen vaak in het verlengde van de traditionele rolpatronen. In de industrie werken zij vooral in de textiel-, leder- en schoenenindustrie en in de kledingsector. Dit is ongeveer 62,9 pct. vrouwen die werken in deze sectoren op Europees niveau. Ik denk dat de cijfers voor België vergelijkbaar zijn. 92,3 pct. vrouwen vinden wij terug in dienstensectoren en in huishoudwerk, ongeveer 74,1 pct. in de gezondheidszorg en 63,5 pct. in het onderwijs.

Ook wanneer wij de verloning bekijken is de gelijkheid in lonen echt zoek. Er bestaat een grote kloof tussen vrouwen- en mannen-salarissen in alle Europese Staten. In België bijvoorbeeld, ligt het gemiddelde vrouwenloon in de industrie 26,2 pct. onder het gemiddelde mannenloon, bij bedienden in de industrie klimt dit op tot 35,5 pct., om bij de bedienden in de detailhandel nog 26,8 pct. te bedragen.

Ook werken vrouwen veel meer deeltijds dan mannen. Ik zou durven zeggen dat dit noodgedwongen gebeurt. 27,9 pct. van de vrouwen tegenover 3,9 pct. van de mannen werken deeltijds. Hierbij is een direct verband te leggen met hun gezinsverplichtingen, want deeltijds werken is het meest verspreid bij vrouwen met kinderen. Deeltijds werken wordt gepropageerd en op die manier wort vrouwen de pas afgesneden om door te groeien naar hogere functies.

In de Europese Unie maken vrouwen 41 pct. van de werkende bevolking uit. België bevindt zich met 40 pct. nagenoeg op dat Europees gemiddelde. De trend gaat opwaarts, vooral in de leef-

tijdscategorie van 25 tot 54 jaar. De activiteitsgraad staat in direct verband met de gezinstoestand: bij moeders tussen 20 en 40 jaar met één of meer kinderen onder de 5 jaar ligt die 26 pct. lager dan bij vrouwen van dezelfde leeftijd zonder kinderen.

Ook de werkloosheid treft vrouwen veel harder dan mannen; anderhalve keer meer. Vooral jonge vrouwen worden het ergst getroffen. Het verschil tussen mannelijke en vrouwelijke werkloosheid is het grootst in Griekenland, Italië, Portugal en... België, waar 2,3 keer meer vrouwen dan mannen werkloos zijn. In sommige streken van ons land, zoals in Limburg, is de gesel van de vrouwelijke werkloosheid zeer groot.

Het is ook belangrijk te weten dat het niveau van sociale bescherming een directe impact heeft op de deelname van de vrouwen aan het economische leven.

Rekening houdend met deze gegevens, is een nieuwe benadering van de ongelijkheden tussen vrouwen en mannen en van de middelen die dat verhelpen, een absolute noodzaak.

Uitgaand van een liberale maatschappijvisie, streeft de VLD de rechtsgelijkheid en de gelijkwaardigheid na van mannen en vrouwen op basis van een aantal principes. Rechtvaardigheid en beheerste vrijheid zijn voor ons primordiaal.

Dat vrouwen en mannen in de samenleving gelijke rechten en gelijke kansen moeten hebben, is een onbetwistbaar principe. Wanneer men echter vaststelt dat niettegenstaande de gelijke kansen er toch nog belangrijke verschillen blijven bestaan tussen de situatie van mannen en vrouwen, kan men een en ander remediëren met positieve acties en sensibiliseringscampagnes. Wat echter indien ook die niet het verhoopte resultaat behalen? Ik heb zelfs bij herhaling vastgesteld dat soortgelijke campagnes een averechts effect hebben. Moet men dan de stap zetten naar een wetgeving die de gelijkheid oplegt, dit wil zeggen een wetgeving die quota vaststelt? Dergelijke wettelijke ingrepen zijn mijns inziens lapmiddelen, die een aantasting betekenen van de vrije keuze van mannen en vrouwen. Politieke partijen moeten onder meer streven naar een « democratische pariteit », waarbij mannen en vrouwen evenwaardig deelnemen aan het politieke bedrijf en aan elke andere bedrijvigheid.

Om te komen tot écht gelijke kansen voor vrouwen en mannen, niet alleen op papier, maar ook en vooral in de dagelijkse realiteit, kan een nauwkeurig toezicht op alle wetgevende initiatieven van fundamenteel belang zijn. Aanleidingen en oorzaken tot discriminatie zitten vaak, zij het misschien niet met voorbedachte rade, verscholen in een minuscule zin of paragraaf van een ontwerp-tekst die in een of andere commissie ter bespreking ligt. Om dit te vermijden of te verhelpen is een apart adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen noodzakelijk. Dit comité moet als het ware ogen en oren hebben in elke senaatscommissie en zich zo organiseren dat het tijdig advies verstrekt om te beletten dat mogelijkheden tot discriminatie in wetteksten ingebouwd worden.

Mijnheer de Voorzitter, het voorstel werd ingediend door alle vrouwelijke senatoren. De argumenten die worden gebruikt ter staving van de oprichting van het adviescomité zijn gegrond. Het adviescomité droeg in de vorige legislatuur de naam « Adviescomité voor de emancipatie van de vrouw ». De naam wordt nu gewijzigd in « Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen ». Dit is een ruimer begrip.

De VLD, maar wellicht alle mannen en vrouwen in de Senaat kunnen zich in deze omschrijving terugvinden.

Ik hoop dan ook dat alle mannen en vrouwen het licht op groen willen zetten voor de start van het adviescomité. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Van der Wildt.

Mevrouw Van der Wildt (SP). — Mijnheer de Voorzitter, 12 oktober 1995 is voorbijgegaan als een gewone senaatszitting. Nochtans legde die dag mevrouw Bribosia de eed af als senator voor de PSC en bereikte de vrouwelijke aanwezigheid in dit halfroend de historische kaap van 25 pct.

Dit is naar mijn mening te weinig in de verf gezet. Ik betreur dit want voor de publieke opinie en ook voor de kiezers is het van belang te weten dat het jarenlange streven van vrouwen om in de beleidsbeslissende organen van het land hun plaats te veroveren stilaan vruchten afwerpt.

Het kan voor velen die hier zitten, en vooral voor degenen die hier nu niet aanwezig zijn, een banaliteit zijn, maar ik verheug mij over dat percentage in de Senaat. Het is alleszins een stap in de richting van de paritaire democratie die wij nastreven. Wij weten dat dit een zeer traag proces is. De garantie op gelijkheid van kansen is hierbij essentieel. Raadom heb ik trouwens zelf bij de installatie van deze Senaat de Voorzitter onmiddellijk gevraagd het adviescomité dat in de vorige legislatuur bestond opnieuw op te richten.

Het zou echter verkeerd zijn, en de doelmatigheid van een adviescomité voor gelijke kansen ernstig hypothekeren, indien het comité zou starten als een negatief element dat alleen maar zou dienen om een aantal overjarige gefrustreerde feministen ter wille te zijn of om de politieke werkzaamheden te blokkeren en te storen. Het adviescomité heeft daar geen baat bij. Het Adviescomité voor gelijke kansen voor mannen en vrouwen moet op zijn volledige waarde en betekenis worden genomen. Dat betekent een positieve bijdrage leveren in de maatschappelijke discussie over kansen van mensen in de samenleving en dan vooral over het ontbreken ervan of het verhinderen van die kansen.

Dat betekent dus dat wij met dit adviescomité voor een belangrijk deel een sociale dimensie zullen dekken. Het verslag van de bespreking in het Bureau maakt melding van de vraag van een van de leden om de strijd tegen de sociale uitsluiting en dus de gelijke kansen bij uitoefening van economische en sociale rechten, prioriteit te geven boven de gelijke kansen tussen mannen en vrouwen. Ik deel deze bezorgdheid, maar ik ben ervan overtuigd dat de aanpak van de gelijke kansenproblematiek tussen mannen en vrouwen voor een groot deel zal tegemoet komen aan de vraag van het bureau.

Sociale uitsluiting, armoede, bestaansonzekerheid hebben — dit blijkt trouwens uit de cijfers die mevrouw Leduc citeerde — vooral een vrouwengezicht. Daarmee bedoel ik dat de gelijke toegang tot het economisch en sociaal recht vandaag vooral een probleem van vrouwen is. Het *Human Development Rapport 1995* van de United Nations Development Programme is daar een bijzonder goede illustratie van. Niet alleen wordt hierin een lijst weergegeven van de nog steeds achtergestelde, om niet te zeggen onderdrukte, positie van vrouwen over de hele wereld, maar bovendien worden ook de zogenaamde ontwikkelde landen geconfronteerd met de cijfermatige berekening van hun vrouwenongelijkheid.

Het rapport publiceert een *Human Development Index* waarin 174 landen gerangschikt worden volgens een parameter waarin levensverwachting, opleiding en inkomen verwerkt zijn. België neemt in deze lijst de twaalfde plaats in. Het rapport publiceert ook een *Gender-Related Development Index* — een rangschikking waarin de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen op de termen opleiding en inkomen wordt verwerkt. Op dat ogenblik gaat België van de twaalfde naar de achttiende plaats.

Het is dus duidelijk van belang precies in het kader van de strijd tegen de sociale uitsluiting en van de sociale ontwikkeling van een land, de situatie van vrouwen in te calculeren om een juist beeld te krijgen en aldus te blijven werken aan de gelijke kansen voor mannen en vrouwen op alle terreinen van het maatschappelijk leven.

Het Belgisch rapport ter voorbereiding van de Wereldconferentie voor vrouwen te Peking geeft bovendien een belangrijke lijst van realisaties van de voorbije vijf jaar maar vermeldt evenveel agendapunten voor de toekomst die, aangevuld met het Actieplatform van Peking, in voldoende mate de agenda van dit senaatsadviescomité zullen vullen.

Ik las ook in het verslag dat een van de bureauleden de oprichting van dit comité als een belediging voor mannen aanvoelde. Ik kan deze reactie begrijpen. Vrouwen worden al eeuwenlang in hun individualiteit en persoonlijkheid beledigd, ook al maken zij meer dan de helft van de bevolking uit. Ik zou het eerder een belediging voor de samenleving noemen wanneer een comité als dit voor gelijke kansen nog steeds opdrachten heeft.

Zolang bij velen de reflex bestaat om telkens als wij over rechten van vrouwen spreken, ongeïntereiseerd de schouders op te halen of verveeld het hoofd te draaien en de vergelijking te maken

met migranten of homofielen, zolang is het duidelijk dat wij nog steeds niet aanvaard hebben dat deze maatschappij fundamenteel bestaat uit mannen en vrouwen.

De Vrouwenconferentie van Peking heeft precies aangetoond dat de mensheid voor de volgende eeuw nog slechts toekomst heeft als mannen én vrouwen er samen aan werken dat het enorm potentieel van vrouwen zowel economisch, sociaal, cultureel en politiek ingezet wordt. Ik zou er dan ook voor pleiten dat dit adviescomité vooral een platform van samenwerking zou worden. Het gesprek over gelijkheid van kansen kan slechts resultaat hebben als beide partners in dit debat, mannen en vrouwen, er willen van uitgaan dat gelijkheid eigenlijk een communicerend vat is. Vrouwen ijveren voor de verbetering van hun maatschappelijke situatie, maar dit is geen eendimensionale strijd, geen eenrichtingsverkeer. Het is een maatschappelijk proces dat mensen in het algemeen aanbelangt. Het aandeel van mannen in dit debat is dus essentieel.

«Het is tijd dat mannen verantwoordelijkheid nemen. Vrouwen hebben reeds decennia lang alleen gevochten. Het is van overlevingsbelang voor deze samenleving.» om maar een man, de Nederlandse minister Melkert, te citeren tijdens zijn opmerkelijke toespraak voor de Vrouwenconferentie in Peking in september dit jaar. Het is in die geest van gedeelde verantwoordelijkheid dat wij over gelijke kansen tussen mannen en vrouwen moeten praten. Ik wens dit adviescomité dan ook alle succes toe.

Mijnheer Vandenbergh, de SP-fractie zal in elk geval een paritair samengestelde delegatie afvaardigen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Ceder.

De heer Ceder (Vl. Bl.) — Mijnheer de Voorzitter, enkele senatoren menen dat er een adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen moet worden opgericht. Als senatoren, over de partijgrenzen heen, samen willen beraadslagen over de vrouwenproblematiek of over de maatschappelijke verhoudingen tussen mannen en vrouwen, willen wij dat niet verhinderen. Wij hebben niettemin enkele bedenkingen bij het voorstel.

Wat bedoelt men met «gelijke kansen»? Wettelijk gezien hebben vrouwen in ons land dezelfde kansen als mannen.

Wanneer dit adviescomité zich wil buigen over het gebrek aan kansen voor vrouwen, moet men het dus noodzakelijk hebben over een gebrek aan kansen dat het gevolg is van maatschappelijke fenomenen of van een bepaalde mentaliteit bij zowel mannen als bij vrouwen.

In tegenstelling tot de andere partijen, zijn wij van mening dat het niet aan de overheid is om van bovenaf de maatschappelijke opvattingen over de rollen van mannen en vrouwen bij te sturen.

In de toelichting bij dit voorstel schrijft mevrouw de Bethune: «De thematiek van gelijke kansen en rol- en taakverdeling tussen mannen en vrouwen sluit aan bij de fundamentele maatschappelijke evoluties.» Dat is waar. Niemand zal ontkennen dat er in deze eeuw een belangrijke evolutie is geweest naar ontvoogding van de vrouw. De impuls daarvoor kwam echter zelden van de Staat zelf. De wetgevende macht heeft, terecht, steeds de maatschappelijke evolutie gevolgd, met als uiteindelijk resultaat de opheffing van alle wettelijke ongelijkheden van de vrouw.

Nu wil men blijkbaar een stap verder gaan: wat ervaren wordt als een te trage of zelfs stagnerende evolutie van de rollenpatronen moet worden versneld.

Het Vlaams Blok is van mening dat het niet de rol van de wetgever is om via allerlei initiatieven pogingen te ondernemen om de mentaliteit van de samenleving ten aanzien van de verhoudingen tussen mannen en vrouwen te veranderen. Er zijn tenslotte slechts twee mogelijkheden: ofwel is er een maatschappelijke evolutie naar volledige rollengelijkheid van mannen en vrouwen. Dan is het niet nodig, zelfs niet gewenst, dat de overheid ingrijpt. Ofwel is er geen maatschappelijke evolutie naar volledige gelijkschakeling van de rollen van mannen en vrouwen. Dan is elk overheidsoptreden om de maatschappij te bruskeren via dwangmaatregelen of positieve discriminatie uit den boze.

Een dergelijk optreden zou ruiken naar «Big Brother» of «Big Sister», zoals u wil. Het is niet aan de Staat om mannen of vrouwen te dwingen om anders te leven of te denken dan ze zelf willen.

Democratie impliceert dat men de maatschappelijke opvattingen niet via optreden van de Staat poogt te forceren. Wij zijn geen voorstander van onbemande camera's in elke huiskamer om te controleren of man en vrouw wel net evenveel koken, afwassen of schoonmaken. Het is ook niet aan de Staat om te bepalen welke echtgenoot gaat werken en welke echtgenoot eventueel thuisblijft.

Als de evolutie van deze democratische maatschappij in de richting gaat van volledige rollengelijkheid, goed. Indien niet, ook goed. Het is aan alle mannen en vrouwen op het terrein om te beslissen wat ze willen. «Big Sister» hebben ze niet nodig.

Er zijn ook praktische bezwaren tegen een Staat die maatregelen neemt om kunstmatig de aanwezigheid van vrouwen in bepaalde sectoren te vergroten. Dwangmaatregelen, zoals de verplichting om een zeker aantal personen van een bepaald geslacht op de verkiezingslijsten te zetten, kunnen de indruk doen ontstaan dat de verkozen vrouwen er geraakt zijn door een speciale wet, niet door hun bekwaamheid. Ik twijfel niet aan de bekwaamheid van vrouwen om aan politiek te doen. Positieve discriminatie en dwangmaatregelen geven een stigma aan de bekwame vrouwen. Ze geven precies het verkeerde signaal aan de bevolking. Het signaal dat hier vandaag weer wordt gegeven is dat vrouwen hulp van de Staat nodig hebben om ergens te werken. Bewijst men met al deze betutteling de vrouwen wel een goede dienst?

In de toelichting lees ik ook de overweging dat vrouwen slechts 22,5 pct. van deze Senaat uitmaken en dat daaraan toch iets moet worden gedaan. Blijkbaar gaat men er dan van uit dat het politieke bedrijf een hoogstaander, edeler en waardiger bezigheid is dan andere maatschappelijke functies. Ik durf dit niet met zekerheid bevestigen. Misschien schuilt de oplossing niet in een verplichte gelijkschakeling van mannen en vrouwen, maar in een herwaardering van bepaalde maatschappelijke taken, zoals de taak van de thuiswerkende ouder, een rol die traditioneel steeds werd waargenomen door de vrouw, maar waarin tegenwoordig steeds meer mannen zich inschakelen. Daar hebben wij geen enkel probleem mee.

Nog een laatste bemerking: er zijn heel wat ongelijkheden in ons land, waarvan de vermeende ongelijkheid tussen mannen en vrouwen er maar één is. Er is ook de ongelijkheid tussen senioren en andere burgers. Er is ook de ongelijkheid tussen Walen en Vlamingen, soms zelfs wettelijk vastgelegd. Er is de discriminatie tussen mensen met politiek correcte opvattingen en mensen, zoals ik, met politiek niet-correcte opvattingen. Deze ongelijkheden en discriminaties verdienen op het einde van deze eeuw evenveel of meer aandacht dan de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen.

Dit Adviescomité voor gelijke kansen voor mannen en vrouwen lijkt mij dan ook meer een ritueel, een politiek verplicht nummertje. De regels van dit ritueel impliceren blijkbaar dat dit voorstel enkel ondertekend mag worden door vrouwen en dat de betreffende commissie enkel zal worden gevuld met vrouwen. Ik zie niet in waarom dat zo moet zijn. Ik begrijp ook niet waarom de vrouwelijke senatoren zich lenen tot dit ritueel, waarin zij weer eens door hun partij gemobiliseerd worden om te tonen hoe vrouwvriendelijk die wel is.

Misschien is dit wel normaal: verstoken van grote beslissingsmacht of controlemogelijkheden zal de Senaat wel noodzakelijk een tempel van rituelen, lippendienst en geloofsbelijdenissen worden.

Wij zullen ons niet verzetten tegen dit adviescomité, maar twijfelen zowel aan de noodzakelijkheid als aan het nut ervan. Om deze redenen zal onze fractie zich onthouden.

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt in de beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion, je la déclare close.

De tekst van het voorstel luidt:

In titel V van het Reglement van de Senaat wordt een hoofdstuk *Ibis* ingevoegd, onder het opschrift «Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen», met een artikel *77bis*, luidende:

«Art. 77bis. 1. Na iedere vernieuwing van de Senaat benoemt de vergadering voor de gehele zittingstermijn uit haar midden een Adviescomité dat belast is met het onderzoek van de aangelegenheden die de gelijke kansen voor vrouwen en mannen betreffen.

Het is samengesteld uit vijftien leden die worden aangewezen op de wijze bepaald in artikel 21.

2. Het comité benoemt onder zijn leden, voor de duur van de zitting een voorzitter, een eerste ondervoorzitter en een tweede ondervoorzitter.

3. Het lid van het comité dat een vergadering niet kan bijwonen, kan zich laten vervangen door een lid van zijn of haar fractie. Het lid stelt de voorzitter van die vervanging in kennis.

4. Het comité heeft tot taak, op verzoek van de voorzitter van de Senaat overeenkomstig het bepaalde in artikel 24 of op eigen initiatief, adviezen te verstrekken betreffende de gelijke kansen voor vrouwen en mannen.

5. Voor het overige, en binnen de perken van de in deze bepaling omschreven bevoegdheden, regelt het comité zijn werkzaamheden en beraadslaagt het overeenkomstig de bepalingen die op de vaste commissies van toepassing zijn.»

Il est inséré dans le titre V du Règlement du Sénat un chapitre IIbis, intitulé «Du Comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes» et comprenant un article 77bis, rédigé comme suit:

«Art. 77bis. 1. Après chaque renouvellement du Sénat, l'assemblée nomme en son sein, pour la durée de la législature, un Comité d'avis chargé d'examiner les questions relatives à l'égalité des chances entre les femmes et les hommes.

Il est composé de quinze membres, qui sont désignés de la manière prévue à l'article 21.

2. Le comité nomme en son sein, pour la durée de la session, un président, un premier vice-président et un deuxième vice-président.

3. Le membre du comité empêché d'assister à une réunion peut se faire remplacer par un membre de son groupe. Il en informe le président.

4. Le comité a pour mission de donner des avis sur les questions relatives à l'égalité des chances entre les femmes et les hommes, soit à la demande du président du Sénat, conformément aux dispositions de l'article 24, soit de sa propre initiative.

5. Pour le surplus, et dans les limites des attributions que lui reconnaît la présente disposition, le comité organise ses travaux et délibère conformément aux dispositions applicables aux commissions permanentes.»

De Voorzitter. — We stemmen zo dadelijk over het voorstel.

Il sera procédé tout à l'heure au vote sur la proposition.

ORDRE DES TRAVAUX

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

M. le Président. — Mesdames, messieurs, le Bureau vous propose pour la semaine prochaine l'ordre du jour suivant.

Mercredi 29 novembre 1995 à 14 heures 30.

1. Proposition de résolution relative à l'organisation à Bruxelles du seizième salon des armements de technique de pointe par l'AFCEA (Armed Forces Communications and Electronics Association).

2. Proposition de loi visant au contrôle de l'application des résolutions de la Conférence mondiale sur les femmes réunie à Pékin du 4 au 14 septembre 1995.

3. Proposition de résolution relative à la détention et à l'usage d'armes laser aveuglantes.

4. Demandes d'explications:

a) De M. De Decker au Premier ministre sur «le vote malencontreux exprimé par la Belgique à la Commission des Nations unies sur la sécurité internationale et le désarmement, à l'occasion de l'examen du projet de résolution relatif aux essais nucléaires»;

b) De M. Goovaerts au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «l'émission de l'emprunt dit 'Philippe XVII' »;

c) De M. Coene au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «la fixation des modalités du dernier emprunt d'État».

Jeudi 30 novembre 1995, le matin à 10 heures.

Pour mémoire:

Projet de loi relative à la prorogation de certains baux à loyer.

L'après-midi à 15 heures.

1. Prise en considération de propositions.

2. Questions orales.

À partir de 16 heures 30:

a) Votes nominatifs sur l'ensemble des propositions dont la discussion est terminée.

b) Vote sur les motions déposées en conclusion des demandes d'explications de M. Destexhe au Premier ministre, de MM. Anciaux, Bourgeois et Mme Lizin au ministre de la Défense nationale, développées le 23 novembre 1995 en réunion publique de la commission des Affaires étrangères.

Dames en heren, het Bureau stelt voor aanstaande week de volgende agenda voor.

Woensdag 29 november 1995 om 14 uur 30.

1. Voorstel van resolutie betreffende de organisatie te Brussel van de zestiende hoogtechnologische wapenbeurs AFCEA (Armed Forces Communications and Electronics Association).

2. Wetsvoorstel strekkende tot controle op de toepassing van de resoluties van de Wereldvrouwenconferentie die van 4 tot 14 september 1995 in Peking heeft plaatsgehad.

3. Voorstel van resolutie betreffende het bezit en het gebruik van blindmakende laserwapens.

4. Vragen om uitleg:

a) Van de heer De Decker tot de Eerste minister over «de ongelukkige stem die België heeft uitgebracht in de Commissie van de Verenigde Naties voor internationale veiligheid en ontwapening, ter gelegenheid van het onderzoek van het ontwerp van resolutie over de kernproeven»;

b) Van de heer Goovaerts tot de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de uitgifte van de zogenaamde lening 'Philippe XVII' »;

c) Van de heer Coene tot de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de vaststelling van de modaliteiten van de jongste staatslening».

Donderdag 30 november 1995, 's ochtends om 10 uur.

Pro memorie:

Wetsontwerp betreffende de verlenging van bepaalde huur-overeenkomsten.

's Namiddags om 15 uur.

1. Inoverwegingneming van voorstellen.

2. Mondelinge vragen.

Vanaf 16 uur 30:

a) Naamstemming over het geheel van de afgehandelde wetsvoorstellen.

b) Stemming over de moties ingediend tot besluit van de vragen om uitleg van de heer Destexhe tot de Eerste minister, van de heren Anciaux, Bourgeois en mevrouw Lizin tot de minister van Landsverdediging, gesteld op 23 november 1995 in openbare vergadering van de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

Is de Senaat het eens met deze regeling van de werkzaamheden ?
Le Sénat est-il d'accord sur cet ordre des travaux ?
(*Assentiment.*)

Dan is hiertoe besloten.

Il en est ainsi décidé.

WETSVORSTEL STREKKENDE TOT DE BESPOEDIGING
VAN DE PROCEDURE VOOR HET HOF VAN CASSATIE

Stemming

PROPOSITION DE LOI VISANT À ACCÉLÉRER
LA PROCÉDURE DEVANT LA COUR DE CASSATION

Vote

De Voorzitter. — Dames en heren, wij moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsvoorstel strekkende tot de bespoediging van de procedure voor het Hof van cassatie.

Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble de la proposition de loi visant à accélérer la procédure devant la Cour de cassation.

Het woord is aan de heer Anciaux voor een stemverklaring.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de Voorzitter, de Volksuniefractie zal zowel het wetsvoorstel strekkende tot de bespoediging van de procedure voor het Hof van cassatie als het voorstel tot invoeging in het Reglement van de Senaat van een artikel 77bis, houdende oprichting van een Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen, van ganser harte goedkeuren.

Mijn enige frustratie bij het tweede voorstel is dat de initiatiefnemers de «feministen» onder de mannen niet gevraagd hebben dit voorstel mee te ondertekenen, maar dat vergeef ik hen graag.

De Voorzitter. — De stemming begint.

Le vote commence.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan over het wetsvoorstel in zijn geheel.

Il est procédé au vote nominatif sur l'ensemble de la proposition de loi.

64 leden zijn aanwezig.

64 membres sont présents.

Allen stemmen ja.

Tous votent oui.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Il sera transmis à la Chambre des représentants.

Aan de stemming hebben deelgenomen :

Ont pris part au vote :

MM. Anciaux, Bock, Boutmans, Mme Bribosia-Picard, MM. Buelens, Busquin, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Ceder, Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, Daras, Mmes Dardenne, de Bethune, Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, Devolder, D'Hooghe Mme Dua, MM. Erdman, Foret, Goovaerts, Goris, Happart, Hatry, Hazette, Hostekint, Hotyat, Jonckheer, Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, M. Mahoux, Mmes Mayence-Goossens, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Raes, Santkin, Mme Sémer, M. Swaelen, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, MM. Van Hauthem, Vergote, Verhofstadt, Verreycken, Weyts et Mme Willame-Boonen.

VOORSTEL TOT INVOEGING IN HET REGLEMENT VAN
DE SENAAT VAN EEN ARTIKEL 77BIS, HOUDENDE
OPRICHTING VAN EEN ADVIESCOMITÉ VOOR GE-
LIJKE KANSEN VOOR VROUWEN EN MANNEN

Stemming

PROPOSITION TENDANT À INSÉRER DANS LE RÈGLE-
MENT DU SÉNAT UN ARTICLE 77BIS, INSTITUANT UN
COMITÉ D'AVIS POUR L'ÉGALITÉ DES CHANCES
ENTRE LES FEMMES ET LES HOMMES

Vote

De Voorzitter. — Dames en heren, wij moeten ons nu uitspreken over het voorstel tot invoeging in het Reglement van de Senaat van een artikel 77bis, houdende oprichting van een Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen.

Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble de la proposition tendant à insérer dans le Règlement du Sénat un article 77bis, instituant un Comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes.

Ik breng het voorstel in stemming.

Je mets aux voix la proposition.

— Dit voorstel, bij zitten en opstaan in stemming gebracht, wordt aangenomen. Het Vlaams Blok onthoudt zich.

Cette proposition, mise aux voix par assis et levée, est adoptée. Le Vlaams Blok s'abstient.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER VERGOTE AAN DE
MINISTER VAN LANDBOUW EN DE KLEINE EN
MIDDELGROTE ONDERNEMINGEN OVER «DE CRISIS
IN DE TUINBOUWSECTOR»

Stemming over de motie

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. VERGOTE AU MI-
NISTRE DE L'AGRICULTURE ET DES PETITES ET
MOYENNES ENTREPRISES SUR «LA CRISE DANS LE
SECTEUR HORTICOLE»

Vote sur la motion

De Voorzitter. — Dames en heren, wij moeten ons nu uitspreken over de motie, in de openbare vergadering van de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden ingediend tot besluit van de vraag om uitleg van de heer Vergote aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen over «de crisis in de tuinbouwsector».

Mesdames, messieurs, nous devons nous prononcer sur la motion déposée en réunion publique de la commission des Finances et des Affaires économiques en conclusion de la demande d'explications de M. Vergote au ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises sur «la crise dans le secteur horticole».

De motie, ingediend door de heren Vergote, Loones en Coene luidt :

«De Senaat,

Gehoord de vraag om uitleg van de heer Fons Vergote en het antwoord van de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen,

Overwegende dat de Belgische tuinbouwers worden geconfronteerd met financiële problemen ten gevolge van de lage veilingprijzen voor hun produkten,

Gegeven de Europese steunmaatregelen ten gunste van de Spaanse tuinbouwers en de vermoedelijke financiële steun door Spanje aan zijn tuinders die leiden tot zware intracommunautaire concurrentie,

Overwegende dat de Belgische siertelers concurrentienadelen ondervinden ten gevolge van het vigerende hoge BTW-tarief in vergelijking met het BTW-tarief in een aantal buurlanden,

Vraagt de federale Regering om binnen haar bevoegdheden concrete maatregelen op korte en middellange termijn uit te werken om de Belgische tuinbouw te redden,

Een verlaging van de arbeidskosten en een aanvaardbare regeling inzake seizoenarbeid voor de tuinbouw te overwegen,

Het vigerende BTW-tarief voor de sierteelt te verlagen van 20,5 naar 6 pct. in afwachting van een Europese harmonisering van de BTW-tarieven voor de sierteelt,

Aan te dringen bij de Europese Commissie om duidelijkheid te scheppen over het bedrag dat sinds de toetreding van Spanje tot de Europese Unie werd uitgekeerd en over het bedrag dat voor de periode van nu tot en met 1999 in de EU-begroting is geprogrammeerd voor de ondersteuning en de herstructurering van de Spaanse tuinbouwsector,

Aan te dringen bij de Europese Commissie om te onderzoeken in welke mate Spanje nationale steun heeft geboden aan zijn tomatenkwekers.»

«Le Sénat,

Ayant entendu la demande d'explication de M. Fons Vergote et la réponse du ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises,

Considérant que les horticulteurs belges sont confrontés à des problèmes financiers en raison des prix trop bas offerts pour leurs produits,

Vu les mesures d'aide européenne en faveur des horticulteurs espagnols et l'aide financière probable de l'Espagne à ses horticulteurs qui provoque une grave concurrence intracommunautaire,

Considérant que les cultivateurs belges de plantes d'ornement subissent un désavantage concurrentiel en raison de notre taux de TVA plus élevé que chez certains de nos voisins,

Demande au Gouvernement fédéral, dans le cadre de ses compétences, d'élaborer des mesures concrètes à court et à moyen terme pour sauver l'horticulture belge,

De prendre en considération une réduction du coût salarial et une réglementation acceptable en matière de travail saisonnier pour le secteur horticole,

De réduire le taux de TVA pour le secteur des plantes d'ornement de 20,5 à 6 p.c. en attendant une harmonisation européenne des taux de TVA pour ce secteur,

D'insister pour que la Commission européenne fasse la clarté au sujet du montant qui a été payé depuis l'adhésion de l'Espagne à l'Union européenne et du montant programmé dans le budget de l'Union européenne jusqu'à 1999 pour le soutien et la restructuring du secteur horticole espagnol,

D'insister auprès de la Commission européenne pour que soit étudié dans quelle mesure l'Espagne aurait offert une aide nationale aux producteurs de tomates.»

Het woord is aan de heer Vergote voor een stemverklaring.

De heer Vergote (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, de Belgische tuinbouw, in het bijzonder de tomatensector en de sierteeltsector, wordt vandaag geconfronteerd met de zwaarste crisis sinds de Tweede Wereldoorlog. Dit leidt tot vermogensbeslag, bedrijfs-sluitingen en faillissementen. De toekomst van de hele glastuinbouw staat op het spel. Voor de sierteeltsector is een BTW-verlaging van 20,5 pct. naar 6 pct. een absolute voorwaarde om te overleven.

De tomatensector wordt geconfronteerd met een groot aantal problemen: ten eerste, prijsdalingen en omzetverlies tot 35 pct.; ten tweede, concurrentievervalsing, veroorzaakt door de Europese steun aan Spanje; ten derde, een belangrijk exportverlies op onze twee belangrijkste exportmarkten, Frankrijk en Duitsland, ten gevolge van de Spaanse dumpingprijzen; ten vierde, het nieuwe associatieakkoord met Marokko dat dit land toelaat bijkomend 15 000 ton verse tomaten te leveren op de Europese markt.

Met deze motie vragen wij de Belgische Regering dat zij de nodige maatregelen zou treffen om onze tuinbouw te redden; dat zij het BTW-tarief voor de sierteelt zou verlagen tot 6 pct. en ten slotte dat zij duidelijkheid zou scheppen in de Europese subsidie-stroom naar de Spaanse tuinders.

In naam van de VLD-fractie doe ik een oproep tot alle collega's om onze motie goed te keuren en meer specifiek tot de collega's van de CVP, die onlangs het bezoek hebben gekregen van een vertegenwoordiging van de Boerenbond en verklaard hebben hun eisen te ondersteunen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Anciaux voor een stemverklaring.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de Voorzitter, ik sluit mij volmondig aan bij het verzoek van de VLD-fractie.

De verlaging van het BTW-tarief naar 6 pct. is een absolute noodzaak om de sierteelt te kunnen redden.

Ik wil de leden van de CVP-fractie erop wijzen dat hun voorzitter, Johan Van Hecke, zich uitdrukkelijk voorstander heeft verklaard van deze verlaging.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer D'Hooghe voor een stemverklaring.

De heer D'Hooghe (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, de CVP zal deze motie niet goedkeuren, niet omdat wij geen oog zouden hebben voor de moeilijkheden waarin de tuinbouwsector zich bevindt, noch omdat wij bepaalde maatregelen niet opportuun zouden achten, integendeel. Heel wat leden van onze fractie werden inderdaad aangezocht om aan te dringen op maatregelen.

De motie is echter ten dele achterhaald, omdat er reeds een en ander is gebeurd. Bovendien is de federale overheid voor een aantal thema's niet of slechts gedeeltelijk bevoegd. Maatregelen werden genomen om de scheeftrekkingen in de concurrentieverhouding te verhelpen. De federale Regering heeft 800 miljoen uitgetrokken, gespreid over drie jaar, om de devaluatie van de escudo en de peseta te compenseren. Er werden eveneens maatregelen getroffen om voor de lopende leningen van vóór 31 maart 1992 uitstel van aflossing toe te staan. Over een verlaging van de arbeidskosten heeft de minister in zijn toelichting in de commissie verklaard dat hij overleg pleegt met de minister van Tewerkstelling en Arbeid en dat in overleg met de sociale partners voor 1996 maatregelen zullen worden getroffen. De minister zette eveneens uiteen dat hij bij de Europese Commissie een procedure heeft ingezet om vooral Duitsland en Nederland ertoe te brengen de normale BTW-tarieven toe te passen. Bovendien is een verlaging van de BTW-tarieven een Europese communautaire aangelegenheid waarover met eenparigheid moet worden beslist.

Om al deze redenen zal de CVP-fractie deze motie niet steunen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Wij gaan nu over tot de stemming.

Nous passons au vote.

M Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le Président, je demande le vote nominatif.

M. le Président. — Cette demande est-elle appuyée? (*Plus de quatre membres se lèvent.*)

Le vote nominatif étant régulièrement demandé, il va y être procédé.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

62 leden zijn aanwezig.

62 membres sont présents.

36 stemmen neen.

36 votent non.

22 stemmen ja.

22 votent oui.

4 onthouden zich.

4 s'abstiennent.

Derhalve is de motie niet aangenomen.
En conséquence, la motion n'est pas adoptée.

Neen hebben gestemd:
Ont voté non:

M. Bourgeois, Mme Bribosia-Picard, MM. Busquin, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mmes de Bethune, Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hostekint, Hotyat, Lallemand, Mme Lizin, M. Mahoux, Mme Merchiers, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Swaelen, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ja hebben gestemd:
Ont voté oui:

MM. Anciaux, Bock, Buelens, Ceder, Coene, Mme Cornet d'Elzies, MM. Coveliers, Desmedt, Destexhe, Devolder, Foret, Goovaerts, Goris, Hatry, Hazette, Mmes Leduc, Mayence-Goossens, Nelis-Van Liedekerke, MM. Raes, Van Hauthem, Vergote et Verhofstadt.

Onthouden hebben zich:
Se sont abstenus:

MM. Boutmans, Daras, Mme Dardenne et M. Jonckheer.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER LOONES AAN DE MINISTER VAN LANDBOUW EN DE KLEINE EN MIDDELGROTE ONDERNEMINGEN OVER «DE ACUTE CRISIS IN DE VLAAMSE ZEEVISSERIJ EN DE MAATREGELLEN OP KORTE TERMIJN»

Stemming over de motie

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. LOONES AU MINISTRE DE L'AGRICULTURE ET DES PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES SUR «LA CRISE AIGÛE DANS LA PÊCHE MARITIME FLAMANDE ET LES MESURES À COURT TERME»

Vote sur la motion

De Voorzitter. — Dames en heren, wij moeten ons nu uitspreken over de motie ingediend door de heren Loones en Vergote op 8 november 1995 in openbare vergadering van de commissie voor de Financiën en de Economische Angelegenheden tot besluit van de vraag om uitleg van de heer Jan Loones aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen over «de acute crisis in de Vlaamse zeevisserij en de maatregelen op korte termijn».

Mesdames, messieurs, nous devons nous prononcer sur la motion déposée par MM. Loones et Vergote le 8 novembre 1995 en réunion publique de la commission des Finances et des Affaires économiques en conclusion de la demande d'explications de M. Jan Loones au ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises sur «la crise aigüe dans la pêche maritime flamande et les mesures à court terme».

De motie luidt:
«De Senaat,

Gehoord de vraag om uitleg van de heer Jan Loones en het antwoord van de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen,

Vraagt de federale Regering dringend de nodige maatregelen te nemen tot ondersteuning, structureel en financieel, van de Vlaamse zeevisserijsector.»

«Le Sénat,

Ayant entendu la demande d'explications de M. Jan Loones et la réponse du ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises,

Invite instamment le Gouvernement fédéral à prendre les mesures structurelles et financières nécessaires au soutien du secteur de la pêche maritime flamande.»

Het woord is aan de heer Anciaux voor een stemverklaring.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de Voorzitter, voor zover mijn fractievoorzitter mij heeft ingelicht, kan ik u zeggen dat deze motie tot stand kwam onder meer na raadpleging van leden van de meerderheid. Het is dan ook een vrij voorzichtige motie die aandringt op het nemen van dringende maatregelen. Ik hoop dat zij voorzichtig genoeg is, zodat alle fracties, en ten minste de Vlaamse, ze kunnen steunen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Coveliers voor een stemverklaring.

De heer Coveliers (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, deze motie is inderdaad zo algemeen dat men er moeilijk tegen kan zijn. Zij vraagt de Regering dringend de nodige maatregelen te nemen voor een structurele en financiële ondersteuning van de Vlaamse zeevisserijsector. Ik kan mij moeilijk indenken dat men tegen een dergelijke algemene vraag kan zijn.

De Voorzitter. — Wij gaan over tot de stemming.

Nous passons au vote.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

61 leden zijn aanwezig.

61 membres sont présents.

36 stemmen neen.

36 votent non.

18 stemmen ja.

18 votent oui.

7 onthouden zich.

7 s'abstiennent.

Derhalve is de motie niet aangenomen.

En conséquence, la motion n'est pas adoptée.

Neen hebben gestemd:
Ont voté non:

M. Bourgeois, Mme Bribosia-Picard, MM. Busquin, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mmes de Bethune, Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hostekint, Hotyat, Lallemand, Mme Lizin, M. Mahoux, Mme Merchiers, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Swaelen, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ja hebben gestemd:
Ont voté oui:

MM. Anciaux, Boutmans, Buelens, Ceder, Coene, Coveliers, Daras, Mme Dardenne, MM. Devolder, Goovaerts, Goris, Jonckheer, Mmes Leduc, Nelis-Van Liedekerke, MM. Raes, Van Hauthem, Vergote et Verhofstadt.

Onthouden hebben zich:
Se sont abstenus:

M. Bock, Mme Cornet d'Elzies, MM. Desmedt, Destexhe, Foret, Hatry et Hazette.

VOORSTELLEN

*Inoverwegingneming**Mededeling van de Voorzitter*

PROPOSITIONS

*Prise en considération**Communication de M. le Président*

De Voorzitter. — Er werden geen opmerkingen gemaakt betreffende de inoverwegingneming van de voorstellen waarvan sprake bij het begin van onze vergadering. Ik veronderstel dus dat de Senaat het eens is met de voorstellen van het Bureau.

Aucune observation n'ayant été formulée quant à la prise en considération des propositions dont il a été question au début de la séance, puis-je considérer qu'elles sont renvoyées aux diverses commissions compétentes? (*Assentiment.*)

Dan zijn de voorstellen in overweging genomen en naar de aangeduide commissies verwezen.

Ces propositions sont donc prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées.

De lijst van die voorstellen, met opgave van de commissies waarnaar ze zijn verwezen, verschijnt als bijlage bij de *Parlementaire Handelingen* van vandaag.

La liste des propositions, avec indication des commissions auxquelles elles sont renvoyées, paraîtra en annexe aux *Annales parlementaires* de la présente séance.

PROJET DE LOI — INDIENING

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Le Gouvernement a déposé un projet de loi portant assentiment à l'Accord entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la république du Chili concernant l'encouragement et la protection réciproques des investissements, et du protocole, signés à Bruxelles le 15 juillet 1992.

De Regering heeft ingediend een wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Chili inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, en van het protocol, ondertekend te Brussel op 15 juli 1992.

Ce projet de loi sera imprimé et distribué.

Dit ontwerp van wet zal worden gedrukt en rondgedeeld.

Il a été renvoyé à la commission des Affaires étrangères.

Het werd verwezen naar de commissie voor Buitenlandse Aangelegenheden.

VOORSTELLEN — PROPOSITIONS

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De volgende wetsvoorstellen werden ingediend:

1° Door de heer Caluwé, betreffende de opheffing van de wet van 16 juli 1973 waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt;

Les propositions de loi ci-après ont été déposées:

1° Par M. Caluwé, abrogeant la loi du 16 juillet 1973 garantissant la protection des tendances idéologiques et philosophiques;

2° Door de heer Daras, strekkende om de algemeen belastings-telsel toe te passen op de dividenden die intercommunale verenigingen aan binnenlandse vennootschappen uitkeren;

2° Par M. Daras, visant à appliquer le régime fiscal commun aux dividendes versés par des intercommunales à des sociétés résidentes;

3° Door de heer Destexhe, tot wijziging van het Kiestwetboek ten einde Belgen die in het buitenland verblijven in staat te stellen deel te nemen aan parlementsverkiezingen;

3° Par M. Destexhe, modifiant le Code électoral en vue de permettre aux Belges résidant à l'étranger de participer aux élections législatives;

4° Door mevrouw Thijs, tot wijziging van de provinciewet, van de wet van 19 juli 1976 tot instelling van een verlof voor de uitoefening van een politiek mandaat en van de wet van 18 september 1986 tot instelling van een politiek verlof voor de personeelsleden van de overheidsdiensten;

4° Par Mme Thijs, modifiant la loi provinciale, la loi du 19 juillet 1976 instituant un congé pour l'exercice d'un mandat politique et la loi du 18 septembre 1986 instituant le congé politique pour les membres du personnel des services publics;

5° Door de heer Goris, tot opheffing van artikel 72 van de wet van 18 germinal jaar X (8 april 1802) betreffende de organisatie der erediensten;

5° De M. Goris, portant abrogation de l'article 72 de la loi du 18 germinal an X (8 avril 1802) relative à l'organisation des cultes;

6° Door de heer Desmedt, strekkende om leegstaande onroerende goederen op de markt van de huurwoningen te brengen ten einde te kunnen voldoen aan de vraag naar woongelegenheden;

6° De M. Desmedt, relative à l'introduction dans le marché locatif des biens immobiliers inoccupés en vue de satisfaire aux demandes en matière de logement;

7° Door mevrouw Merchiers, tot instelling van een instapregeling voor samenwonenden.

7° De Mme Merchiers, instituant l'union civile.

De heer Verreycken heeft ingediend een voorstel tot wijziging van artikel 67 van het Reglement van de Senaat.

M. Verreycken a déposé une proposition modifiant l'article 67 du Règlement du Sénat.

Deze voorstellen zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Ces propositions seront traduites, imprimées et distribuées.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

Voorts heeft de heer Goris ingediend een voorstel van resolutie betreffende een wettelijk kader voor burgerwachtinitiatieven.

Par ailleurs, M. Goris a déposé une proposition de résolution tendant à créer un cadre légal pour les initiatives en matière de gardes civiles.

De heer Destexhe heeft ingediend een voorstel van verklaring tot herziening van artikel 167 van de Grondwet om de verdragen van de Europese Unie bij referendum te laten bekrachtigen.

M. Destexhe a déposé une proposition de déclaration de révision de l'article 167 de la Constitution, en vue de permettre la ratification des traités de l'Union européenne par voie de referendum.

De heer Olivier heeft ingediend:

1° Een voorstel van verklaring tot herziening van artikel 66 van de Grondwet;

M. Olivier a déposé:

1° Une proposition de déclaration de révision de l'article 66 de la Constitution;

2° Een voorstel van verklaring tot herziening van artikel 71 van de Grondwet;

2° Une proposition de déclaration de révision de l'article 71 de la Constitution;

3° Een voorstel van verklaring tot herziening van titel III, hoofdstuk IV, van de Grondwet, om een artikel 118bis in te voegen betreffende het vrij verkeer op de verkeerswegen voor de leden van de Gewest- en Gemeenschapsraden.

3° Une proposition de déclaration de révision du titre III, chapitre IV, de la Constitution, en vue d'y insérer un article 118bis relatif à l'octroi d'un libre parcours sur les voies de communication aux membres des Conseils de Communauté et de Région.

Deze voorstellen zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Ces propositions seront traduites, imprimées et distribuées.

Ze worden verwezen naar de commissie voor de Institutionele Aangelegenheden.

Elles seront renvoyées à la commission des Affaires institutionnelles.

DEMANDES D'EXPLICATIONS — VRAGEN OM UITLEG

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Le Bureau a été saisi des demandes d'explications suivantes :

1. De M. Destexhe au Premier ministre sur «l'assassinat des Casques bleus belges et la préparation du génocide au Rwanda»;

Het Bureau heeft de volgende vragen om uitleg ontvangen :

1. Van de heer Destexhe aan de Eerste minister over «de moord op de Belgische Blauwhelmen en de voorbereiding van de volkenmoord in Ruanda»;

— Renvoi à la commission des Affaires étrangères (réunion publique).

Verwezen naar de commissie voor Buitenlandse Aangelegenheden (openbare vergadering).

2. De M. Anciaux au ministre de la Justice sur «l'enquête et éventuellement son boycott, sur les tueurs du Brabant wallon et les nouvelles révélations dans cette affaire»;

2. Van de heer Anciaux aan de minister van Justitie over «het onderzoek en eventuele boycot ervan, naar de Bende van Nijvel en nieuwe onthullingen ter zake»;

— Renvoi à la commission de la Justice (réunion publique).

Verwezen naar de commissie voor de Justitie (openbare vergadering).

3. De M. Anciaux au ministre de la Défense nationale sur «l'enquête relative à la responsabilité de militaires et d'instances civiles et politiques belges dans le meurtre de 10 paras belges et de centaines de milliers de Tutsi au cours des premiers mois de 1994»;

3. Van de heer Anciaux aan de minister van Landsverdediging over «het onderzoek naar de verantwoordelijkheid van Belgische militairen, burgerlijke of politieke instanties bij de moord op 10 Belgische para's en honderduizenden Tutsi's in de eerste maanden van 1994»;

Jointe à la demande d'explications n° 15 de M. Destexhe.

Wordt gevoegd bij de vraag om uitleg nr. 15 van de heer Destexhe.

— Renvoi à la commission des Affaires étrangères (réunion publique).

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden (openbare vergadering).

4. De Mme Dardenne au ministre des Affaires étrangères sur «la réaction de la Belgique suite à l'exécution de neuf opposants de la cause ogonie au Nigéria»;

4. Van mevrouw Dardenne aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de reactie van België na de executie van negen Ogonie-activisten in Nigeria»;

— Renvoi à la commission des Affaires étrangères (réunion publique).

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden (openbare vergadering).

5. De M. Bourgeois au ministre de la Défense nationale sur «le génocide au Rwanda et l'échec de la collecte d'informations»;

5. Van de heer Bourgeois aan de minister van Landsverdediging over «de genocide in Ruanda en de falende informatievergaring»;

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1995-1996
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1995-1996

Jointe à la demande d'explications n° 15 de M. Destexhe.

Wordt gevoegd bij de vraag om uitleg nr. 15 van de heer Destexhe.

— Renvoi à la commission des Affaires étrangères (réunion publique).

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden (openbare vergadering).

6. De M. Coveliers au ministre de la Justice sur «le contenu et l'ampleur des mesures annoncées par le ministre le 20 novembre 1995 concernant l'enquête sur les tueurs du Brabant»;

6. Van de heer Coveliers aan de minister van Justitie over «de inhoud en de omvang van de maatregelen aangekondigd door de minister op 20 november 1995 in verband met het onderzoek naar de Bende van Nijvel»;

Jointe à la demande d'explications n° 16 de M. Anciaux.

Wordt gevoegd bij de vraag om uitleg nr. 16 van de heer Anciaux.

— Renvoi à la commission de la Justice (réunion publique).

Verwezen naar de commissie voor de Justitie (openbare vergadering).

7. De Mme Lizin au ministre de la Défense nationale sur «le traitement et l'analyse des informations préalables et pendant le génocide du Rwanda et l'assassinat des para-commandos»;

7. Van mevrouw Lizin aan de minister van Landsverdediging over «de behandeling en de analyse van de informatie die vóór en ten tijde van de genocide in Ruanda en bij de moord op de para-commando's werd verstrekt»;

Jointe à la demande d'explications n° 15 de M. Destexhe.

Wordt gevoegd bij de vraag om uitleg nr. 15 van de heer Destexhe.

— Renvoi à la commission des Affaires étrangères (réunion publique).

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden (openbare vergadering).

8. De M. De Decker au Premier ministre sur «le vote malencontreux exprimé par la Belgique à la Commission des Nations unies sur la sécurité internationale et le désarmement, à l'occasion de l'examen du projet de résolution relatif aux essais nucléaires»;

8. Van de heer De Decker aan de Eerste minister over «de ongelukkige stem die België heeft uitgebracht in de Commissie van de Verenigde Naties voor internationale veiligheid en ontwapening, ter gelegenheid van het onderzoek van het ontwerp van resolutie over de kernproeven»;

— Renvoi à la séance plénière.

Verwezen naar de plenaire vergadering.

9. De M. Goovaerts au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «l'émission de l'emprunt dit 'Philippe XVII' »;

9. Van de heer Goovaerts aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de uitgifte van de zogenaamde lening 'Philippe XVII' »;

— Renvoi à la séance plénière.

Verwezen naar de plenaire vergadering.

10. De M. Anciaux au Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et au ministre de la Justice sur «le décès suspect d'un adolescent de 16 ans, arrêté et enfermé pour usage de cannabis»;

10. Van de heer Anciaux aan de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken en aan de minister van Justitie over «het verdacht overlijden van een 16-jarige na het oppakken en opsluiten wegens cannabisgebruik»;

— Renvoi à la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives.

Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden.

11. De M. Coene au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «la fixation des modalités du dernier emprunt d'État».

11. Van de heer Coene aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de vaststelling van de modaliteiten van de jongste staatslening».

Jointe à la demande d'explications n° 23 de M. Goovaerts.

Wordt gevoegd bij de vraag om uitleg nr. 23 van de heer Goovaerts.

— Renvoi à la séance plénière.

Verwezen naar de plenaire vergadering.

Dames en heren, onze agenda voor vandaag is afgewerkt.

Notre ordre du jour est ainsi épuisé.

De Senaat vergadert opnieuw woensdag 29 november 1995 om 14 uur 30.

Le Sénat se réunira le mercredi 29 novembre 1995 à 14 heures 30.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten om 17 h 40 m.)

(La séance est levée à 17 h 40 m.)

BIJLAGE — ANNEXE

Inoverwegingneming — Prise en considération

Lijst van de in overweging genomen voorstellen:

Liste des propositions prises en considération:

A. Wetsvoorstellen:

Betreffende de levering aan het openbare net van elektriciteit opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen (van mevrouw Dardenne c.s.);

A. Propositions de loi:

Relative à la fourniture au réseau public de courant électrique, produit à partir des sources d'énergie renouvelables (de Mme Dardenne et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Finances et des Affaires économiques.

Tot instelling van een vaste boekenprijs (van de heer Vandembroeke);

Établissant un prix fixe pour les livres (de M. Vandembroeke);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Finances et des Affaires économiques.

Tot oprichting van een Koninklijke School voor Bestuurskunde (van de heer De Decker);

Portant création d'une École royale d'administration (de M. De Decker);

— Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden.

Renvoi à la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives.

Tot wijziging en aanvulling van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende de medeëigendom (van de heer Goovaerts);

Modifiant et complétant les dispositions du Code civil relatives à la copropriété (de M. Goovaerts);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

Tot wijziging van artikel 22 van de wet van 3 januari 1933 op de vervaardiging van, de handel in en het dragen van wapens en op de handel in munitie, inzake het stockeren en vernietigen van anti-personenmijnen en valstrikmijnen of soortgelijke mechanismen (van de heer Anciaux);

Modifiant l'article 22 de la loi du 3 janvier 1933 relative à la fabrication, au commerce et au port des armes et au commerce des munitions, en ce qui concerne le stockage et la destruction des mines antipersonnel et pièges ou dispositifs de même nature (de M. Anciaux);

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Affaires étrangères.

Tot opheffing van de wet van 16 juli 1973 waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt (van de heer Caluwé c.s.);

Abrogeant la loi du 16 juillet 1973 garantissant la protection des tendances idéologiques et philosophiques (de M. Caluwé et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Institutionele Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Affaires institutionnelles.

Stekkende om het algemeen belastingstelsel toe te passen op de dividenden die intercommunale verenigingen aan binnenlandse vennootschappen uitkeren (van de heer Daras c.s.);

Visant à appliquer le régime fiscal commun aux dividendes versés par des intercommunales à des sociétés résidentes (de M. Daras et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Finances et des Affaires économiques.

Tot opheffing van artikel 72 van de wet van 18 germinal jaar X (8 april 1802) betreffende de organisatie der erediensden (van de heer Goris).

Portant abrogation de l'article 72 de la loi du 18 germinal an X (8 avril 1802) relative à l'organisation des cultes (de M. Goris).

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

B. Voorstellen van resolutie:

Betreffende de volkerenmoord in Tibet (van de heer Verreycken);

B. Propositions de résolution:

Relative au génocide au Tibet (de M. Verreycken);

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Affaires étrangères.

Betreffende de hervatting van de bilaterale betrekkingen tussen België en Zaïre (van mevrouw Mayence-Goossens);

Relative à la reprise des relations bilatérales entre la Belgique et le Zaïre (de Mme Mayence-Goossens);

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Affaires étrangères.

Betreffende een wettelijk kader voor burgerwachtinitiatieven (van de heer Goris).

Tendant à créer un cadre légal pour les initiatives en matière de patrouilles de vigiles (de M. Goris).

— Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden.

Renvoi à la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives.